

KAFKASYA

(DER KAUKASUS)

Milli İstiklâl Mefkûresini Yayar Aylık Mecmua

Mes'ul Müdür: A. KANTEMİR

No. 4-5

Kasım-Aralık 1951

Fiat: DM 2.—

İçindekiler:

Rusya halklarının kurtuluş sorası	S. 1
Sovyet emperyalizm felsefesi	G. Tokayev . . . 6
İkinci dünya harbi ve milliyetler meselesi	Binbaşı Aytugan . . . 9
Rus — Amerikan rekabeti	T. Elekhoti . . . 12
Kafkasyalı kvistlingler hakkında	A. Doguş . . . 15
Kuzey - Kafkasyada Karaçaylıların imhası	M. Arslanbek . . . 18
Emperyalizm müdafileri	S. Kansau . . . 29
Kalmuk Cumhuriyetinin tasfiyesi	S. Baalân . . . 33
Kerenskinin entrikaları	Kadircan Kaflı . . . 36
Yalan ve iftira	 37
İki hiddetli vatandaşına	F. Daryal . . . 39
Wiesbaden toplantısı münasebetile	 40
Doğu Avrupa, Kafkasya ve Türkistan siyasi muhacirlerinin konfransı	 46
Matbuata bir nazar	 49
Muhtelif haberler	 52

MÜNCHEN

Kafkasya

(Der Kaukasus)

Milli İstiklâl Mefkûresini Yayar
Aylık Mecmua

Her ay üç dilde çıkar:
Türkçe, İngilizce ve Rusça

Mes'ul Müdür: A. KANTEMİR
İdarehane adresi: München 8, Steinstr. 40

1 inci yıl

Kasım-Aralık 1951

No. 4-5

„Rusya halklarının kurtuluş şurası“

Muhacir rus matbuatı, son zamanlarda, Sovyetler Birliğindeki milliyetler meselesiyle çok meşgul olmaktadır. Bu hâdiseyi selâmlamak icap eder. Rus halkı ile, Rusya imparatorluğuna zorla ithal edilen bir çok gayri rus milletler arasındaki münasebat meselesi, müstakbel yeni Rusya kurucularının karşılaşacakları en nazik meselelerden biridir.

Bu mesele, hiç şüphesiz, daha sovyet diktatörlüğünün sukutu için yapılacak mücadelenin seyri esnasında ve, ağırlıklı ihtimal olarak, dış harbin ve yerli ihtilallerin feci şartları içerisinde ortaya çıkacaktır.

Bu çetin mesele, rus siyasi grupları tarafından olduğu gibi, millî teşkilâtların selâhiyetli temsilcileri tarafından da ne kadar ciddi ve derin bir surette düşünülse, hem onlar, hem de dünya sulhu için o nispette hayırlı olur.

Bu nazik meseleye biz, hâkimiyeti elinde tutan rus milletine karşı her türlü intikam ve kin hislerinden azade olarak, azamî bîtaraflıkla yanaşacağız.

Milliyetler meselesine karşı alâka, muhacerette tabii yeni değildir. Bütün rus siyasi cereyanları, bu mesele hakkında, müteaddit defalar görüşlerini bildirmişler ve — ekseriya uzlaşmaz — kat'i bir vaziyet almışlardır. Gayri rus temsilciler de kendi taleplerini sarf ve kat'i olarak bildirmişlerdir.

“Rusya halklarının kurtuluş Komitesi” namındaki amerikan kurulunun himayesindeki bazı rus cereyanları, şimdi gayri rus milletlerin muhaceretiyle yakınlaşma teşebbüslerinde bulunmakta ve az çok uzlaştırıcı mahiyette beyannameler neşretmektedirler.

Bu dumanlı ve bizce gayri kâfi beyanatların ne dereceye kadar samimi olduğu meselesi başka bir mevzudur. Bu mevzuya aşağıda tekrar temas edeceğiz.

Amerikan Komitesinin takip ettiği gaye sadece “Rusya halklarının kurtuluşu” değildir. (Bu isabetsiz isim üzerinde durmıyalım. Sovyet Birliğinde yaşayan bütün milletlerin bahis mevzuu olduğunu bize izah ettiler). Komitenin, aynı zamanda, müstakbel Rusyanın tanzimi hususunda da kendi noktai nazarı vardır. Bunun için de, sovyet diktatörlüğüne karşı amansızca mücadele etmeğe hazır bulunan bütün rus siyasi cereyanlarına değil, ancak seçtiği bazılarına yardım ediyor.

Bu suretle komitenin — bizim fikrimize asla uymayan — fikrine göre, demokratik prensipleri benimseyen beş teşkilât (*) yardımı lâayık görülmüştür.

(*) “Rusyanın hürriyeti için mücadele Birliği” (Soyuz Borbi za Svobodu Rosiyi) — “Millî Emek Birliği” (Natsionalno-Trudovoy Soyuz) — “Rus Halk Harekatı” (Rossiyskoye Narodnoye Dvizheniye) — “Halkın hürriyeti için mücadele cemiyeti” (Liga borbi za narodnoyu svobodu) — “Rusya halklarının kurtuluş için mücadele birliği” (Soyuz za osvobodjeniye Narodov Rosiyi).

Bu beş teşkilât, müşterek bir program tanzim ederek, bütün Sovyetler Birliğindeki sovyet iktidarına karşı mücadeleyi idare edecek siyasî bir Merkez kurmak ve bu Merkeze, Sovyetler Birliğinin gayri rus mültecilerinden münasip göreceği temsilcileri de dahil etmek vazifesiyle mükellef kılındı. Bu merkezde "Rusya halklarının kurtuluşu Şurası" (RHKS) adı verilmesi takarrur etti.

Bu vazifelerin yerine getirilmesi maksadıyla üç toplantı yapıldı: Flüssen'de (Ocak 1951), Stuttgart'da (Ağustos 1951) ve Wiesbaden'de (Kasım 1951). Bu son toplantıya, mevcut olmayan veya alelacele uydurulan sözde millî teşkilâtların "temsilcileri" de celbedildi: Belorusyalı, Kafkasyalı, Türkistanlı. (Ukrayna mümessili uydurmak mümkün olmadı).

"Rusya halklarının kurtuluşu şurası"nın hareketlerini soğukkanlılıkla tahlil etmeğe çalışalım.

"R. H. K. Ş." ("Rusya halklarının kurtuluşu şurası") içerisinde toplanan siyasî gruplar, Sovyetler Birliği halkları karşısında duran ilk meselelerin Kremlin diktatörlüğünün devrilmesi meselesi olduğunu düşünüyorlar. Ancak bundan sonra — diyorlar — milliyetler meselesiyle meşgul olunabilir ve yeni demokratik Rusya milletlerinin haklı taleplerini nazarı itibara alacaktır. Bu noktai nazar bize pek sun'î ve keyfî gibi görünüyor.

Farzedelim ki, sovyet rejimi — Rusların arzu ettikleri ve bizim de imkânsız telâkki ettiğimiz — dahillî bir ihtilâl ve ya darbeî hükûmet neticesinde sukut etti.

Bu taktirde, merkezde iktidarı ele geçirecek olan müstakbel rus hükûmetinin, kelimenin tam manasıyla demokratik olacağını kim garanti edebilir? Amerikan komitesinin "R. H. K. Ş." müzakerelerine monarşist ve sağ cereyanları iştirak ettirmemesi, şu hakikati değiştirmez ki, rus muhaceretinde irticaî haletli ruhiye gittide kuvvet kesbetmektedir. Bunu görmeyenler ancak, hakikate göz yuman siyasî devekuşlarıdır.

Diğer taraftan, ağır neticeler doğurabilecek şu hakikati inkâr etmek mümkün midir ki, Kremlinin uzağı gören şeytanî idaresi altında, Sovyetler Birliğinde, bir müddetten beri, muannidane ve devamlı bir surette, katmerli bir rus milliyetçiliği aşılanmakta ve bu taassup her gün biraz daha hiperbolik şekiller almaktadır. Beşeriyetin, ilim, san'at ve teknik sahalarında elde ettiği bütün başarıları gûya kendisine medyun bulunduğu "dâhil rus milletine" şimdi Sovyetler Birliğinde mecburî olan methiyelere nispeten eski slavcıların "Tanrı ve Din alemdari" nı terennüm edişleri bir çocuk mırıltısı mesabesinde. Edebiyatta "kozmozopolizme" karşı kampanya ile başlayan bu çılgın cereyan, şimdi tarihin vicdansızca tahrifi ve rus emperyalizminin caniyane istilâlarını "kardes" milletlerin "yüksek kültüre" gönüllü olarak katıldıkları iddiasıyla devam etmektedir. Milli kahramanlarımızın bizler için mukaddes olan isimleri de bu münasebetle çamurlarda sürüklenmektedir . . . Bu çılgınlığın sonu nasıl gelecek, bu malûm değil.

Fakat rus halkını ilahleştirmek üzere yapılan bu yeni teşebbüsler "kel kafalı tatarlar"la "pis yahudilere" iyi şeyler vaatetmiyor . . . Şuna da işaret etmek lâzımdır ki, millî gururun bu patolojik sayıklamaları, muhaceretteki rus cereyanlarının edebiyatlarına da sırayet etmeğe başlamıştır. Bunlar meyanında yalnız sağ cereyanlar değil, fakat Amerikan Komitesinin, bu kadar dikkatsizce, demokratlık patentası verdiği teşkilâtlar da mevcuttur. (*)

Amerika ile Garp demokrasilerinin, yeni Rus hükûmetini gayri rus milletlerin haklı taleplerini tatmin etmeğe icbar için, müsellâh bir müdahaleye baş vuracaklarını düşünmek çocukluk olur. Zamanımızın "realist" siyasetçileri böyle işlerle

*) Bak. "Kafkasya No 2—3 "Rusomani" A. Biçera.

meşgul olmuyorlar. İkinci dünya savaşını müteakip Baltik memleketlerinin, Polonyanın, Rumanyanın ve diğer sovyet peyklerinin başlarına gelenler, bu hususta hiç bir ümide yer bırakmamaktadır. Bunda şüphe yoktur ki, sovyet rejimi dahili bir infllak neticesinde çökerse, sopayı kapan çobandır ve bu sopayı onun elinden almak da kolay olmayacaktır.

Fakat bir an için, imkânsız veya hiç olmazsa az mümkün olan hâdisenin vukubulduğunu farzedelim. Farzedelim ki Rusya'daki merkezî hükûmet "R. H. K. Ş." na dahil partilerin eline geçmiş. Bakalım, gerek programları gerekse burada bahis konusu olan milliyetler meselesi hakkındaki görüşleri itibarile, yekdiğerlerinden bir hayli uzakta bulunan bu gruptan, ne beklîye bilîriz.

Mecmuamızın ilk sayısında şuna işaret ettik ki (*), bu teşkilâtlardan hiç biri (güneşte kar gibi eriyen "Rusya halklarının kurtuluşu için mücadele birliği" harîç olmak üzere), milletlerin kayıtsız şartsız tayini mukadderat haklarını tanı-mıyordu.

Bazıları, meselâ "Rusyanın hürriyeti için mücadele birliği" gibileri, "her türlü separatizmleri" şiddetle takbih ederek, milletlerin tayini mukadderat prensipi yerine "arazi prensipi" namı altında garip bir fikir ortaya atıyor ve "bölge federasyonu" fikrini ileri sürüyorlardı. "Halkın hürriyet için mücadele cemiyeti" gibileri ise, tayini mukadderat hakkını yalnız Rusya federasyonu çerçevesi dahilinde "tanıyor" veyahut da bu hakkı " Millî emek birliği" nin yaptığı gibi, Sovyet hükûmeti tarafından gayrı rus arazilerine yerleştirilen Rusların da reyâm'a iştirakleri şartına bağlı kılıyordu. . . . Bu demektir ki, meselâ Çeçen-İnguş Cumhuriyetinde, Karaçay-Balkarlarda, Kırım'da ve Kalmık Muhtar Cumhuriyetinde, kısmen imha, kısmen de sürgün edilen yerli ahâlinin mukadderatını, onların evlerine ve topraklarına yerleştirilen rus köylüleri ile rus işçileri tayin edeceklerdir. Bu hayasızlığı tefsire lüzum yoktur. Bu ancak, bu fikirleri ortaya atan kimselerin vicdansızlıklarını gösterir. (**)

Fakat, bununla alâkadar olarak şu sual sorulabilir: aynı şartlar Baltik Cumhuriyetleri için neden konmuyor. Letonia, Litüvanya ve Estonyanın akıbeti Kafkasya Cumhuriyetlerinin akıbetlerinden farksızdır. Onlar da, biraz daha uzun süren istiklâl devresinden sonra, tıpkı Azerbaycan, Ermenistan, Gürcüstan ve Şimalî Kafkasya gibi, sovyet diktatörlüğünün istilâsına duçar kaldılar. Kafkasya ile Merkezî Asya'nın Müslüman Cumhuriyetlerine yapılmak istenen muamele onlara neden yapılmıyor? Acaba bu memleketlerde muazzam petrol menbaaları bulunduğu için mi? Kafkasya ile Türkistan rus emperyalizminin tarihî yolları üzerinde bulundukları ve rus kafalarını, her zaman olduğu gibi, "dumanladıkları" için mi? Acaba Deli Petronun vasiyetleri ile İkinci Katerina'nın "Bizans" projeleri, yalnız onlardan sonra gelen çarlara değil, fakat kendilerini beğenmiş bu günkü rus nesillerine de ilham verdiği için mi?

Asırlar geçiyor, rejimler değişiyor, yeni ideolojiler doğuyor — fakat heyhat! — rus emperyalizminin asırdide istihali olduğu gibi kahyor. Stalin ve Molotov Rusyası, Çar Rusyası ve Miliukov ile Muvakkat Hükûmet Rusyası gibi, Karade-

*) Bak: "Kafkasya" No 1 "Rus muhacereti ve Sovyetler Birliğinde milliyet meselesi" S. Turgan.

**) "Sosyalistçeskiy Vestnik" mecmuasının da bu gayrı insani nokui nazar üzerinde durduğunu bu mecmuaın Ekim ayı sayısında Schwarz'ın "Milliyetler meselesine dair" yazısında hayretle gördük. Müellifin, mesela Kuzey-Kafkasyalıların istiklalleri için verdikleri kurbanların yüzde birini dahi vermeyen Baltik memleketlerini istisnaya layık görmesi bu hareketin gayrı ahlaki mahiyetini bir kat daha artırmaktadır. . . . İki terazi, iki ölçü. . . . Karl Marx'la onun 1 nei enternasyonaldeki "yoldu-ları", eodadımızın istiklalleri için yaptıkları mücadeleye, hafızaları dar çömezlerinden daha baska bir kıymet verirdi.

niz boğazlarına, Basra körfezine ve Hindistana doğru yayılmak auzusundan vaz geçmiyor . . .

Fakat bu istilâ yolları, maatteessüf, bizim halklarımızın cesetleri üzerinden geçmektedir. Rusya, ilk defa olarak, Belgrat muahedesi (1739) mucibince, Şimalî Kafkasya'nın istiklâlini tanıdığı zaman, bu memleketin yerli abalisinin nüfusu beş milyondan fazla idi. Şimdi orada üç milyondan az insan kalmıştır . . . Normal şartlar içerisinde, 120 yılda nüfusun en aşağı üç misli artması icap ederdi . . .

Rusları, bu rakkamlar üzerinde biraz düşünmeğe davet ediyoruz. Bu rakkamların arkasında, kahramanlığı bizzat onların en iyi tarihçileri ve edebiyatçıları tarafından da tasdik edilen bir halkın faciası gizlidir. Bu rakkamlar, Rus hakimiyeti tarafından, yalnız harp meydanlarında değil, fakat harbi müteakip sulh devrelerinde de, bu halklar üzerinde ika ettiği korkunç cinayetleri anlatmaktadır. 1864 yılında, Batı Kafkasyadaki son hür toprak parçası için yapılan mücadele biter bitmez, bir milyona yakın Çerkes Karadenize atılmıştır; bunların yarısı bile yüzerek Anadolu sahillerine ulaşamamıştır. 1877 yılında Dağıstanla Abhazya'da başlayan isyan en vahşiyane vasıtalarla bastırıldı. 100.000 Dağıstanlı ve Abhazyalı katledildiler veya memleketleri haricine sürüldüler . . .

Bu iki meş'um tarih arasında ve bilâhare, on binlerce Şimalî Kafkasyalı, esir yaşamak istemeyerek, kardeş Türkiye'ye iltica ettiler . . .

1943 yılında 800.000 Cecen-Ingus, Karaçay ve Balkar, 24 saat içerisinde, evleriyle topraklarını terk ederek Sibirya'ya sürüldüler. . . Bunlardan en aşağı 200.000 i — ekseriya kadın, çocuk ve ihtiyarlar — gayri insanî nakliyat şartları dolayısıyla, yolda öldüler . . .

Mesele sadece, bizim "R. H. K. Ş." nin beyannamesine ademi itimadımızdan ibaret değildir. Biz Rusya dahilindeki ve Kafkasyadaki komünizm meselesinin aynı zaviyeden tetkikini kabul edemeyiz.

Halkların, hükûmetleri için mesul olup olamayacakları hususundaki zor, fakat haddizatında akademik münakaşayı bir tarafa bırakalım. Haklı olsun olmasın, tarih şunu gösteriyor ki, hükûmetlerinin günahlarını ve cinayetlerini daima halklar ödemişlerdir. İspat veya misal için uzağa gitmeğe lüzum yok. Almanyanın misali gözümüzün önündedir.

Rusların maalmemnuniye unutmaktan zevk aldıkları fakat bizler için büyük ehemmiyeti haliz bulunan bazı olayları onların zihinlerinde tazelemek için, onlara şunu hatırlatmak mecburiyetindeyiz ki, Sovyet iktidarı, bizzatıhi Rusyada, bolşeviklerin uzun bir iç harbinden sonra kazandıkları galibiyet neticesinde yerleşmiştir. Binaenaleyh rus halkının bolşevizmi asla kabul etmediğini iddia etmek mânasızdır. Kafkasyada ise bu iktidar, Azerbaycan, Ermenistan, Gürcüstan ve Şimalî Kafkasya halklarının serbest reyîamlarıyla kurulan demokratik cumhuriyetlerin gösterdikleri uzun ve kanlı mukavemetten sonra, kızıl ordunun süngüleriyle, zorla yerleşti. Bu olay, sadece cehresini zamaneye uyduran ve eski açık zorbalığı yerine şeytani propagandayı ve yalancı vaatleri ikame eden aynı emperyalist Rusyanın yeni bir istilâsı idi.

Ruslar sık sık şunu tekrarlamaktan zevk alırlar ki, Rusyada bolşevizmin zaferinde gayri-Rusların büyük bir rolü olmuştur. Bu bir dereceye kadar doğrudur. Amiral Kolçak'ın hezimetinde, Başkır askerî birlikleri hakikaten başlıca rolü oynadılar. General Denikin ise, kendi hatıralarında, Şimalî Kafkasyalıların istiklâlleri için yaptıkları mücadelenin, Cennûbî Rusyadaki beyaz rus ordularının kızıl ordu tarafından mağlûbiyetinde ne büyük bir âmil olduğunu tebarüz ettiriyor. Fakat rus siyasi muhacereti bunun neden böyle olduğunu açıkça söyle-

mekten içtinap ediyor ve şu hakikatı meskût geçiyor ki, o devirde, halkların tayini mukadderat haklarını ve hatta Rusyadan ayrılma kararını resmen tanıdığını ilân eden yegâne Rus siyasi partisi bolşeviklerdi. Rus siyasi muhacereti şu hakikatı da meskût geçiyor ki, Şimalî Kafkasyalıları general Denikin ordularına karşı kanlı bir hayat memet mücadelesine mecbur edilirken, Sovyet hükûmeti Şimalî Kafkasyaya hitaben neşrettiği bir beyannamede bu memleketin kayıtsız şartsız istiklâlini tanıdığını ilân etmiş ve bîlâhare Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcüstanın da istiklâllerini tanımıştı. Rus muhacereti, ecnebi devletlerin Gürcüstanı hukukî ve diğer Kafkasya Cumhuriyetlerini fiilen tanıdıklarını da nedense meskût geçiyor.

Ruslar nasıl düşünebilirler ki, cedlerimizin asırlık istiklâl mücadelesini ve yakın tarihimizin bütün bu olaylarını biz de onlar gibi çabuk unuta biliriz? Ruslar nasıl düşünebilirler ki biz, evvelâ beyaz rus ordularına ve bîlâhare de, tantanalı vafleri hilâfına olarak, bize yeni ve hakaretamiz esaret geliren kızıl rus ordularına karşı mücadelede kahramanca ölen on binlerce kardeşimizin hatıralarına hıyanet ede biliriz?

Eğer "R. H. K. Ş.", dürüst olarak ve hiç bir kötü niyet beslemeden, Kafkasya ve bütün Yakın ve Orta Şark memleketleri için ölüm tehlikesi arzeden rus emperyalizminin hedeflerinden vaz geçmişse, eğer o, milliyetler meselesinin demokratik prensipler dahilinde halli yoluna hakikaten girmişse, bu prensipi, milletlerin tayini mukadderat haklarını tanıyan mantikî neticesine vardırması ve Letonya, Lituvanya ve Estonya'ya karşı nasıl yapıyorsa, 1918 de Kafkasya Cumhuriyetlerinin Rusyadan ayrılışı keyfiyetini de kayıtsız şartsız olarak kabul etmelidir.

Ruslarla Kafkasyalıları arasında işbirliği hakkındaki müzakereler, ancak ve ancak bu esas üzerinde yapılabılır. Kafkasya halklarının sarsılmaz istiklâl taleplerini ve haklarını şu veya bu bahane ile şüphe altına soka bilecek her iki yüzlü teşebbüs, Kafkasyalıların Ruslara karşı itimatsızlığını daha çok arttıracak ve aralarındaki uçurumu daha fazla derinleştirecektir.

Elimizi kolumuzu bağlayup, komünist Sovyetler Birliğinin harabeleri üzerinde şüpheli demokratik Rusyanın kuruluşunu beklememize acı tecrübeler manidir.

Biz, reyiâmmızı, yalnız seçim bültenleriyle değil, fakat aynı zamanda halkımızın kan ve göz yaşları ummanile yaptık.

Müşterek düşman olan Sovyet diktatörlüğüne karşı mücadeleyi alâkadar eden şu veya bu meseleyi, biz ancak, rus milletinin küçük milletlerimiz üzerinde ika ettiği cinayetleri itiraf edecek ve bunları imkân nispetinde telâfi etmeği bir namus ve vicdan borcu olarak sayup, istilâya uğrayan Cumhuriyetlerimizin ihyasını en tabii hakkımız olarak tanıyacak rus siyasi gruplarıyla görüşe biliriz . . .

İlaveye lüzum var mıdır ki, hareket serbestisinden hiç bir zaman vaz geçemeyiz.

Bu prensiplerden mülhem olarak ve bu hedefleri takiben, Sovyetler Birliği dahilinde olduğu gibi, onun haricinde de, uzak ve yakın diğer bütün devletlerden de yardım ve destek arayacağımıza da şüphe yoktur . . . Bir tek kat'i şartla: İstiklâlimizin ve hükûmranlığımızın tanınması ve ona hürmet edilmesi şartıyla.

Sovyet emperyalizm felsefesi

Yazan : G. Tokayev

Sovyet emperyalizminin felsefi esasını teşkil eden Stalin diyalektiği, eşyayı ve hâdiseleri, tahavvülleri noktai nazarından ve eskiden yeniye, alçaktan yükseğe, anarşikten müteşekkile doğru daimi inkışatları cihetinden tetkikini talep eder. Bu ziddiyetlerin müvazi olarak mevcudiyetleri imkânsız addedilir.

"Eskinin ölümlü ve yeninin doğuşu inkışaf ve tekâmülün kanunu ise, kapitalist nizamın sosyalist nizamla inkılâbı elbette ki mümkündür" (Stalin). Demek ki, mücadelenin yalnız gidişatı değil, fakat aynı zamanda neticesi de taayyün etmiştir.

Fakat Stalin diyalektiği "kapitalizm" in ortadan kayboluşunu nasıl tasavvur ediyor? Acaba sovyet emperyalizmi, pasif bir seyirci olarak, sovyet dış dünyasının sulhen ve kendiliğinden, sukutunu mu beklemek niyetindedir?

Bu suallerin cevapları, her şeyden evvel şunun için mühimdir ki, komünist partisi merkez komitesinin propagandacıları, iki muhasım nizamın bir arada sulhen yaşaya bileceğini 1947 yılından, itibaren, durmadan telkin etmeğe başlamışlardır.

Stalinizme göre, tabiatın ve cemiyetin tekâmül seyri basit bir büyüme, olgunlaşma ve yeni muvaffakiyetlerin terakümü suretinde değil, fakat ehemmiyetsiz ve gizli kemmi değişikliklerin, keyfiyetli, cezri, açık ve ani-hamleli değişikliklere inkılâbı suretinde tecelli eder.

Bu nazariyeden Stalinin çıkardığı netice şudur ki: "ihtilâlcî inkılâplar içtinabî kabil olmayan en tabii olaylardır; kapitalizmden sosyalizme geçiş ve işçi sınıfının kapitalist zulmünden kurtuluşu, ağır değişiklikler veya ıslahat yoluyla değil, fakat ancak kapitalist nizamın keyfiyetli bir nizamla tahavvülü yoluyla, ihtilâl yoluyla tahakkuk edilebilir; demek ki, siyasette yanılmamak için, ıslahatçı değil, ihtilâlcî olmak lazımdır; demek ki, kapitalist nizamları ve tezatları telâfi

veya ıslah etmek değil, fakat teşhir etmek ve darbelemek lazımdır; demek ki sınıf mücadelesini teskin etmek değil, mantiki neticesine ulaştırmak, yani cebri ihtilâle kadar götürmek lazımdır; demek ki proleter sınıfı ile burjuvazinin menfaatlerini telif edebilecek ıslahatçı bir siyaset değil, kapitalizmin sosyalizmle kaynaşmasını mümkün kılacak uzlaştırıcı bir siyaset de değil, fakat amansız bir sınıf ve proleter siyaseti yürütmek lazımdır". (Stalin — "Leninizm meseleleri" sahife 451)

Bu mefhumlar yalnız Stalinin "eserlerinin" külliyyatında değil, fakat bilâistisna bütün içtimai ilimlere ait kitaplarda da yer almıştır. Her partici, partisiz bolşevik, propagandacı ve "agitator" (tahrikçi!), faaliyetinde bu mefhumları rehber ittihaz eder. Askerî ve sivil bütün yüksek mekteplerde bu mefhumlar "kanunların kanunu" olarak tedris edilir; fizik veya riyaziye gibi, bunlardan da imtihan vermek mecburiyeti vardır; bunlar hakkında tahriiri vazifeler yazılır, binlerce kitap ve risale neşrolunur; konfranslarda ve derslerde bunlar zikredilir; imparatorlugun bütün marksizm-leninizm cemiyetlerinde, bütün köşe bucaklarında bunlar "tetkik ve tahlil" e mevzu teşkil eder.

Bazı garp tefircileriyle siyasetçileri, iki rejimin yan yana sulh içerisinde yaşaya bileceği hakkındaki garip mütalalarını, matbuat veya radyo vasıtasıyla Kremlin'e işittirilirken sathî görüşlü siyaset "üstatları" Stalin'i siyasetini değiştirmeğe davet ederlerken; "Stalin garp aleyhdarı propagandasına halâ nihayet vermemiştir" tarzında saf sözcükler büyük bir ciddiyetle söylenirken, bize omuz silkip tebessüm etmekten başka bir şey kalmıyor.

Zira Stalin, bu meselelerde kimseyi aldatmamıştır; bütün yukarıda söylediklerimiz ve bütün aşağıda söyleyeceklerimiz, baskıları milyonları bulan kitaplar

ve risaleler vasıtasıyla umuma ilân edilmiştir.

Kendi mefhumlarından ise Stalin bu basit sebep dolayısıyla vaz geçemez ki, eğer vaz geçerse kendi kendisini inkâr etmiş olur; halbuki hâlâ biz onu Stalin diye tanıyoruz.

Gerçekten Stalin, 1947 yılında, iki rejimin yan yana sulh içerisinde yaşaya bileceği suretinde tefsir edilebilecek bir cümle kullandı ve Garbın müheyyic havadis' avcılarını derhal bu cümleye yapıştırdılar.

Evvelâ, bu cümleyi aksi şekilde tefsir etmek de mümkündür, saniyen bolşevizm tesadüfî veya kasdî söylenen bir cümle değil koskoca bir sistemdir, salısen, Stalin, nerede ve ne zaman, esas akidelerinden vaz geçtiğini beyan etti?

Cebri "dünya inkılâbı" akidesi

Staline göre, "Rusyadaki Ekim ihtilâli, her şeyden evvel, dünya çapında beynelmîlî bir ihtilâldir, zira bu ihtilâl yalnız rus kapitalizminin değil, bütün kapitalizmin mukadderatında cezri bir değişikliği intaç ettirmiştir. Dünya emperyalizminin merkezine olduğu gibi qerilerine de inkılâpçı isanların tohumlarını saçan bu ihtilâl, kapitalist cemiyyetin ve burjuva hükümetlerin mevcudiyetini, dünyanın her hangi bir kısmında değil, fakat bir bütün olarak sarsmıştır. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, malûmunuz vechile, dünya ihtilâl hareketının, istisnasız bütün dünya komünist partilerini besleyen üssü olarak ilân edilmiştir."

Stalin şöyle devam etmektedir: "Sosyalizmin ilk galebe çaldığı memlekette, Sovyetler Birliğinde, sosyalizm ne kadar esaslı bir surette yerleşirse, dünya ihtilâlinin inkışafı ve yeni memleketlerin kapitalizm sisteminden ayrılışı o nispette çabuk ve esaslı olur; bu memleket dünya ihtilâlinin müstakbel inkışafına bir üs olmakta ne kadar isticâl gösterirse, sosyalizmin ilk galebe çaldığı bu memleketin yardımı da o nispette seri ve esaslı, o nispette makbul olur. Bu yardımı evvelâ şunuyla tecellî etmelidir ki, Sovyetler Birliği, bilâhare bütün mem-

leketleri ayaklandırmak için, bir memlekette azamî neticeyi elde etsin; saniyen, sosyalizmin galebe çaldığı bir memleketin proletaryası, diğer memleketlerin mağdur sınıflarını kendi tarafına çekmek, oralarda isyanlar çıkarmak ve hatta, icabında, müsellâh müdahaleye baş vurmak suretiyle, dünyanın, diğer kısmına karşı ayaklanmalıdır." (Aynı kitap sahife 104 ve müteakip sayfeler).

Bu kadar uzun iktibaslara baş vurduğum için af dilerim, fakat bunlar elzemdir. Sovyet-dışı dünyasının en zayıf noktası Stalin programlarıyla nizamlarını fena bilmesi veya hiç bilmemesidir. Bundan dolayı, bunları öğrenmek için, ne kâğıda, ne zamana, ne de gayrete acımamalı. Zira beşeriyet, "dünya ihtilâli" akidelerini ve onun esaslarını kavramadıkça, garp diplomasisinin devamlı ve büyük çapta muvaffakiyetler elde etmesi mevzu bahis olamaz, nitekim şimdiye kadar da olmamıştır.

Her ihtilâlin en mühim meselesini iktidar meselesi teşkil eder. Marksizm-leninizm-stalinizm mefhumlarına göre iktidar kuvvete istinat eder ve ancak cebirle, yani düşmanın - kapitalizmin - imhâ edilmesiyle ele geçirilebilir.

Meselâ Lenin, "Devlet ve ihtilâl" namındaki eserinde, şöyle demektedir: "Emekçilerin kurtuluşu burjuva idarelerinin, ordularının, an'anelerinin ve sairlerinin ancak cebren imhasıyla mümkündür."

Ve Lenin şunları ilâve ediyor: "İngiltere ile Amerikada, halk inkılâbının ilk şartı, halen mevcut bulunan devlet teşkilâtının mahvedilerek kurulması ve yenisinin kurulmasıdır." (Kulliyat, cilt XX, sahife 395).

Stalinin "Leninizm meseleleri" namındaki kitabında da (sahife 29 ve diğerleri), şunları okuyoruz: Proletarya diktatörlüğü sulh içerisinde vuku bulan tabii inkışafı neticesinde zuhur edemez, o ancak devlet mekanizmasının, memur sınıfının, polis ve sairenin imhası neticesinde meydana çıkabilir."

Şunu itiraf etmek lâzımdır ki, bu mefhumlar sovyet emperyalizmi için daima

taarruz hırslarını tahrik eden bir âmil ve ahlâkî-siyasî bir potansyel teşkil etmiştir ve etmektedir. Bu "inkılâp" sözü evvelâ bir istikbal vaadine bağlanmaktadır, sanîyen inkılâp ve ihtilâl münasebetiyle söylenen parlak cümleler, sadece halk kitlelerinin kulaklarına hoş gelmekle kalmıyor, fakat aynı zamanda ikna edici bir kuvvet de teşkil ediyor (zira her cemiyette, gayrı memnûnları kışkırtılabilecek, zayıf taraflar bulmak mümkündür), salâsen "dünya ihtilâli" mefhumu sovyet emperyalizmi için dumandan mükemmel bir verde vazifesini görmektedir.

Fakat ihtilâlin ikinci nesline mensup olan ve kal'î hükmü vermek hakkını bin bir cefa pahasına ve en yakın fikir arkadaşlarımızı kaybetmekle kazanan bizler, Stalin "inkılâbını" daima tırnak arasına almak lâzım geldiğini iyi biliyoruz.

Bizler de kendimizi inkılâpçı adediyoruz. Fakat bizler için inkılâp, her şeyden önce, tek partili istibdadın imha edilmesidir. Evet, imha edilmesidir, bunu tasrih ediyoruz. Vücudun sağlam bir yerini kesüp atan cerrah bu alçakça hareketini gizliyebilir. Fakat bir çibani kesen bir cerrah bu hayırlı işi gizlemeğe lüzum görmez.

Bizim inkılâbımız, kelimenin en geniş ve en iyi manasıyla hürriyeti ve demokrasiyi ifade eder. Biz kendimize, beşeri bütün muvaffakiyetleri ortadan kaldırmayı, hedef ittihaaz etmiyoruz; bilâkis beşeriyetin elde ettiği tecrübeleri, cemiyet ve fert hayatının inkişafı, insan haklarının zaferi ve umurun menfaati için kullanmak istiyoruz. Bizim inkılâbımız zorbalığı bir metot olarak, reddeder; zira gayrı insani olayları ortadan kaldırmak için başka metotlar var ve zira biz, bolşevik metotlarımızın milyonlarca insanı nasıl mahvettiğini, iktisadî hayatı nasıl iflâsa sürüklediğini, ferdi bir makinenin idraksız vidası haline nasıl getirdiğini, ahlâkî ne korkunç bir sukuta sürüklediğini, ruhanî hayatı nasıl payımal ettiğini gözlerimizle gördük.

Fakat düşünülebilir ki, Kremlin emperyalistleri "yeni nizam" larını başka milletlere zorla kabul ettirmek istemiyorlar? Belki Torez'ler ve Togliatti'ler,

Pick'ler ve Devis'ler ve benzerleri, teşkilât, taktik ve ideoloji bakımından serbest insanlardır ve sovyet emperyalizminin kendi memleketlerindeki bayraktarları olmak mecburiyetinde değillerdir?

Hayır! Hayır! Bir zamanlar biz de öyle düşünüyorduk! Fakat şimdi, Stalin ve Molotov'ın, milletlerin sosyal ve millî kurtuluşları namına "dünya ihtilâli" nitelendirildikleri hakkındaki gülünç masalları artık tarihin çöp tenekesine atmak zamanı gelmiştir.

Inkılâp ve ihtilâllerin bizzat halklar, işçiler veya sömürgeye tâbi memleketler tarafından yapıldığı devirler artık geçmiştir. Şimdi "dünya ihtilâli" Moskova Kremlininde imal edilmekte ve hazır bir vaziyette tanklar, bomba uçakları ve sovyet müsellâh kuvvetlerinin süngüleri üzerinde ihraç edilmektedir. Şimdi Torez'ler ve Togliatti'ler, sovyet emperyalizminin birer bayraktarı olan aksi-inkılâpçılardır. Bunu bizzat Stalinin şu direktifleri göstermektedir:

"İnkılâpçı ancak, bilâtereddüt ve bilâkaydusarı ve gizli askerî toplantılara lüzum görmeden, açıkça Sovyetler Birliğini müdafaaya hazır olan bir kimsedir; zira Sovyetler Birliği dünya ihtilâl hareketinin "üssüdür". ("Bolşevik" gazetesi, 1-9-1949).

"Bütün dünyada sulhun alemdarı" olan bu "halkların atası" herkesi ikaz ediyor ve açık konuşuyor:

"Proletarya diktatörlüğü nazariyesi, bilâistisna, herkes için mecburidir" — "leninizm, bilâistisna, bütün memleketler için faideli ve mecburidir" — "bolşevizm, herkes için, bir tabiye nümunesidir"!

(Stalin- "Leninizm meseleleri" sahife 108 ve diğer sahifeler.)

Açık, sarîh ve tek manalı Kremlin direktifleri, vatanperverliğe, müstakil harekete ve hürriyete hiç bir yer bırakmamaktadır. İki şıkkıtan biri: ya "kardeş"î komünist partilerinin liderleri leninizm-stalinizmi kendi dinleri olarak kabul ediyorlar -ve şu halde kollarına "sovyet emperyalizminin bayraktarları"

kaydını taşıyan yaftalar yapıştırılmaları lâzım, yahut da onlar yabancı bir devletin siyasi köleleri değildir -bu takdirde de mareşal Tito gibi hareket ederek vatanperverlik gururlarını göstermeleri icap ederdi.

Birinci şıkta — onlar işçi sınıfının ve bütün emekçilerin düşmanlarıdır, ikinci şıkta ise sosyal tarihin penceresinden dışarıya atılmazlardı. Fakat biz simdilik onları birinci rollerinde görüyoruz.

İkinci dünya savaşı ve milliyetler meselesi

Yazan: Binbaşı Aytugan

Avrupa ordularının en iyi kumandanlarından biri olup, muazzam Moskof ordularına karşı, 3-4 ay müddetle ve 5-10 misli aşağı kuvvetlerle mukavemet gösteren Fin ordusu Genelkurmay Başkanı tümgeneral Heinrich, 1940 yılının Aralık ayında Almanyaya gelerek, kara orduları baş karargâhında, sovyet-fin harbi (1939-40) hakkında bir konfrans verdi.

Tümgeneral Heinrich, bu konfranstaki küçük Finlandiya ile muazzam Sovyetler Birliği arasında vukubulan ve malûm olduğu vedhile Moskova için hicabaver sulhla neticelenen çarpışmanın vazih bir tablosunu çizdi.

Fin harbinden sonra, kızılıordu saflarında ve bilhassa kurmaylar ve yüksek kumandanlar arasında vâsi mikyasta değişiklikler vukubuldu ve bunun neticesinde, kızılıordunun idaresi gayrı-rus unsurlardan "temizlendi". Bu değişiklik 1947 yılına doğru artık tamamiyle nihayet bulmuştu. Bunu rus halkının milli ruhu talep ediyordu.

Bütün bunlar Moskovada vukubuyordu. Fakat bu esnada Berlinde neler oluyordu?

Sossen mintakasında yapılan manevralardan sonra, kendisinden bir hayli bahsedilen "Barbaros" plânı artık tamamiyle tasdik olunmuştu. Mezkûr plân Ast-raham-Arhangel'sk hattına yürüyüşü hedef ittihaz etmişti.

Harbin nihai hedefi ise Rusyanın ta-

mamile istilâsı ile sömürge haline getirilmesi idi, ki haddizatında, bu hedefin tahakkuku imkânsızdı; zira bütün Rusyanın sömürge haline getirilmesi düşüncesi akla, mantika mugâyirdi. Buna mukabil, bütün mazlûm milletlerin bolşevizmden ve umumiyetle Rusyadan ayrılması gibi, kolaylıkla tahakkuk ettirilebilecek diğer sıhhatli bir fikir de reddedilmişti.

Alman askeri idaresinin, Sovyetler Birliğini bir tek bütün olarak telâkki eden yanlış görüşleri, harp hedeflerinin tayininde yapılan büyük hatanın başlıca âmiliydi.

Alman genelkurmayı, bir çok milletlerden müteşekkil bulunan Sovyetler Birliğinde, kendisine mütefik bulmak lüzumunu hissetmiyordu. Avrupadaki parlak askeri muvaffakiyetlerden sonra, bilhassa Hitlerde ve kısmen de onun generallerinde "muvaffakiyetlerden doğan bir baş dönmesi" başladı ve onlar, Sovyetler Birliğinde, Ruslardan başka, daha dün — 1917-20 yıllarında — müstakil devletlere malik bulunan ve bu milli devletlerini ihya arzusuyla yanan diğer milletlerin yaşadıkları keyfiyeti gibi basit bir hakikati hesaba katmadılar.

Bu, harbin idaresine müteallik meselelerin hallinde, nazardan kaçınılan mühim askeri ve siyasi, âmildi.

Aynı hastalığa diğer genelkurmaylar da tutulabilirler. Binaenaleyh, milliyetler meselesi hakkında bu gibi hataların ileride tekrür etmemesi şayanı arzudur.

Alman genelkurmayı, muazzam bir sömürgecinin elde edilmesini istihdaf eden plânın tahakkuku için, yıldırım harbinin — bu ahval ve şeraitte — zararlı olan teorisiyle silâhlanarak, üç ordu grubuyla Sovyetler Birliği arazisine hücum etti.

General von Lein'in kumandasında birinci grup, Baltik memleketleri üzerinden Leningrada doğru yürüdü. Ona bir kaç SS tümeni ile takviye olunan ve Leningrad-Murmansk hattını zorlayan Fin ordusu yardım ediyordu.

Von Bock'un kumandası altında bulunan ve Guderian'ın tank ordusuyla takviye olunan ikinci grup, Belorusyadan Moskova üzerine yürüdü.

Von Runstedt'in emrinde bulunan ve Rumen, Macar, İtalyan ve sair birlikler ta rafından takviye edilen üçüncü ve en büyük grup da, Ukrayna üzerinden Kafkasyaya, petrol menbaalarına yürüdü.

Moskova genelkurmayı dahili kuvvetlerine güvenmiyordu. Zira 1918-21 senelerinde müstakil devletlere malik bulunan ve bir çeyrek asır imtidadınca sovyet hakimiyetine karşı mücadele eden gayrı-rus milletler, itimada şayan müttefikler değillerdi. Bunun için de, Hitlerin içtinabı kabil olmayan taarruzundan haberdar olan Moskova, Garp'te, Slavlar arasında müttefik aramağa başladı. Buna müvazi olarak da, Şarkta ikinci bir cephe açılmasını önlemek maksadiyle, Molotov, 1941 yılının nisan ayında, Japonya ile beş senelik ademi tecavüz anlaşması imzaladı.

Bundan sonra Moskova, bütün kuvvetlerini garp cephesine temerküz ettirdi; zira Uzak Şarkta artık tehlike yoktu.

Alman harp makinesi 22 Haziran 1941 de Rusyaya taarruz etti ve hakikaten yıldırım süratıyla ilerilemeğe başladı. Daha 8 Temmuzda Alman ordusu Belorusya topraklarına girdi ve hakikî muharebe ancak Smolenskte vukubuldu. 13 Temmuzda Leningrad harekâtı, 26 Eylülde de, Azak-denizi muntukasında muharebeler oluyordu. Aynı zamanda Ladoğa ve Ilmen gölleri arasında şiddetli savaşlar; 2 Ekimde Viazma ve Brianskta büyük ve kanlı muharebeler vukubuldu.

Bütün bunlar, hakikaten yıldırım süratinde ve başdöndürücü idi.

Alman genelkurmayı bu yıldırım süratindeki ilerilemenin sebepleri üzerinde düşünmeğe dahi lüzum görmüyordu. Mareşal Keitel, muzaffer ordularının, Ekim ayına kadar, beş gayrı-rus cumhuriyetini, adeta muharebesiz, nasıl gelüp aştıklarını ve Letonya, Litüvanya, Estonya, Belorusya, Ukrayna ve Kırım ahalisinin Alman ordularına ne büyük yardımlarda bulunduklarını anlamadı bile...

İki gayrı-rus cumhuriyetlerin Almanlara müzaheret etmelerindeki sebepler ise aydındı: Ukrayna, Letonya, Litüvanya, Estonya, Kırım, Belorusya, Avrupaya iltica etmiş olan hükümetlerini bekliyorlardı. Fakat bu vaki olmadı: millî hükümetlere, memleketlerine dönmek müsaadesi verilmedi.

Bu sıralarda — Ağustos ayında — Moskova, Garp'teki Slavlar arasında destek bulmak maksadiyle, bir pan-slav kongresi tertip etti. Rus şehirlerinde, kasabalarında ve köylerinde kiliselerin çanları çalmağa başladı. Din aleyhdarı propaganda durduruldu. Ve din muvakkaten, "halklar için ayon" olmaktan çıktı.

Bu, Alman ordusunun Sovyetler Birliği arazisi üzerinde adeta mukavemet görmeden ve milyonlarca esir alarak ilerilediği harbin ilk safhasıydı. Kızılordu esirleri arasında büyük miktarda gayrı-rus askerler vardı. Meselâ, Pavlov'un kumandasındaki 40 ncı ordu — birinci proleter tümeni hariç olmak üzere — münhasıran gayrı-rus askerlerden müteşekkildi. Alman genelkurmayının esirlerden: Letonya, Litüvanya, Estonya, Ukrayna, Belorusya ve sair tümenleri ve orduları teşkil etmesi aklı yakın görünüyordu. Fakat bu da olmadı.

Harbin ikinci safhasını artık cebri yürüyüş değil, Rus toprakları üzerinde yapılan hakikî muharebeler teşkil etti. Almanlar, her köy ve her şehir için yapılan kanlı muharebeler neticesinde, 1941 yılının Aralık ayının sonlarına doğru Murmansk, Petrozavodsk, Tihvin, Kalinin, Dimitriyev, Mojaysk hattına ve Moskova kapıları ile Tula ve Rostova

geldiler. Alman generalleri, ordularının yavaş ilerleyişini kışın şiddetine atfettiler. Moskova genelkurmayı ise şöyle bağırıyordu: "Bizde kışın nasıl geçirilebileceğini Napolyona gösterdik, 1917 de Almanlara gösterdik, her hangi bir düşmana da göstereceğiz!"

Fakat mesele sade kışın şiddetinde değildi. Ruslar, bu tehlikeli zamanda, vatanperverlik propagandasını, rus ve gayri-rus halkların milli hislerini ve bu hisleri takviye eden dini, kurnazca bir şekilde lehlerine istismar etmesini bildiler.

Vatani ve milli hislerin nerede tezahür ettiğini soracaksınız. Sadece Moskovanın çocuk, kadın ve ihtiyarlardan müteşekkil 20-25 savunma tümeni verdiğini zikredebiliriz. (Minsk ve Kiyev bunu yapmadılar!) Rus partizanları da ancak Smolensk, Viazma, Stariye Rusi muntakalarında ve Briansk ormanlarında görüldü. Baltik memleketlerinde bu mevcut değildi. Belorusyada ve Ukraynada UPA (Ukrayna gizli ordusu) namile marif partizanlar her iki düşmana karşı da harbediyorlardı. Moskova, kendi hesabına partizan birlikleri kuvvetleri kurmak üzere, Ukraynaya arasına ajanlar gönderiyor idise de, bunlar hiç bir şey yapamıyorlardı.

Bu esnada, Ukrayna gibi, Kafkasya ve Türkistan da — hariçten en küçük bir yardım dahi görmeden ve işaret beklemeden — kendi istiklallerini istirdat için partizan birlikleri kurdular.

Alman genelkurmayı bunu da görmedi ve bundan da istifade etmedi.

Daha 1942 yılının ilk baharında, Moskova, yeni teşkil edilen ihtiyat sibirya tümenlerini kullanarak — Leningrat, Stariye Rusi, Rjev, Viazma, Briansk, Orel, Harkov, Stalino hattı üzerinde — Alman ordusunu sıkıştırmağa başlamıştı.

Harbin üçüncü safhası, 1942 yılının takriben Haziran ayında başladı. Alman genelkurmayı, petrol menbaalarını ele geçirmek için, Kafkasya ve Stalingrada doğru yeni bir hücumu geçti. Harbin bu safhasında, Almanlar bütün Cenubi Rusyayı geçerek, Volga bölgesinde gayri-

rus halkla meskûn araziye girdiler ve hemen hemen petrol menbalarına gelecek, Cenuptaki vazifesini bitirmek üzere bulundular.

Kafkasya halkları da, Baltik memleketleri, Ukrayna ve Belorusya gibi, kurtuluşları için yardım bekliyorlardı. Azerbaycanlı, Ermeni, Gürcü ve Şimali Kafkasyalı zabitanla erler, Kafkasya cumhuriyetlerinin istiklâlini ihya edecek kuvvetlerin teşkilini sabırsızlıkla bekliyorlardı.

Almanlar bu fırsattan da istifade etmediler. Von Bock'ın ordusu, Stalingrat civarında, İdil-Ural topraklarında bulunuyordu. Yüzlerce Türk-Tatar köyü Mareşal von Paulus'ın elinde idi. Orada beş ay kalan von Paulus bunun farkına bile varmadı ve bundan istifade etmedi. 1942 nci yılın 12 Haziranından 1943 yılının 2 Şubatına kadar von Paulus nedense bekledi. Halbuki Volganın ötesi artık münhasıran Türk halklarıyla meskûndı: milyonluk ahalîyle İdil-Ural ve Türkistan.

Von Manstein Şimali Kafkasyada, Grozni önünde ve Terek nehri üzerinde bulunuyordu. Kalmuk arazisinin ve Şimali Kafkasya topraklarının yarısı Almanların ellerindeydi. Bir çok Alman tümeni cepheyi tutuyor ve bunların arasında 5-6 Şimali Kafkasya taburu, 3-4 Azerbaycan taburu, bir o kadar da Gürcü ve Ermeni taburları bulunuyordu. Lejyonlara mensup bu ceman 12-15 tabur, aralarında hiç bir rabita mevcut olmadandağınık bir surette cepheye duruyorlardı. Halbuki bu lejyonlar ancak beşer değil, çok daha fazla tabura, 50-60 bin muharibe malik bulunabilirdi. Kafkasya ordusu kurmak neden akla gelmiyordu? Kafkasyalılara neden denmiyordu ki: şimdi vatanınızı kurtarın ve onun idaresini elinize alın.

Bu çok mümkün ve kolaydı. Evlâtlarını bekleyen halk onlara, Vladikafkazin, Bakûnın, Tiflisin ve Erivanın kapılarını şüphesiz açardı. Bu taktirde de Almanların, bu cepheye bu kadar tümen bulundurmalarına hacet kalmazdı. Alman generalleri bunun da farkına varmadılar ve bundan da istifade etmediler.

Buna mukabil Moskova, burada da

milli ve dinî hisler üzerinde oynadı. Milli askeri birlikler teşkil olundu; müslüman ve hırsiyan din adamları halkı camilerde ve kiliselerde komünizmi müdafaaya davet ettiler; "Alman faşizmi hürriyetinizi elinizden alarak sizi sömürge haline sokacak" tarzında (sanki bu halklar rus müstemlekesi değilmiş gibi) propaganda yapmaya başladılar. Hatta bazı cephe- lere milli isimler verildi: Ukrayna, Belorusya cephe-leri gibi. Ordulara da milli isimler verildi: meselâ 1 nci Ukrayna ordusu, 2 nci Ukrayna ordusu. Bu, milli hisler üzerinde oynamak demek değil miydi?

İki küçük misal: aynı köyden iki muharip harp meydanında karşılaşıyorlar. Bunlardan biri sovyet üniformasında, diğeri ise alman üniformasında idi. Sovyet üniformasında olanı şu suali soruyor: "neden alman üniforması giydin?" diğeri bilâtereddüt şu sualle cevap veriyor: "sen neden rus üniformasındasın?" ikisi de susuyorlar, çünkü verilecek bir cevap bulamıyorlardı. Onları dinleyen bir üçüncüsü şöyle dedi: "kendi milli üniformamızda ne güzel olurdu!" Mesele iki köylü için vazih bir şekil almıştı ...

Diğer bir misal. Bir gürcü lejyonierine sormuşlar: "neden alman üniforması giy-

din?" Gürcü şu cevabı vermiş: "eğer iblisin ordusu Moskovaya karşı harbetseydi, ben onun ordusuna da girerdim."

Almanlar bütün bunları anlamıyor ve görmüyorlardı.

Rus mahkûmı milleflerin kurtuluş harekâtını anlamayan Almanya, yalnız harbi kendisi kaybetmekle kalmadı, fakat aynı zamanda, müşterek düşmana karşı mücadelede, Almanlardan, bir müttefik olarak, yardım bekleyen gayri-rus milletlerin harekâtını da mahvetti.

Napolyon şöyle diyordu: "Harp meydanında lüzumsuz bir tek tabur mevcut değildir". Anlaşılan, Almanlar için, gayri-rus lejyonlara mensup bütün taburlar lüzumsuzdu.

Alman sevkülceysi zamaneye uymadı ve 20 nci asrın inkılâp ve milli-kurtuluş devri olduğunu anlamadı. Alman genelmeyi çağdaş harbin ve sevkülceysin bu başlıca siyasi unsurunu hesaba katmadı.

Milli-siyasi meseleleri hesaba katmayan çıplak bir sevküceys ve askeri harekât mağlûbiyetten başka bir şey getirmedi ve mutlakiyetçi rejime karşı mücadele ve üçüncü dünya harbinin vukuu takdirinde, ileride de getirmeyecektir.

Rus - Amerikan rekabeti

II

Yazan: T. Elekhoti

"Kafkasya" nın budan evvelki sayısında, genç Amerika Birleşik Devletlerinin iktisadi ve siyasi inkişafının kısa bir tarihçesini yapmış ve onun kudretli iktisadi siyaset dinamikini sayesinde, XIX ncı asırda, Uzak Şark ve hususiyle Çin pazarlarını nasıl işgal ettiğini söylemiştik.

Bu seyrin neticesi olarak amerikan malları tedricen rus mallarının Çin pazarlarındaki yerini işgal etti. Bu keyfiyet Uzak Şarkın siyasi statukosunda da

ciddi surette tesirini gösterdi. Zira, Rus ticaretinin azalmasıyla müvazi olarak Çinde ve umumiyetle Uzak Şarkta, Rusya, geniş çin kitleleri arasında büyük devlet itibarını da kaybediyordu. Zayıf sanayi ve geri tekniğiyle, Rusya Çin pazarlarında vukua gelen değişiklik ve tekâmülle mücadele edecek vaziyette değildi. Başka çıkar yol bulamadığı için de, Rusya, Çin ve Japonyadan arazi zaptetmek suretiyle kendi siyasi nüfuzunu arttırmak cihetine baş vurdu.

Rusyanın bu siyaseti, yeniden (üçüncü defa), büyük devletleri, bu sefer kat'i olarak, Çini nüfuz bölgelerine taksimi düşüncesine sevketti. Fakat şuna da hak vermek lazımdır ki, büyük devletler Çinin taksimi fikrine pek de meyil göstermiyorlardı. Fakat onların diplomatik protestoları ve müdahaleleri Rusyanın istila siyasetini durduramadığı gibi Rusya hükümeti üzerinde de hiç bir tesir yapmıyordu.

Binaenaleyh büyük devletler iki şıktan birisini seçmek mecburiyetinde idiler: ya Rusyaya harp ilân etmek veya Çini taksim ederek nüfuz bölgelerine ayırmak. Büyük devletler, Rus hükümetinin de arzusuna uygun olarak, ikinci şıkkı tercih ettiler.

Amerika Birleşik Devletlerinin siyaseti o zaman, bu gün de olduğu gibi, idealizm esasları üzerine kurulmuştu. Onlar her türlü arazi istilaları ve her nevi müstemleke siyasetini nefretle karşılıyorlardı. Bundan başka, Çinin mukadderatı halledilirken, henüz büyük devletler sırasına girmemiş olan Birleşik Devletlerden, bu hususta ne düşündüğünü kimse sormağa bile aklından geçirmiyordu.

Çinin nüfuz bölgelerine taksimi tehlikesi karşısında, Amerika Birleşik Devletleri hükümeti, kendi an'anevi iktisadi emperyalizmden vaz geçmeğe, beynelmilel işlere ve hususiyle, ilk sırada, Uzak Şark işlerine, daha enerjik bir surette müdahaleye karar verdi.

Amerika Birleşik Devletlerinin inkişafında yeni bir devir açan bu siyasi değişikliği yapmak, 1897 yılında intihap edilen cumhurbaşkanı Mac-Kinley hükümetinin uhdesine terettüp etmişti.

Reisicumhur Mac-Kinley, bahriye nazırı Theodor Roosevelt ile birlikte, o zamana kadar görülmemiş cesamette harp donanması projesi hazırladılar ve derhal tatbik mevkiine koyarak inşaata başladılar. Amerikan Kongresi oybirliğiyle lazım gelen parayı kabul etmişti.

Kuvvetli bir harp donanması vücade getirilmesi hakkındaki ani kararın esbabı mucibesi Amerika Birleşik Devletlerinin kat'i olarak milletlerarası işlere ve bil-

hassa artık mühim iktisadi menfaatleri bulunan Çinin ve umumiyetle Uzak Şarkın işlerine müdahale etmek arzusu idi.

Vaktiyle, James Monroe'nin meşhur beyanatı, Alaskayı ve Şimali Amerika kıtasının Büyük Okyanus sahillerini iskân etmeğe kalkışan Rusyaya karşı nasıl bir ihtar teşkil ettiyse, bu sefer de Mac-Kinley hükümeti, kuvvetli harp donanması inşaatına dair Kongredeki beyanatıyla, yine aynı Rusyayı göz önünde bulunduruyordu. Çünkü, Amerika Birleşik Devletleri büyük devletlerin Çini nüfuz bölgelerine ayırmak hususunda verdikleri kararın başlıca suçlusu olarak Rusyayı addediyordu.

Beyanatta ayrıca şöyle deniliyordu: "Amerika Birleşik Devletleri Çinin parçalanarak nüfuz bölgelerine ayrılmasına bütün kuvvetiyle mani olacaktır. Çünkü dünya müvazenesi için Çinin arazi bütünlüğü lazım olduğu gibi, "açık kapı" prensibinin muhafazası da istisnasız bütün devletlerin bütün Çin arazisinde ticaret yapmaları için zaruridir".

Yine bu beyanatta Amerika Birleşik Devletleri, bütün büyük devletlerden Çinde istisnai imtiyaz ve vaziyet ihdasından ve "en fazla müsaadeye mazhar" memleket sevdasından vaz geçmelerini talep ederek, bütün memleketlerin, Çinin bütün bölgelerinde serbest ticaret yapma bilmelerini milletlerarası bir anlaşma ile teminat altına alınmasını teklif ediyordu. Çinin "bütün bölgeleri"nden bahsederken Amerika Birleşik Devletleri, Mancuryayı ve Çinin şimali bölgelerini çoktan kendi nüfuz ve hakimiyet muntakası addeden Rusyayı göz önünde bulunduruyordu.

Bu beyanat, Monroe beyannamesinden sonra Rusyaya, bu günkü siyasetinden vaz geçmediği taktirde ergeç diğer devletlerle çarpışmasının mukadder olduğu bildirilen ikinci ihtardı.

Şunu da kaydedelim ki, şimdi olduğu gibi eskiden de, Amerika Birleşik Devletleri siyaseti ile Rusya siyaseti tam bir tezat teşkil ediyordu.

Çinde "açık kapı" siyasetinin en büyük hatla yegâne düşmanı daima Rusya

idi. Fakat calibi dikkat olan şudur ki, mallarını satmak için Rusyanın elinde kâfi miktarda pazarları vardı. O zamanki rus ticaret ve sanayii o kadar iptidai idi ki, kendi iç pazarlarının ihtiyacını karşılamaya bile kâfi gelmiyordu. Rusyanın Çinde pazara ihtiyacı yoktu. Onun yegâne arzusu Asya kıtasının bu kısmında siyasi hakimiyet tesis etmektir.

O zaman artık kuvvetli donanmaya sahip olan Amerika Birleşik Devletlerinin enerji müdahalesi, Çinin parçalanmasına ve siyasi ölümüne mani oldu. Fakat Rusya Uzak Şarktaki plânlarından vaz geçmedi. Ancak siyasetini daha ihtiyatlı yürütmeye devam etti.

Reisicumhur Mac-Kinley bir anarşist tarafından öldürüldü ve onun yerine, Birleşik Devletlerin askeri deniz kudretini yaratan Theodor Roosevelt intihap edildi. İç siyasette büyük bir ıslahatçı, dış siyasette de kabiliyetli bir diplomat olan Roosevelt, reisicumhur olduktan sonra, Birleşik Devletlerin harp kudretini arttırmağa devam etti.

Onun şu sözleri tarihe geçmiştir: "Tatlı konuş, fakat daima elinin altında bir sopa bulundur ve muhabatınla konuşurken, izzeti nefsini kırmadan, arada sırada sopanın ucunu ona göster". T. Roosevelt'in dış siyaseti bu esas üzerine kurulmuştu.

Onun vücade getirdiği kuvvetli harp donanması sayesinde ("sağlam sopa" artık elinin altında idi), ve onun reiscumhurluğu zamanında, Amerika Birleşik Devletleri kat'i olarak büyük devletler sırasına girdi. Bundan böyle büyük devletler Amerikanın sözünü de nazarı itibara almak mecburiyetinde kaldılar.

Aynı zamanda Amerikanın menfaatleri de gerek Uzak Şarkta ve gerekse Büyük Okyanus havzasında oldukça artmış bulunuyordu. Çin siyasi ölümden nasıl kurtarıldı ise, T. Roosevelt de aynı tarzda, 2 nci Vilhelm Almanyasının işgal etmeye hazırlandığı Cenubi Amerikanın genç cumhuriyetlerinden Venezuelayı kurtardı. T. Roosevelt, büyük bir nezaketle "sopa" sının ucunu göstererek, Venezuela'nın Almanyaya tarafından iş-

galine Amerikan donanmasının mani olacağını ihsas etti ve onun üzerine 2 nci Vilhelm işgal plânından vaz geçmek mecburiyetinde kaldı.

Fakat Amerika Birleşik Devletlerinin, her şeyden evvel, Büyük Okyanus memleketi olması itibarile, T. Roosevelt'in bütün dikkati Uzak Şark işlerine tevcih edilmisti. Onun en büyük endişesini Uzak Şarktaki rus siyaseti teşkil ediyordu. Fakat en büyük engel Şimali Amerikayı Uzak Şarktan ayıran mesafenin uzunluğu idi. Halbuki Çinle hem-hudut olan ve Japonyanın karşısında da Vladivostok gibi bir limana sahip bulunan Rusya, Amerika ile Uzak Şark arasındaki mesafe uzunluğundan istifade ederek, dünyanın bu kısmında entrikalarına devam ediyordu.

Amerikan donanması, Atlantik ve Büyük Okyanus donanmaları olmak üzere iki kısma ayrılmıştı ve bunlar icap ettiği zaman bir birlerine yardım edecek vaziyette değildiler. Bir türlü halledilemeyen bu müşkül T. Roosevelti mütemadiyen düşündürüyordu. Panama kanalı fikri çoktan mevcut olduğu halde, kanalı kazmak imtiyazı, Roosevelt'den evvel, Süveyş kanalını inşa eden meşhur fransız mühendisi Ferdinand Lessence'e verilmişti. Kazma işlerine başlayan F. Lessence parasızlık yüzünden işini bitiremiyordu. Bu sefer kanal imtiyazını Fransızlardan geri satın almak fikrini ortaya atan T. Roosevelt, mezkûr imtiyazı 40 milyon dolara geri satın aldı.

Bir taraftan Rusyanın Çin ve Japonya üzerinde gittikçe artan tazyikleri, diğer taraftan da Amerika Birleşik Devletlerinin Uzak Şarktaki menfaatleri, icabında donanmaların bir okyanustan diğer okyanusa geçebilmeleri için, Panama kanalının inşasını hızlandırarak biran evvel bitirilmesini emrediyordu. Panama kanalının inşasında İngiliz sermayesi de vardı. Fakat müzakerelerin neticesinde İngiltere de ortaklıktan sarfınazar etti ve böylelikle Roosevelt hükûmeti kanalın tam sahibi oldu. Panama kanalının inşası Amerika Birleşik Devletlerinin Rusyaya üçüncü ihtarını teşkil ediyordu.

Uzak Şarkta Rusyanın istilâcı, diğer bazı devletlerin de müstemlekeci siyaseti hakkında T. Roosevelt şöyle demişti: "Gerek milletlerarası münasebatta ve gerekse cemiyet işlerinde ahlâk kaide-lerine riayet etmek elzemdir." Fakat onun bu davası milletlerarası münasebetlerde tahakkuk etmedi.

Artan Amerikan kudretine müvazi olarak, hatta daha hızla, aynı Amerika tarafından asitlik uykusundan uyandırılan Japonyanın kudreti de durmadan artıyordu.

Geçen makalede bahsettığımız Amerikalı komodor Perri'nin ziyaretinden sonra, 30 sene zarfında büyük devletler sırasına giren Japonya üzerinde Rusyanın mütemadi yayılma ve mütecaviz tazyikini hissetmeye başladı.

Japonyanın tarihi vazifesi ve kendini koruma insiyakı, Rusyanın istilâ plânlarını, her ne pahasına olursa olsun, durdurmağı emrediyordu.

Uzun yıllar Çar Rusyasının hükümet başkanlığını yapan Prens Vitte'nin itirafına göre Japonya, Rusyanın yayılmasını sulh yoluyla önlemek için, büyük gayret sarfediyordu. Fakat Rusya her zaman Japonyanın anlaşma tekliflerini istihfafla karşılıyordu. Yine aynı Prens Vitte'nin söylediğine göre, Rus hükümeti anlaşılmak şöyle dursun, bilâkis Japonya ile harbetmek için bahane arıyordu. Çünkü Petersburgda şu kanaat vardı ki, rus ordusu bir kaç günde japon ordusunu ezecek ve Japonyayı işgal edebilecek vaziyettedir.

Petersburg'ın bu kadar arzuladığı

harp nihayet 1904 yılında patlak verdi. Petersburg'ın "Japonları bir kaşık suda boğarız" tarzındaki kanaatin aksine olarak, japon ordusu rus ordusunu istediği gibi ezmeğe başladı. Rus donanması ise bir kaç gün içinde imha edilmişti; Rusya sulh talebinde bulundu.

Bu harpte Amerikan efkârı umumiyesi ve hükümeti tamamiyle Japonya'nın tarafını iltizam etmişti. Bunu Amerikalılar da inkâr etmiyorlar. Bu harp esnasında Amerikalılar manen ve maddeten Japonyaya çok yardımda bulunmuşlardır. Rus-Japon harbinde Rusyanın mağlûbiyeti, Japonyaya her türlü maddî, manevî ve diplomatik yardımı esirgemeyen Amerikan halkının arzusuna tetabuk ediyordu ve harp boyunca Amerikanın takındığı tavırdan öyle anlaşılıyordu ki, şayet Japonya yalnız başına Rusyanın hakkından gelemeseydi, Japon arazisinin her hangi bir kısmının Rusya tarafından zaptına Amerika Birleşik Devletleri lâkayt kalmayacaktı.

XIX ncı asrın sonunda ve XX ncı asrın ilk çeyreğinde Amerika Birleşik Devletlerinin siyaseti işte böyle bir manzara arz ediyordu.

Amerika Birleşik Devletlerinin bu an'anevî siyasetini, ikinci dünya harbinde, bütün dünyanın mukadderatında büyük bir rol oynamış olan F. Roosevelt'in siyasetiyle mukayese etmek çok enteresan olur.

İkinci Roosevelt'in siyaseti, Rus-Amerikan münasebetlerinde yeni bir devir açmış bulunmaktadır, ki sonra bundan da gelecek makalede bahsedeceğiz.

Kafkasyalı kvislingler hakkında

Yazan: A. Doguş

Kremlinin, Sovyetler Birliğinde yaşayan bütün milletlerin müsavi haklara sahip bulundukları hakkında verdiği teminate rağmen, Rus halkının, Sovyet imparatorluğunda hüküm süren hâkim bir millet olup, sovyet siyasetini tayin eden kat'î bir âmil olduğu aşikârdır.

Şu da aşikârdır ki, Sovyetler Birliği halkları, kendi mukadderatlarını tayin hususunda kendi hallerine bırakılırlarsa, ancak rus halkı komünist zulmünden kurtulmak arzusunu gösterdiği taktirde, diğer halklar da bu zulümden kurtulmak imkânını bulurlar.

Bütün bunları bildiğimiz için, şunu iddia ediyoruz ki (ve ancak kötü ruhlu insanlar bizimle mütabık olmaya bilirler), sovyet rejiminin mevcudiyeti iki hâkim âmile dayanmaktadır:

1) Sovyet rejiminden memnun olan ve onu faal bir surette destekleyen rus halkının ekseriyeti ve.

2) Rus halkının rejimden gayrı memnun bulunan fakat pasif olan akalliyeti.

Başka tabirle, hâkim rus halkı kendi bünvesi içerisinde rejimle uzlaşmış bulunmaktadır.

Bunun için, bu mevzuda her hangi başka bir vâzîyet olduğunu ispat etmeğe kalkışanları, biz haklı olarak şüphe ile karşılıyoruz. Aynı müleyakkız ihtiyat-kârlığı yeni intişar eden „Svobodny Kavkaz“ („Hür Kafkasya“) mecmuası hakkında da göstermekte hakkıyız. Bu mecmua (ki hakiki sahipleri ecnebi pasaportlarını hâmil Ruslardır) kurtuluş hareketi alemî rolünde meydana çıkmıştır.

Kendisine Kafkasyalı süsü veren mahbûs mecmua „bütün Sovyetler Birliği halklarını tek ve bölünmez cephe“ teşkiline davet etmekte ve başka türlü kurtulmağa imkân olmadığını isbata kalkışmaktadır.

Yani şu ispat edilmek isteniyor ki, zaten komünist emperyalizmine karşı mücadelede çoktan müşterek bir cephe halinde birleşen, gayrı rus halklar kendi mukadderatlarını komünizmin kalesi ve istinadgâhı olan rus halkıyla „vahit ve bölünmez“ bir şekilde ve sıkı surette birleştirmeleri lâzımdır, aksi taktirde komünizmi devirmeğe imkân yoktur.

Açıka söylemek lâzımdır ki, mecmuanın yürüttüğü siyaset — **kvisling siyasetinden** başka bir şey değildir. Bu siyaseti kabul etmek demek, mazlûm Sovyetler Birliği halklarının emperyalizm zincirlerini hiç bir zaman koparamayacaklarını peşinen kabul etmek demektir.

Dünyanın hürriyetsever insanlığı, son senelerin hâdiselerinden Sovyet komünizminin, **eski emperyalizmin yeni ve çok daha tehlikeli bir şekli** olduğunu iyice anlamış ve bu umumî tehlike ile

dünya çapında bir mücadeleye girişmiştir.

Böylelikle komünizme karşı mücadelede tek cephe çoktan kurulmuş olup komünizm esareti altında inleyen halklar yaptıkları mücadelede artık yalnız değiller ve kendi millî mefkûrelerine sadık kalarak dünya demokrasisinin kurtuluş kuvvetlerinin başında yürümektedirler.

Esir Sovyetler Birliği halklarının vâzîyetindeki bu değişiklik ikinci dünya savaşının bir neticesidir. Bunu görmeyen ve inkâr eden kimselerin, bunu bile bile yaptıkları muhakkaktır. Böyle hareket eden esir milletin mümessili ise sadece vatan hainidir.

„Svobodny Kavkaz“, sovyet realitesini tahrif ederek, bizi „Rusya halklarını kurtarma şurası“ (SONR) nın şüpheli volunu takip etmeğe davet etmekle, kendiliğinden foyasını meydana çıkarmaktadır.

Geçen harbin kvislingleri halkın esaret yoluna götürüyorlardı. „Svobodny Kavkaz“'ın yolu ise, komünizm devrildikten sonra dahi emperyalizm zincirlerinin muhafazası yoludur.

Bir takım demagoji ve „laklakiyatla“ esir halkların millî temayülleri baltalıyarak, onlara nihai gayenin müphem bir „siyasî hürriyet“ in erişmesinde olduğunu göstermek isteyen „Svobodny Kavkaz“, bu halkları, yegâne doğru yol olan -millî istiklâl yolundan ayırmak hedefini gütmektedir.

Ancak siyasî istiklâlâle sahip olarak, diğer müstakil halklarla birlikte ve müsavî haklarla, milletlerarası camiasında yer alan halk — hür halktır. Bunu elde etmek için de, sağa sola sapmadan ve müphem bir takım uyuşmalardan sarfınazar ederek, hedefe doğru kat'i olarak yürümek gerektir.

Kafkasya kvislinglerinin patronları, bu hakikati bildikleri için, Kafkasya kvislinglerini alenen meydana çıkarmışlardır.

Sovyetler Birliği gayrı rus halklarının istiklâl mücadelesi tarihinde kvislingler yeni bir şey değildir. Sovyet rejiminin

Burada Prof. D. B. Kiselev'in „Avtonomiy a Kavkaz“ adlı eserini buluyor. A. Kiselev'in bu eserinde yazdığı „Sovyetler Birliği“ adlı bölümü de burada buluyor. A. Kiselev'in bu eserinde yazdığı „Sovyetler Birliği“ adlı bölümü de burada buluyor.

Ömer Aliyev
Celal Korkmazov gibi

ilk senelerinde, Sovyetler Birliğine dahil cumhuriyetlerin, muhtar cumhuriyet ve eyaletlerin parti organları başında bulunan ve rejimin 30 ncı senesinde Kremlin tarafından hemen hemen imha edilen sözde nasyonal-bolşevikler bir nevi kvislinglerdi.

Bizde, Şimali Kafkasyada, kvislinglerin çalışma tarzları bilhassa dikkate değer.

Komünist ihtilâlinin ilk senelerinde, eski Çar imparatorluğuna dahil halkların mukadderatı tayin edilip ve bir karara bağlanırken, Şimali Kafkasyalıları arasında resmen ve ulcaen bolşevikler bulunmuyordu. Umumiyet itibarile ihtilâlden evvel komünist partisine dahil eski bolşevikler dahi yoktu. Yalnız Dağıstanlı Calâl Korkmazov bir istisna teşkil ediyordu. Bu adam Rus Sosyal-Demokrat partisinin parçalanarak iki hizibe ayrıldığı zamandanberi bolşevik partisine mensup "eski bir bolşevik" idi. Fakat, o dahi Şimali Kafkasyada müstakar Sovyet hükûmeti kurulmadan evvel bolşevik partisine mensup olduğunu gizli tutmuştu.

Bizim bolşevikler o senelerde "milli-yetçi" idiler. Bunlar sıkı surette Moskova'ya bağlı bulunuyorlardı ve o zamanki Rusya komünist (bolşevik) partisi merkez komitesinden para ve direktif alıyorlardı; hakiki niyetlerini, direktif ve para menbaalarını gayet gizli tutuyorlardı.

Bunlar o zaman mütemadiyen millî istiklâlden bahsediyor, millî teşkilâtlar vücade getiriyor veya mevcut millî teşkilâtlara girerek faal rol oynuyorlardı. Diğer taraftan da ellerine yeşil bayraklar alarak dinî teşekküllerin başına geçiyor ve durmadan Osetyalı millî şair Hetagati'nin anti-emperyalist ve millî şarkılarını avaz avaz bağırarak söylüyorlardı.

Fakat bu arada da bütün millî hareketleri ve çalışmaları baltalamak ve Şimali Kafkasya Cumhuriyeti hükûmeti etrafında toplanan ve onu destekleyen millî kuvvetlerin arasına nifak sokmağa çalışıyorlardı.

Onların çalışma tarzları bugünkü "Svobodniy Kavkaz" mecmuasının neş-

riyatına tamamen uygundur. Hatta "şiarları" bile bir birinin aynıdır.

Bizim o zamanki nasyonal-bolşevikler, açık ve sarîh alarak, Kafkasya - Kafkasyalılarıdır, ister beyaz olsun, ister kızıl olsun rus istilâcılarını kovalım ve millî devletimizi kuralım, diyecekleri yerde, evvelâ, "umumi düşmanı" (o zamanki mürteci beyaz rus kuvvetleri) imha edelim, ondan sonra komünistler (o zaman rus amele ve köylüleri tabiri kullanırdı) bize "siyasi hürriyet" ve "tayini mukadderat" hakkını verecekler, diyorlardı.

Bunun neticesi herkesçe malumdur: senelerdenberi devam eden ağır esaret hayatı ve Şimali Kafkasya halkının üçte birisinin imhası...

Buna rağmen, mahut Korkmazların, Arsanukayların, Zeziklerin, Kurciylerin, Kambiyelerin, Hakuratilerin ve diğerlerinin şuurlu vatan haini olduklarını söylemeğe dilimiz varmıyor. Çünkü onları haklı çıkaracak bir taraf vardı, o da eski emperyalist Moskovanın takındığı ve o zamana kadar herkesin meçhulü olan yepyeni cehresiydi.

Beyaz rus orduları Kremlin divarlarına yaklaştıkları zaman, o zamanki bolşevik liderlerinin ağzından eksik olmayan "her halk kendi mukadderatını tayin ve Rusya'dan ayrılma hakkına sahiptir" şiarının sesi oldukça mandırıcı idi ve kulaklara hoş geliyordu.

Fakat bugün bu yenilik de mevcut değildir. Moskova'nın vaatlerini ve tantanalı beyanatlarının kıymetini hepimiz çok iyi anlamış bulunuyoruz.

Mamafi, "Svobodniy Kavkaz" hiç bir şey vâdelemiyor. Kvislinglerin ağzıyla, büyük devlet hayalpereslerinin ilân ettikleri herşey, itibarı, mesnetsiz, delilsiz ve açıkça aldatıcıdır.

Fakat Sovyet esini halklar bir daha kendilerini aldatmağa müsaade etmeyeceklerdir. Sovyet imparatorluğu da, Çar imparatorluğu gibi, halkların emperyalizm hapishanesidir. Emperyalizm zulumünden kurtulmak için de yegâne yol kayıtsız şartsız millî istiklâl yoludur. İstiklâl ile birlikte diğer bütün hürriyetler de kendiliğinden gelecektir.

da rus emperyalizmini parçalamak için Rusya'nın parçalanması şarttır. P.N.

Şimalî — Kafkasyada Karaçaylıların imhası

Yazan: M. Arslanbek

Bolşevik totalitarizminin icyüzünü ve esir milletlerin istiklâlleri için yaptıkları mücadelenin mahiyetini anlamak bakımından, 1936—37 yıllarının Sovyet Rusya tarihinde büyük bir ehemmiyeti vardır. Bolşevikler bu devreyi "tarihi bir dönüm noktası" addederler. Zira 1936 yılında, "SSCB'nin bir sosyalist cemiyeti olarak temelleri inşa edilmiş" ve bunun neticesi olarak da "Stalin anayasası" kabul olunmuştu 1937 yılında ise, bu anayasa esaslarına göre, ilk defa olarak, "hakikî demokratik" seçimler yapılmıştı.

Sovyet halklarına gelince, bu yıllar, onlar için, vüs'at ve hunharlık bakımından, ziraatte kolhoz sistemine doğru girdiği 1928—33 yıllarının kanlı hâdiselerini dahi gölgede bırakan kara bir devredir. Dünya efkârı umumiyesi, bu yıllar zarfında merkezi Rusyada cereyan eden hâdiseleri az çok bilmekle beraber, aynı devrede, Sovyetler Birliğinin gavrı-rus ölkelerinde, meselâ Türkistanda, Kırım'da veya Kafkasyada neler olup bittiğini hemen hemen hiç bilmemektedirler. Ben, Şimalî-Kafkasyalı olarak, bu gün bolşevikler tarafından tasfiye olunan Karaçay muhtar cumhuriyetinde, o zaman geçen hâdiseleri anlatmak isterdim.

Malûm olduğu vechile, partideki kitlevi "temizlikler" ve "geçmiş" insanların bakiyesine karşı tasfiyeler, 1934 yılının sonlarında, S. Kirov'ın Leningratta katli bahanesiyle başladı. Fakat bu kanlı hâdiseler, bilhassa, Stalinin (3 Mart 1937 de) parti merkez komitesinin umumî toplantısında iradettiği meşhur nutkundan sonra şiddet kesbetti. Stalin, bu nutkunda, bütün sovyet halkının artık "gönül rızasıyle" ve geriye dönmek üzere sosyalizme girdiğine göre, parti dahilindeki her muhalefetin bundan böyle emekçilerin arzularına tercüman olmadığını ve ancak memleket dahilinde tas-

fiye edilen sınıfların ve bilhassa Sovyetler Birliğine karşı harp isteyen beynelmilel burjuvazinin arzularını izhar ettiğini söylemiş ve binaenaleyh meselenin artık "mürtecilerle" münakaşa etmekten değil, onları "halk düşmanları" olarak merhametsizce tasfiye etmekten ibaret bulunduğunu ilâve etmiştir.

Bir çok kimseler öyle düşünüyorlardı ki, "önder" in bu işareti partideki sağ ve sol cereyanlarının muayyen liderlerini kasdediyordu ve bütün mesele Zinovyev, Kamenev, Buharinle diğer bazı kimselerin ve onlara bağlı bulunan komiserlerin, diplomatların, mareşalların ve sairenin tasfiyesinden ibaret kalacaktır. Fakat tethiş, zecir ve tenkil bununla bitmedi. Tasfiyeye yalnız parti bürokrasisinin üst tabakaları değil, fakat aynı zamanda 1917 Ekim ihtilâlinin iştirakçileri olan geniş münnevver kitleleri, zabitan ve askerler, köylüler ve işçiler tabi tutuldu.

Bu kanlı dalga gayrı-rus ülkeler üzerinden de geçti: Kırım, Kafkasya, Türkiye ve saire.

"Müttefik" ve "muhtar" cumhuriyetlerin ve eyaletlerin başlarında bulunan ve halkların "kardeşçe birliği"ni isimleriyle teşahhus ettirerek bolşevik ihtilâlinin başından itibaren Lenin'in sadık talebeleri olarak sayılan devlet adamları, şimdi halk düşmanı olarak ilân ediliyorlardı.

Türkistanda Feyzulla Hoca, Ekrem, İsa ve diğerleri; Kırım'da Tarhan, Samed ve başkaları, Kafkasyada Musabeyli, Korkmaz, Samurlu, Kalmık ve diğer bir çokları burjuva-nasyonalist, hain, ecnebi burjuvazinin ajanları sıfatlarını alıyor ve mahkemesiz kurşuna diziliyorlardı.

Çoktanberi ölen ve büyük merasimle defnedilen "millî-inkılâpçılar"a bile ra-

hat yoktu. Stalinin şahsi dostu olan Abhazya bölge komitesi sekreteri Lakoba, Çerkes muhtar eyaleti parti icra komitesi başkanı Davut Kalmık, Adıge muhtar eyaleti parti icra komitesi başkanı Hakurati ve tanınmış diğer bir çok kimseler "alaroz" ediliyor, mezarları ve heykelleri yıkılarak çöplüklere atılıyordu.

Karaçaydaki tevkifat 1936 yılının ikinci yarısından itibaren başladı. Bu, Karaçayda olduğu gibi bütün Şimali Kafkasyada da, köy ahalisinin cebirle kolhozlara sürülerek, devlet kölesi haline getirildiği ve yarı dilenci vaziyetine sokulduğu bir esnada vukubuluyordu. Münevverlerle yerli komünistlerin kahir ekseriyeti ise bolşevik sosyalizminin içyüzünü öğrenmeğe vakit bulmuş ve kendi halklarının esareti yolunda Kremlin hükimlerinin idraksiz usakları rolünde bulunduklarını anlamışlardı.

Sovyet matbuatıyla bütün propaganda makinesi, "muazzam plânlar"ın tahakkuku, Karaçayda geniş demokrasinin tatbikiyle medenî ve mesut hayatın mevcudiyeti hakkında avazları çıktığı kadar bağıriyorlardı. Bu esnada da, bu propagandanın cehennemi gürültüleri arasında münevverlerin safları gitgide eriyordu. 1937 yılında hapisler kitlevî bir şekil aldı.

NKVD cillerin ilk darbesine, ihtilâlden arta kalan ve kendilerini milletin refah ve saadetine hasretmiş olan partisiz münevverler maruz kaldı. İşte onlardan bazıları:

Tanbi Hubi — tabib, bir çok defalar hapsedilmiş fakat, uzun yıllar tababet sahasında gösterdiği faaliyet neticesinde, geniş halk kitleleri arasında çok sevilindiğinden, o zamana kadar serbest bırakılmıştı.

Ramazan Kuş — Sovyetlerden evvel orta mektep riyaziye öğretmeni, Karaçay muhtar eyaleti merkezi icra komitesinin sabık müdürü. Tevkifi esnasında verem hastalığı dolayısıyla yatakta idi.

İsmail Akbay — şair ve öğretmen, sovyet hükimiyetinden evvel Karaçayda ilk mektep kitaplarının müellifi. Tevkif edilmeden maarif idaresindeki işinden

azledilmiş olup yukarı Teberdada arıcılık ile meşguldü.

Osman Hasan — sabık öğretmen ve 1919 yılında Şimali Kafkasya Cumhuriyeti hükümetinde Karaçay temsilcilerinden biri. Sovyet hükimiyetinin ilk yıllarında eyaletteki kooperatif hareketinin başında bulunuyordu. Tevkifi esnasında, gizli olarak, Dağıstanda yaşıyordu.

Hasanbi Hubi — tabib, Küçük-Karaçay mıntakasında sağlık işleri subesinin müdürü. Tevkifinden evvel o da Dağıstanda gizleniyordu.

Nurçuk Koçkar — tabib, eyalet sağlık işleri müdürü ve eyalet icra komitesi başkan muavini.

Ashan İlici — cerrah-doktor, eyalet hastahanesi müdürü.

Ramazan Teke — hukukçu, eyalet mahkemesinin sabık azası. Tevkif edilmeden evvel Karaçayda millî kültürü tetkik enstitüsü azası idi.

İsmail Karaket — fizik ve riyaziye öğretmeni ve bu ilimlerde bir çok mektep kitaplarının müellifi. Kıymetli bir maarifçi olup, uzun müddet eyalet eğitim işlerinde müdürlük vazifesinde bulunmuştu. Tevkif edilmeden önce potsgoji fakültesi müdürü idi.

Seitbi Kırınşamhal — eski ordu yüzbaşlarından, tevkifi esnasında, Sibiryadan, on yıllık sürgünden dönmüş bulunuyordu ve kısa bir müddettenberi, Kubanda, kereste fabrikasında basit bir işçi olarak çalışıyordu.

Hacı İshak — mâden mühendisi ve Kum'daki kömür mâdenleri müdürü.

Ahmet Koban — mâden mühendisi ve Uçkuban bölgesinde, Elbrus gümüş ve kurşun mâdenleri müdürü.

Azret Örtün — kıymetli bir şair ve bir çok lirik ve sair eserlerin müellifi.

İkinci darbeye, Karaçay işgallerinin ilk gününden, yani 1920 den itibaren, bolşeviklerin istinat ettikleri şahıslar maruz kalmıştı. Bu gruptan en tanınmış olanları zikrederim:

Ömer Ali — 1920 yılındanberi komünist, tahsilini Ufa şehrinde almıştı; Lenin, Troçkinin, Zinovyevin ve diğer

meşhur bolşeviklerin ahbabıydı; "Karaçay ihtilâl komitesi" namı verilen kurulun ilk başkanıydı (1921—23). Bunu müteakip eyalet merkezinde Rostovda (Don üzerinde) Şimali-Kafkasya ilmi-tetkik enstitüsü müdürlüğünde bulunmuştu. Karaçay tarihi hakkında bir çok eser yazmıştır ("Karaçay", "Kara halk" ve sair).

Kurban Türücü — sabık öğretmen, 1921'de partiye girmiş olup Buharinin, Rikovin ve Mikoyanın dostu idi. Karaçayın soyvetleştirilmesi içinde gösterdiği faaliyet dolayısıyla "kırmızı bayrak" nişanıyle taltif olunmuştu. Karaçay muhtar eyaleti parti icra komitesinin ilk başkanı idi. Tevkif edilmeden kısa bir müddet evvel partiden ihraç edilmiş ve işinden çıkarılmıştı.

İslam Hubi — 1927'den beri parti üyesi ve edebiyat münekkidi. (Edebi namı müstearı "İslam Karaçaylı"). Eyalet gazetelerinde muharrir ve bilâhare "İnkılâp ve Dağlı" gazetesinin ikinci baş muharriri. Şimali Kafkasyanın tarihine, edebiyatına, âdat ve harsına ait bir çok eser yazmıştır. Tevkifinden evvel partiden çıkarılmış olup Dağıstan ilmi-tetkik enstitüsünde kâtip sıfatıyla çalışmaktaydı.

Mehmet Batça — Eyalet parti icra komitesi sabık başkanlarından biri, bilâhare de partinin faal bir üyesi. Tevkif edilmeden evvel Kazahistan cumhuriyetinin parti merkez komitesinde çalışıyordu.

İsmail Baykul — 1924 yılından beri komünist ve eyalet icra komitesi riyaset heyetinin değişmez üyesi. İtimada şayan bir komünist olarak, Karaçay parti teşkilâtında ve idarelerde "temizlik" yapan komisyonda, zaman zaman, üze olarak çalışıyordu. Rivayetlere göre eyaletin Moskovadan tayin olunan parti komitesi sekreterlerinden sonra, Karaçayda en çok hüküm süren İsmail'di. Bir aralık icra komitesi riyaset divanının üçte birinin ailesinden müteşekkildi; kendisi, polis müdürü olarak kardeşi, eyalet mahkemesi reisi olan kayın biraderi, eyalet komsomol ("komünist gençlik") komitesi sekreteri olan oğlu ve Karaçay izci teşkilâtının başkanı olan kızı. Tevkifinden

evvel, İsmail, sağlık işleri müdürlüğünde bulunuyordu.

Abdülkerim Halkeç — 1923 yılından beri parti üyesi. Eyalet icra komitesi sabık başkan muavini. Tevkifinden evvel eyalet maliye idaresi müdürü.

1936-37 yıllarındaki "temizlikler" in en şayanı dikkat ve beklenilmeyen olayı şu idi ki, evvelâ tevkif sonra da tasfiye edilenler arasında, istilâdan evvelki Karaçayın en fakir zümrelerine mensup olan ve sovyet terbiyesiyle büyümüş bulunan bir çok kimseler de vardı. Bunlar, bolşevikler tarafından ortaya atılan ve "proleter münevverler" zümresini teşkil ederek komünizm mefkûresine, korku yüzünden değil, inanarak davet edilen kimselerdi. Bu gruptan da bir kaç kişinin ismini zikredeyim:

Hasan Apba — 1925 yılından itibaren komünist. Moskovadaki "Şark emekçileri" namındaki komünist üniversitesi tarafından yetiştirilmiş, bilâhare Rostov üniversitesini bitirmiştir. Uzun müddet savcı olarak çalışmış, sonra da partide mühim vazifelerde bulunmuştur. İtimada şayan bir komünist olarak, partinin "yabancı unsurlardan" temizlenmesi işiyle meşgul bulunan hususî komisyonda daimî üze sıfatıyla çalışıyordu. Son senelerde "Kara Kübler" ("Kara sandık") namı altında üç ciltlik bir roman yazmak suretiyle edebi bir istidat da göstermiştir. Tevkifinden evvel eyalet parti komitesi sekreterliğine getirilmişti. (Karaçayda bu makama bir Karaçaylının getirilmesi ilk ve son defa vukubulmuştu.)

Kasım Botaş — komünist, eyaletin parti komitelerinde daimî olarak mevki-ler işgal etmiştir. Tevkifinden evvel eyalet icra komitesi başkanlığına getirilmişti.

İslam Tambl — komünist olup "Şark emekçileri" komünist üniversitesi'nin yetiştirmelerindendi. Bilâhare Rostov üniversitesinin tarih fakültesinden mezun olmuştu. "Geçmişteki ve şimdiki Karaçay", Karaçay tarihine ait eskisler, "Balkarların menşei" gibi eserlerin müellifidir. Bir zamanlar eyalet parti komitesinin propaganda şubesi başında

bulunmuş, bilâhare de Rostovda, parti komitesinde, öğretmen olarak çalışmıştır. Tevkifinden evvel eyaletin maarif şubesini idare ediyor ve aynı zamanda ilmi-tetkik enstitüsünün müdürü vazifesinde bulunuyordu.

Maksud Halil — komünist. O da "Şark emekçileri Komünist üniversitesi"nin yetiştirmelerindendi. Parti mektebinde siyasi-iktisat ve marksizm-leninizm öğretmeni idi. Partinin eyalet komitesinde de kültür ve maarif şubesinin müdürüydü. Tevkifi esnasında aşağı Teberdede küçük bir şehrin maarif müdürüydü.

Hızır Orden — komünist, Moskova'daki millî mümessiliğin sabık Karaçay delegesi. Tevkifinden evvel parti eyalet komitesinin başkan muavinliğinde bulunuyordu.

Tahtsultan Karabaş — komünist, "Kızıl Karaçay" namındaki eyalet gazetesinin baş muharriri.

Hamit Laypan — komünist. Dağıstan ilmi-tetkik enstitüsünün tarih doçenti. Tevkifinden evvel Karaçay ilmi-tetkik enstitüsünde çalışıyordu.

Mahmut Sozaruk — komünist. "Millî süvari mektebi"nden mezun üstteğmen. Tevkifinden evvel eyalet askerî komiserliğinin müdürü.

Yakup Aybaz — komünist. Komsomol eyalet komitesinin sabık sekreteri. Tevkifinden evvel, eyalet icra komitesinin endüstri şubesi müdürü.

Yukarıda zikredilen üç grup, eyalet idarelerinde çalışan ve tevkif edilen Karaçaylıların ancak çok küçük bir kısmını teşkil eder. Partili ve partisiz ikinci derecedeki yüzlerce memuru geçiyorum. Bunlar arasında parti eyalet komitesi ve merkez komitesi başkan muavinleri, müfettişler, propagandacılar, mühendisler, doktorlar, ziraat mühendisleri, pedagoqlar ve saire vardı. Eyaletin beş büyük bölgesinde mühim vazifeler işgal eden mühendis Karaçaylılardan ibaret geniş zümreyi de mevzu bahis etmiyorum. Halbuki ziraatte, endüstride, kooperatiflerde ve kültür sahasında çalışan genç mühendislerin kahir ekseriyeti bu bölgelerdeki idarelerde çalışıyorlardı.

Eyalet ve bölge icra komiteleri başkanlarıyla bölge parti komiteleri sekreterlerinin akıbetleri bilhassa feci olmuştur. 1936-37 yıllarında bu makamları işgal edenler vasatı olarak 12 defa azledilmişlerdir. Tevkif edilenlerin yerine seçilen, daha doğrusu tayin edilen yenisi, karışık kırtasiyeciliğe henüz alışmağa bile vakit bulmadan, selesinin akıbetine uğruyordu. Göya kanunen, kongreler veya konfranslar tarafından seçilen icra komiteleri ve parti komiteleri riyaset heyetleri bile baş döndürücü bir süratle değişiyor ve işler mütemediyen değişen memurlarla karma karışık bir hal alıyordu. Hukukî bir devlet nizamı içerisinde bu vaziyette muhakkak ki yeni seçimler yapılırdı. Fakat bütün memleketi kaplayan umumî bir keşme-keş içerisinde ve sovyet seçmenlerinin ses çıkaramaması dolayısıyla, vaziyet böylece, mütemediyen uzayup duruyordu. Nihayet iş o hale geldi ki, 1938 yılının başlangıcına doğru eyalet ve bölge idarelerinde, ardı ardına hapsedilen kadroları dolduracak adamlar bulmak dahi mümkün değildi.

Kadrolar meselesi bir de şundan dolayı müşkül bir hale girmişti ki, bu yıllar zarfında, dışarıdan da munzam kadrolar tedariki imkânı yoktu. Şahsî emniyetleri dolayısıyla öz yurtlarını terkeden eski Karaçay münevverleri gibi, şimdi de üniversiteleri bitirmiş yüzlerce genç mühendis de, telhis ve tevkifattan korkarak, Karaçaya dönmüyor ve Sovyetler Birliğinin uzak bölgelerinde kalmayı tercih ediyorlardı. Hatta üniversite talebelerinin kahir ekseriyeti bile, aynı şahsî emniyet endişesiyle, tatillerini geçirmek için evlerine dönmüyorlardı.

Bundan dolayı, başlıca parti idareleriyle, sovyet ekonomi makamlarına bizzat NKVD memurları yerleştirildi. Daha ehemmiyetsiz makamları ise gizli polisin yarı cahil gençleri işgal ettiler. Yani, Karaçay muhtar eyaletinin bütün devlet mekanizması, içlerinde bir tek Karaçaylının dahi bulunmadığı NKVD cilerin eline geçti. Sırası gelmişken şuna da işaret edelim ki, yeni anayasaya uygun olarak yapılan seçimlerde de, mebus

namzetleri bu emniyet memurları ve onların yakınları arasından gösterildi.

Milli münevverlerin hepsini tasfiye ettikten sonra, NKVD makamları köylerde çalışan memurları da hapsedmeye başladılar. Bunlar arasında köy şuralarının başkan ve sekreterleri, kolhoz başkanları, çavuşları, muhasebecileri ve saire vardı. Bundan başka binlerce basit kolhozcu ve işçi de hapselere atılmışlardı. Bunun için, bu yıllarda, Karaçay kolhozlarında — Moskovanın bu kölelik teşkilâtlarında — erkek yokluğu dolayısıyla, ihtiyar kadınlarla çocukların zorla tarlalarda çalıştırıldıklarına hayret etmemeli.

Azgın sovyet polisleri kadınları da rahat bırakmıyorlardı. Kat'i rakkamlara göre, bu iki yıl zarfında, 8750 Karaçaylı kadın da hapisanelere atılmıştı. Bu rakam, 1930 yılında, Karaçayda kolhozlara karşı yapılan isyan esnasında hapsedilen kadınların adedini iki misline iblağ etti. Bu kadınlardan bazıları kocalarıyla birlikte hapsedilmişlerdi; diğerleri kocalarının veya oğullarının tevkifi sıralarında açıkça ademi memnuniyet izhar ettikleri için aynı akıbete uğriyorlardı. Geriye kalanları ise, tethişin başlaması üzerine Dağıstanda, Çeçenistanda veya Kafkasyanın diğer bölgelerinde gizlenen kocalarının veya evlâtlarının yerine hapsediliyorlardı. Sadece benim yakinen tanıdığım bir tek Cegut köyünden bile 50 den fazla kadın tevkif edilmişti. İşte onlardan bir kaçının isimleri:

Alhanım Halkeç — 58 yaşlarında, kolhozcu. Kocasını Kaşau ve oğlu Caferle beraber tevkif olunmuştu.

Aybaz Babuş — 60 yaşında, kolhozcu. İki kardeşiyle birlikte tevkif edilmişti.

Karaket Lakaş — 48 yaşında. dört çocuk anası, kolhozcu. "Kadınlar arasında kolhoz aleyhdarı propaganda" suçuyla tevkif edilmişti.

Gerbet Fatma — 30 yaşında, 3 çocuk anası, kolhozcu, kocası Ali Sultanla birlikte tevkif edilmişti.

Salpagar Saniat — 45 yaşında, 6 çocuk anası, kolhozcu. Kocasını Adambey ve 19

yaşlarındaki kızı Samiat ile birlikte tevkif edilmişti.

Karaket Nejda — 61 yaşında, kolhozcu. 8 çocuk anası. Basit bir kolhozcu olan oğlu Hamidin tevkifine itiraz ettiği için tevkif edilmişti.

Baça İnci — 59 yaşında. 4 çocuk anası, kolhozcu. 1930 da yapılan isyanın iştirakçisi olan ve bilâhare gizlenen kocası Dadâşın yerine tevkif edilmişti.

Gogu Tancan — 30 yaşında, kolhozcu, 2 çocuk anası. Kocasını Musa ve oğlu İbrahimle diğer çocuğu ile birlikte tevkif edilmişti.

1936-37 yıllarında vukubulan bu tasfiye ve tethişlerin en hunhar tarafı şu idi ki, tevkifler olduğu gibi, buna takaddüm eden takibat ve adli tahkikat da, tasvir olunamayacak kadar gayrı insanî ve zalimane idi.

Karaçaylılar, sovyet adaletinin mahiyetini ve siyaseten şüpheli görülecek bir ferdin bekleyen akıbetini, acı tecrübeleriyle pek âlâ müdrikteler. Sovyet rejiminin en iyi devresinde (1924-28 yıllarının NEP "yeni ekonomi siyaseti" devresinde) bile, sovyet mahkemesi ve savcılığı, hiç bir istiklâl ve muhtariyete malik olmayup, komünist partisinin elinde basit bir oyuncaktan ibaretti. Fakat NKVD Karaçayın yegâne hâkimi mutlakı halime gelince, adaleti, şeklen dahi olsa, kanunlara uydurmak ihtiyacı his edilmedi ve gizli polis teşkilâtının kaba askerleri, savcının müsaadesini ve hatta partinin "talimat" ını bile beklemeden, istediklerini tevkif ediyorlardı.

Tevkifatla beraber, tevkif edilenlerin evlerinde de yağmayı andıran "araştırmalar" yapılıyordu. Bu esnada ele geçen kıymetli eşya, eski mektuplar, fotoğraf albümleri ve kitaplar gaspolunuyor, bütün aile ise sokağa atılarak kaderin cilvesine terk ediliyordu.

Eski mektuplardan ve fotoğraflardan da, tevkif edilenlerin "halk düşmanları-burjuva nasyonalistler"le olan alâkalarının "delliller" i tespit ediliyordu. Kütüphanelerinde bulunan kitaplardan da onların siyasi temayülleri "meydana çıkıyordu". O devirde partinin ideoloji ede-

biyatını yazan yüksek şahsiyetlerin hepsi (Stalin müstesna olmak üzere), günden güne değil, saatten saate tevkif edilerek yerlerini başkalarına bıraktıkları için, en muntazam insanların bile kütüphanelerini "muzır müellifler" den temizlemeğe imkânları yoktu. Binaenaleyh her Karacaylının evinde, kendisine vaktiyle adeta zorla verilen ve o devirde gözde olup, bu defa "halk düşmanı" ilân edilen bir müellif tarafından yazılmış her hangi bir propaganda broşürü veya leninizm alfabesi bulmak mümkündür. Bu ise masum her valandaşın tevkifi için kâfi bir eses sayılırdı. Bu hususta en talihli olanlar, vaktiyle vaziyeti görüp, dostlarından ve yakınlarından gelen bütün mektupları ve evdeki bütün kitapları yakarak, yalnız şu dört "klasik" müellife ait kitapları muhafaza edenlerdi: Marx, Engels, Lenin ve Stalin.

Yeni kurbanların "burjuva nasyonalistler" le olan alâkaları diğer bazı "ipuçları" ile de taayün ederdi. Mesela, iş alâkası: adam "halk düşmanı" ile aynı idarede, aynı büroda çalışıyordu; işe, hâlen mevkuf bulunan, filân "burjuva nasyonalist" tarafından tavsiye olunmuş veya tayin edilmişti. "Maskesi yırtılan düşmanın" riyaset ettiği bir müzakerede veya konfransta bulunmuştu.

Akrabalık bağları: tasfiyesi düşünülen şahsın "milliyetçi" ile, eski zengin köylü ile, milli ordu zabitiyle, 1930 isyanına iştirak eden birisiyle ve saire ile baba veya anne tarafından akrabalığı vardır.

Tesadüfî bağlar: dostluk veya tanışma, yolda tesadüfî bir rastlaşma, aynı kompartımanda seyahat, aynı masada yemek, aynı otelde geceleme ve saire.

Bütün bu karışık bağları ve "alâkalar"ı meydana çıkarmak için hummalı bir faaliyet gösteren gizli polis teşkilâtını ekseriya Rusyadan gelen unsurlar ve, gayet ender olarak, dejenere yerliler teşkil ederler.

Bu vaziyette tabii olarak, polis istediği kimsenin "düşmanlarla" olan "aktif" veya "pasif" alâkasını tespit etmekte hiç bir güçlük çekmezdi. Bu arada, masum bir kimseyi dost, akraba, kardeş, baba veya kim olursa olsun, müdafaa etmek

imkânını bulamazdı. Zira, zavallı "maskesini indiren milliyetçi" lehine söylenen bir tek söz bunu söyleyenin de bir mücrim olarak tevkifine sebebeyet veriyordu...

Söylemeye lüzum var mıdır ki, bu korkunç vaziyet, insanlarda, o zaman görülmemiş psikolojik bir hal yaratıyordu: **umumi ve mütekabil bir itimatsızlık ve şüphe.** Kardeşler, hemşireler, yakın akrabalar, candan dostlar mektuplaşmaktan vaz geçiyor ve hatta hastahanelerinde bile, yekdiğerlerini ziyarete gelmekten sarfı nazar ediyorlardı. Müesseselerde ve idarelerde çalışan işçiler ve memurlar arasında umumi bir korku ve yekdiğerlerine karşı şüphe hüküm sürüyordu. Müdürden en hüçük memura, işçiye, kolhozcuya kadar herkes — partili partisiz olsun — ertesi günü hapsedilüp edilemeyeceğinden emin değildi. Bilâkis herkes polisin gelüp kendisini tevkif edeceğini her an bekliyordu. Herkes mevkufiyeti için hazırdı: tevkifler ve araştırmalar ekseriya annelerin, eşlerin ve çocukların göz yaşları arasında vukubulduğu için, mevkufun hapisanede veya sürgünde muhtaç olduğu mübrem eşyayı toplamasına vakit kalmazdı. Bunun için herkes, her ihtimale karşı valizini veya heybesini peşinen hazırlıyordu. Mevkurlar geçmişteki veya hali hazırdaki vazifelerine göre ve ekseriya bihaber bulundukları suçlar dolayısıyla ittiham ediliyorlardı. Bu ithamlar basma kalıptı ve kısaca şöyle hülasa edilebilir:

1 - Kafkasyanın Sovyet Rusyadan ayrılarak ayrı bir burjuva devlet kurmak üzere faaliyette bulunan inkılâp aleyhdarı gizli bir Kafkasya teşkilâtına mensubiyet. Türkistan, Kazan veya Ukrayna'nın separatist muhitleri ile alâka.

2 - Burjuva devletlerin yardımıyla sovyet rejimini yıkarak Şimalî Kafkasya, Azerbaycan, Kırım, Idil-Ural ve Türkistandan ibaret federatif bir Türk devleti kurmak gayesini güden gizli pantürkist teşkilâtla alâka.

3 - Parti aleyhdarı Troçkist - Buharinist merkeziyle alâka ve bu merkezin Karacaydaki plânlarını tahakkuk teşebbüsleri. Yâni: 1930 daki inkılâp aleyhdarı

isyanın hazırlığına iştirak; Kafkasya dağlarında faaliyet gösteren cetelere (silâh ve vesaik temini suretiyle) yardım; kollektifleştirme yıllarında (1930-34) Karaçaylıları, hayvanlarını imhaya teşvik; kolhoz idarelerinin başına sovyet aleyhdarlarının tayini; kredilerin fena kullanışı; Karaçaylıları kolhoz sistemine karşı teşvik maksadıyla, gelirin ve işe nin kasten azaltılması ve saire.

4 - Maarif sahasında sabotaj: eğitim işlerinin başına sovyet aleyhdarı, rus aleyhdarı, milliyetçi ve panturkist kimse lerin tayini; yüksek tahsile eski ordu mensuplarının, zenginlerinin ruhanilerin çocuklarını göndermek; milliyetçi ve pantürkist ruhunda yazılmış eserleri okumak.

Küçük eyalet ve köy işçileri daha mütevazî fakat daha müspet suçlarla itham ediliyorlardı. Meselâ: harman makinesini tahrip; zahire rekoltesinin kasten ağır toplanması; kolhoz yevmiyelerinde yanlışlık yapmak; kolhozculara avans vermek; kolhozcular arasında sovyet aleyhdarı propaganda yapmak; eski orduya mensubiyetini gizlemek; 1920 ve 1930 yıllarındaki isyanlara iştiraki gizlemek; sovyet aleyhdarı cetelerle alâka; dış memleketlerle alâka (Türkiyeden, Almanyadan, Polonyadan, Amerikadan ve saire memleketlerden mektup almak); filan senede gizli polis teşkilâtına veya devlet emniyeti memuruna karşı yapılan suikaste iştirak.

Bütün bu ithamların ne dereceye kadar doğru olduğunu tahlil edecek değiliz, zira sovyet adliyesinde hakikatı yalandan tefrik etmek çok zordur. Fakat bu bir hakikattir ki, Rusyadan asılı olmayan müstakil bir Şimalî Kafkasya ve umumi Kafkasya devleti kurmak halkımızın asırlık bir arzusu idi ve bu mefkûre rus çarlığına karşı olduğu gibi, kızıl müstevilere karşı da mücadele parolasıydı. Partiye mensup olmayan milliyetçi münevverler ve Karaçay ahali sinin esas kitleleri, bütün Şimalî Kafkasyalılar gibi, aynı mücadeleyi, şu veya bu şekilde, şimdi de devam ettiriyorlar.

Millî komünistler — enternasyonalistler — bu mefkûrenin taraftarı değillerdi.

Fakat zamanla onlar da Stalinin "genel hattı-hareketi"nin iç yüzünü öğrendiler ve acı tecrübelerle şunu anladılar ki, bol-eviklerin millî hürriyetleri boş bir hâyalden ibarettir ve bolşevik sosyalizmi köleliğin başka bir şeklidir.

Şuna işaret etmek lâzımdır ki, Karaçaylı komünistleri 1930 isyanını hazırlamakla itham etmek hiç bir esasa müstenit değildir. Yerli komünistlerden bir çoğunun isyan eden ahaliyi desteklemiş olması doğrudur. Fakat yerli komünist teşkilâtlarının başında bulunan kimse lerin isyanın hazırlığına iştirak ettikleri iddiası doğru değildir. Bunlar, bittabi, muhalif sağ cereyana katılınca, Stalin istipdadına karşı mücadeleden hali kalamazlardı ve mücadelenin müsellâh şekline karşı da değillerdi. Fakat bütün mesele şundadır ki, onlar, Kremlinin polis kuvvetlerini kırarak imkânlarla malik bulunmadıkça, kendi zayıf kuvvetlerini ateşe atup atmamakta mütereddit idiler.

Sırası gelmişken şunu da kaydedelim ki, millî münevverlerin uzak görüşlü muhitleri meselâ Hubi Tanbi, Bici Gök-tar gibileri, bu isyanı, halk kuvvetlerinin azalmasını intaç ettiren çılgın bir tesebbüs addediyorlardı. 1930 isyanı, Şimalî Kafkasyanın güzide zümrelerinin tasfivesine karşı uyanan millî infialin bir infilâkıydı.

Nihayet, Karaçay münevverlerini sabotajcılık ve ziyankârlıkla itham etmek de hiç bir esasa müstenit olmayan boş bir iddia idi. Bu ithamla, halk kitlelerinin sefalet ve fakrû zaruret sebeplerini kendi boyublarından atarak münevver milliyetçilere yüklemek isteyen bolşeviklerin, yâni merkezî makamların uydurmalarından başka bir şey değildi. Bu bolşeviklerin, çoktan beri tecrübelerden acemi, evrensel (cihanşümül) metotlarıdır: ekonomi ve kültür sahasında memleketi milyonlar ve milyarlarca zarar veren mânasızlıklar yapup, sonra birden bire, bütün kabahatin "kapitalist unsurlar"da ve "burjuva devletlerinin ajanları"nda olduğunu ilân etmek.

Töhmət altında bulundurulmuş Karaçaylıların kahir ekseriyeti, kendilerine mal edilmek istenilen kabahatleri tabii reddediyorlardı. Bu vaziyet NKVD me-

murlarını fena kışkırtmalarını" itiraf etmişlerdir. Stalinin o zaman bulunmuş sadist, len en görülmemiş nüpuştur. Bu işki misal olarak zik

a) Müttehem sandalyanın ke bitap bir hale g fında müstantik şiyor ve her bir larını" kendi "g mesi için, mütte

b) Müttehem yüzü divara da rur. Sureti mah pekler, onun k küçük bir kıpırd hal üzerine sald

c) Azaların bu işne sokulması; mânevi zillet ve mevadın bağırak

d) Deli gömleğ

e) Müttehem olarak korkunc Burası aç farele insan cesetleri; derhal yeni canl ırlar.

f) Mahbusun b balı demir bir l kalpak muhtelif tuncaya kadar sık

g) Mezar-kame dan mamul dar oturamaz, duram maz, zira iç divi Bundan başka fi

"Suçunu" itiraf müttehem, her iş bir halde, sorguy urduğu umumi k kaç gün sonra da, ize başlayınca, t Eğer suçunu "gör arfu nazar eders başka şekilleri ta

murlarını fena halde kızdırıyordu. "Suçlarını" itiraf etmek istemeyenlere karşı, Stalin'in o zamanki dahiliye komiseri bulunan sadist Yejev tarafından icadedilen en görülmemiş işkenceler tatbik olunuyordu. Bu işkencelerin bazı şekillerini misal olarak zikredeyim:

a) Müttehem 10—15 saat müddetle bir sandalyanın kenarına oturtuluyor ve bitap bir hale geliyor. Bu müddet zarfında müstantıklar mütemadiyen değişiyor ve her birisi, kendi usuliyile, "suçlarını" kendi "gönül rızasıyla" itiraf etmesi için, müttehemî "iknaa" çalışıyor.

b) Müttehem 18—20 saat müddetle yüzü duvara dayalı olarak dimdik durur. Sureti mahsusada yetistirilmiş köpekler, onun arkasında durarak, en küçük bir kıpırdama takdirinde bile derhal üzerine saldırırlar.

c) Azaların burulması; tırnak aralarına iğne sokulması; tahammülsüz ağrılar ve mânevî zillet veren bir takım mayi ve mevadin bağıraklara ithali.

d) Deli gömleği geçirilmesi.

e) Müttehemî çırpıplak ve elleri bağlı olarak korkunç bir bodruma sokmak. Burası aç fareler tarafından kemirilmiş insan cesetleriyle doludur. Bu fareler derhal yeni canlı kurbanın üzerine atılırlar.

f) Mahbusun başına, içi hususî tertibalı demir bir kalpak geçirilir ve bu kalpak muhtelif fasılalarla başı kanatıncaya kadar sıkar ve insanı bayıltır.

g) Mezar-kamara, yâni demir ve beton-dan mamul dar bir fiçı. İnsan burada oturamaz, duramaz ve bir yere yaslanamaz, zira iç divarlar çivilerle doludur. Bundan başka fiçı buzlu su ile doldurulur.

"Suçunu" itiraf etmek istemeyen inatçı müttehem, her işkenceden sonra yarı ölü bir halde, sorguya çekilmeden evvel oturduğu umumi kamaraya götürülür. Bir kaç gün sonra da, biraz kendisine gelmeğe başlayınca, tekrar sorguya çekilir. Eğer suçunu "gönül arzusuyla itiraf" dan sarfı nazar ederse, bu defa işkencenin başka şekilleri tatbik olunur. Böylelikle,

sırasıyle, herkes aynı işkencelerden geçer. Bir çokları bunlara, bittabi, tahammül edemiyerek intihar ediyorlar. Ölümlerin cesetleri toplanmaz ve görülür yerlerde bırakılır, ki "sorguya" çekilenler bunları görsün.

Sovyet hapishanelerinde açlık grevi çoktan beri yasak edilmiştir. Açlık grevi yapan mahpus bayılıncaya kadar döğülür ve midesine zorla yiyecek dökülür.

Savcının bu işler üzerinde hiç bir kontrolü yoktur: zira savcı emniyetin bir memuru mesabesinde. Hapishaneye gelir, hücrelere bir göz gezdirir ve sonra çıkup gider. Bazen mahpus-vatandaşların şikâyetleri olup olmadığını sorması da vakıdır. Onun bu sualine, bitap bir halde bulunan mahpuslar bir mezar sükûtiyle cevap verirler.

Aynı hücrelere, bazen, emniyetin 2—3 gizli memuru da atılır. Bunlar kendilerini hakikî mahpuslarmış gibi göstererek vatana karşı bir çok "suçlar" işlemek hatasına düştüklerini ve cezanın hafiflemesi için bunu itiraf etmekten başka çare bulunmadığını anlatmağa başlarlar. Ve yahu, masum vatandaşlara karşı haksız muamele yapan iktidar makamlarını tenkid ederek, hükûmetin başında bulunanların bütün bu haksızlıklardan habersiz olduklarını ve bunları bilhassa inkılâp aleyhdarı ve sovyet düşmanı bazı memurların yaptıklarını söylerler. Bütün bu masallar mahpusları konuşmağa ve içlerini dökmeğe teşvik etmek için uydurulur. Bu nevi casuslar ya hakikaten emniyetin memurları ve yahut da bu "işe" tehditle mecbur edilenlerdir. Bu ikinci gruptan olanlar, ergeç öldürülür.

Bir çok Karaçaylıların mevkûf bulundukları Karaçay merkezindeki hapishanelerden, gizli polis teşkilâtının mahpusları üzerinde ika ettikleri cinayetler hakkında, ahalinin kulağına bir çok şayialar gelmişti.

Veremden hasta bulunan Ramazan Kuat, dayak ve işkenceye tahammül edemiyerek, daha ilk ayın sonlarına doğru ölmüştü. Abdülkerim Halkeç, güç belâ bir ipimal ederek, hücresinde kendisini asmıştı. Ramazan Teke delirmiş, mütemadiyen şöyle bağırıyordu: "Kendiniz

Solpentişin den sek önce
temiz etmiş!

uydurdunuz, kendiniz imzalayın! Öldürseniz bile imzalamam" ... Ona da, bir çoklarına olduğu gibi, güya ika ettikleri suçları itiraf ettiklerine dair evvelden hazırlanmış zabıtlar imzalatmak istiyorlardı. Bir çoklarının koyu bir komünist olarak tanıdığı Hasan Amba, kırık kaburga kemikleri ve berbat olmuş sıhhatiyle, bir müddet Batalpaşa hapishanesinin hastahanesinde yattıktan sonra, ölmüştü. Ölümünden bir ay kadar evvel de, bolşevizmden tamamiyle ayrıldığını ve milletin dinine döndüğünü alenen söylemişti. Çocukluğunda öğrendiği kur'an surelerini saatlerce okuyordu. Ölmeden hastahanedeki bütün vatandaşlarından, cesedini dellâtlara teslim etmeyüp, müslüman âdetlerine göre gömmelerini rica etmişti. Hasan'ın bu misalinin bir çok komünistler de takip ettiler.

Bir çok kimseler hapishanede ölmüş, bir çok kimseler kurşuna dizilmişti. Geriye kalanlar Şimalin ve Sibiryanın temerküz kamplarında ebedi küreğe mahkûm edilmişlerdi. Bir kısmı da 8 yıl ve daha fazla müddetli küreğe mahkûm edilerek temerküz kamplarına gönderilmiş ve aileleriyle muhabereden men edilmişlerdi.

Bütün bu mahkûmiyet kararları Şimali Kafkasya NKVD sinin üç kişilik "mahkemesi" tarafından gizli celselerde veriliyordu. Şahit, müdafaa ve temyiz hakkı mevcut değildi. Şayanı dikkat noktasıydur ki, mahkûmiyet kararlarından hiç birisi açık bir celsede verilmedi. Hiç kimse kendisini suçlu olarak saymıyordu. Anlaşılan NKVD nin sadistleri, halk karşısında kopabilecek bir rezaletten korkuyorlardı.

Mamafi, bölgemize yeni gelen ve Karaçaylıların tabiatlarını henüz iyi bilmeyen bazı adliyecilerin "sabotajcılar" a karşı "gösteriş dâvaları" tertip etmeğe kalkıştıkları da varit olmuşa da, bu teşebbüs tam bir fiyasko ile neticelenmişti.

Hâdise şöyle cereyan etmişti: Uçkulun bölgesinin Hurzuk köyü ile Şahor bölgesinin Taş-Köphör köyünde, kolhoz âmirlerinden ve işçilerinden mütesekkil büyük iki gruba karşı dâva açılmıştı. Eyaletteki parti teşkilâtlarının ileri ge-

lenleri ile NKVD organları bir ay müddetle bu dâvaya hazırlandılar. İşkence-lerden bitap bir hale gelen kolhoz memurlarıyla köylüler nihayet suçlarını "itiraf" ederek emniyet memurları tarafından hazırlanan kâğıtları imzaladılar. Mahkemeye gazeteciler ve diğer eyaletlerin ve bölgelerin kolhoz temsilcileri davet edilmişlerdi. Fakat muhakeme başlayınca, "suçlular" kâğıtları zorla ve işkence altında imzaladıklarını söylediler ve orada tadad edilen ithamlardan tamamiyle bihaber bulunduklarını ilâve ettiler.

Herkesin gözü önünde cereyan eden bu hâdise bittabi pis bir skandala müncer oldu. Buna rağmen sovyet gazeteleri, Karaçay kolhozlarındaki "halk düşmanları" nın suçlarını itiraf ettiklerini yazıp durdular ve mezkûr kolhozcular, diğer binlerce vatandaşları gibi, kurşuna dizildiler...

Bu rezaletten sonra, yerli makamlar, artık "gösteriş dâvaları" tertibinden bittabi sarfı nazar ettiler...

Bir kaide olarak, hapis altına alınan bir kimse artık hürriyetine kavuşmıyor, ya ölüme veya temerküz kampına mahkûm ediliyordu. Bunun ortası yoktu. NKVD nin dört divarı arasında kendilerini kurtarmış olanlar parmakla gösterilecek kadar azdı. Bunlar ise daha sonraları, yani 1938 başlarında hapsedilenlerdi. O devrede Kremlin hâkimleri, bizzat kendileri tarafından tertip edilen kanlı tethisin bütün rejimi ve kendilerini tehdideden bir mahiyet aldığını anlayarak, bunu durdurmak mecburiyetinde kaldılar.

Bu mesele, komünist partisi merkez komitesinin 1938 yılı Ocak ayında yapılan umumî kongresinde meyzubahs olmuştı. Bu kongrenin kararlarında ne kadar çok riya ve yalan vardı!

O zamanki parti merkez komitesi sekreteri A. Jdanov'ın "bazı parti teşkilâtlarının, verilen direktifleri tahrifleri hakkındaki" raporu üzerine kabul olunan karar suretinde, milyonlarca insanın ölümüne sebebiyet veren hâdiselerin bütün suçu "bazı idarecilere" yükletiliyordu. Karar suretinde aşağı yukarı şöyle deniliyordu: "Büyük Stalin'in ida-

İşkence
1938
A. Jdanov
APPA-1938 N

resi altında, kendi saflarını takviye işinde, kat'i muvaffakiyetler elde eden parti, inkılâp aleyhdarı troçkist-buharinist ve burjuva-nasyonalist unsurlardan temizlenmiştir. Bu faaliyetin seyri esnasında, bir çok cumhuriyetlerin ve eyaletlerin parti organlarının başlarında bulunan bazı kimseler, parti âzasına ve partisiz sovyet memur ve emekçisine karşı âdilâne hareket etmek hususundaki parti prensiplerini ihlâl ederek, namuslu komünistler ve partisiz emekçiler aleyhine dosyalar tanzimi ile bunları göya halk düşmanlarıyla alâkadarlar gibi göstererek, onları partiden ve işlerinden çıkarıyor ve hatta bazen (!) mahkemelere veriyorlardı. Şimdi mesele şundan ibarettir ki, parti organları ve savcılıklar haksız yere eziyet çekmiş olan insanların vaziyetini gözden geçirsün ve onların haklarını iade ederek, bu gayri kanunî hareketlerin hakiki suçlularını cezalandırsın."

→ Açıık yalan ve riya. Yukarıda zikredilen ve NKVD memurlarının, son zamanlarda tevkif ederek işkenceye tâbi tutmağa vakit bulamadıkları bir kaç kişi müstesna olmak üzere, tethişe, işkenceye ve haksılığa maruz kalan yedi bin Karacaylıdan hiç birisinin işi yeniden gözden geçirilmedi. Evlerinde Karacaylıların yağma edilmiş altın ve gümüş bir çok eşyası bulunan iki NKVD memurundan başka da, gizli polisin cellâtlarından hiç birisi cezalandırılmadı.

Halkın bir derya gibi akan kanından ve kadınlarla yetim çocukların göz yaşlarından yegâne mes'ul bulunan Kremlin, kendisini bu işten işte böyle ucuz kurtarmıştı.

Stalin'in haydut çetesi, böylelikle, karanlık maksatlarına ermiş bulunuyordu: ideoloji bakımından dahilen yıkılmak üzere bulunan partideki en tehlikeli totaliter rejim aleyhdarları ile, sovyet aleyhdarı öncü kuvvetleri tamamilе yok edilmişlerdi. Kremlin Firavnları, dış âlemden "demir perde ile" tecrit edilen Sovyetler Birliğinin esir halklarını artık istedikleri gibi idare edebiliyorlardı.

Stalin'in "mazideki, halihazırdaki ve istikbaldeki düşmanlarını mahvettiği" o

devirde sık sık tekrarlanan bir sözdü. Bu doğrudur. Şu kadar var ki, yalan ve gayri insanî esaslar üzerine kurulan bolşevik totalitarizmi, geniş halk kitleleri arasında — ergeç tasfiye olunacak muvakkat taraftarlar müstesna olmak üzere hakiki dostlar ve taraftarlar bulamaz. Zincire vurulmuş esir milletler ise, bünyelerine nüfuz etmek isteyen bu parazit kuvvettен kurtuluncaya kadar, mücadelelerine devam edeceklerdir.

1936—37 yıllarının hâdiseleri bir defa daha şu hakikatı meydana çıkarmıştır ki, "sosyalizm diyarı"nda yarım yamalak bir mevcudiyete ancak Politbüro'nun manyaklarına bir köle itaatıyla tâbi olanlar hak kazanabilirler; kendisine mahsus bir dünya görüşüne malik bulunan herkesi ise "halk düşmanı" olarak imha edeceklerdir. Komünist partisi saflarında, kızıl orduda veya devlet idarelerinde gösterilen hiç bir hizmet ve muvaffakiyet hiç bir proleter ve hatta dilenci menşei, başka türlü düşünen bir insanı Stalin'in pençesinden kurtaramaz.

Kremlin diktatörlüğü nihayet bütün dehşet ve çıplaklığıyla kendisini gösterdi. Sovyetler Birliğinin namuslu ve şuurlu işçileri, köylüleri ve münevverleri memlekette "işçi-köylü hükûmeti", "proleter devlet" ve "işçi sınıfının diktatörlüğü" bulunduğu hakkındaki hayallerden kendilerini artık kurtarmış bulunuyorlar.

Memlekette iktidarın işçilerle köylülere ait olduğunu; bundan böyle Sovyetler Birliği vatandaşlarından her birisinin, en demokratik gizli seçimlerle, seçmek ve devlet idaresinin organlarına seçilmek hakkına malik bulunduğunu; Sovyetler Birliğinin, hükûmetin haklarına malik millî sosyalist devletlerin kardeşce ve kendi arzularıyla olan birleşmelerinden doğduğunu, kanlı hâdiseler ortasında ilân edilen yeni anayasa'nın riyakâr ve yalancı maddeleri artık hiç kimseyi aldatmıyor.

Kaderin acı cilvesi! Yarım asır evvel bolşeviklerin vâdettikleri "cennet" yerine — bolşevik totalitarizminin kör bir âleti haline gelen — rus işçileriyle köylüleri, orta çağların en karanlık esaret devirlerini bile gölgede bırakan hayat şartlarını

elde ettiler. Bu öyle bir "sosyalizm" dır ki, bunda insanlar, bütün beşerî haklarını ve bu meyanda tabii ölümle ölmek hakkını bile koybetmiş bulunuyorlar.

Ruslar bu korkunç neticeye nasıl ulaştılar? Şeytana kapılıp ve Tanrıyı unutup, fenalığın iyilik üzerindeki galebesini kendi elleriyle temin ettikleri için değil mi? Şeytanın hizmetine milyonlarca gayrı-rus hemcinslerinin kanlarını döktükleri için değil mi? Ve nihayet bugün Sovyetler Birliğini teşkil eden gayrı-rus milletlerin en iptidai insanî haklarını ve millî istiklallerini, aynı şeytana hizmet maksadıyla, gasbettikleri için değil mi?

Bilâ tereddüt: "hepsi için birden", cevabını verebiliriz.

Fakat Tanrı, bugün bütün beşeriyeti ve medeniyeti tehdideden karanlık kuvvetlerin takviyesini ve inkişafını, kendi hotkâm politikaları ile hazırlayan eski rus imparatorluğunun başındaki idarecileri de affetmiyor ve affetmeyecektir.

Malûm olduğu vechile, 1936—37 hâdiseleri, bolşevik rejiminin iblisane mahiyetini daha başından itibaren anlayan ve onu elde silâhla karşılayan gayrı-rus milletler ve bilhassa Kafkasyalılar için beklenilmedik bir hâdise değildi. Şimalî Kafkasyanın bir parçası olan Karaçay ahalisinin bolşevik müstevililere karşı yaptığı mücadele bu bakımdan şayanı dikkattir. İşte bu mücadelenin kısa bir hulâsası:

Memleketi istilâya gelen yüz misli faik rus kuvvetlerine karşı Karaçaylıların 1918—20 yıllarında yaptıkları kanlı savaşlar; 1922 yılında Budenni kumandasındaki rus kuvvetlerinin Karaçayda yaptıkları ve binlerce millî kahramanla millî istiklâl mücahidinin kurşuna dizilmesiyle nihayet bulan askerî harekât; 1927 de din hadimlerinin kitle halindeki sürgünü; 1928 de eski Karaçay münevverlerinin zalimane imhası; 1929—30 yıllarında hususî çiftlik sahibi Karaçaylıların tasfiyesi, yâni hayvan yetiştirmekle istigal eden on binlerce Karaçaylının yok edilmesi; 1930 yılının Mart ayında patlak veren ve kızıl ordu bir-

likleri tarafından vahşiyane bir surette bastırılan kolhoz aleyhdarı büyük halk isyanı. Bunu takip eden yıllar içerisinde de, hususî çiftlik sahibi binlerce köylünün, "sovyet aleyhdarı unsurların arta kalanları'nın ve daha bir çoklarının kitle halindeki sürgünleri, Karaçaylıları kızıl istilâcılarla daimî bir mücadele halinde bulunduruyordu.

1936—37 yıllarındaki hâdiselerin Karaçaylılar ve umumiyetle bütün Şimalî Kafkasyalılar için yeni olan yegâne ciheti şu idi ki, Şimalî Kafkasyada kızıl sömürge rejiminin kuruluşu akabinde, Sovyetler Birliğinin millî ve sosyal mefkûreler üzerine müesses bulunduğu hâkindaki bolşevik demagojilerine inanan ve hatta senelerce Moskova bolşevikleriyle aynı yolda yürüyen muayyen bir münevver zümre, tam bir hezimete duçar kalmıştı. Bu insanlar, safça inanışlarını ve hatalarını, hapishanelerde ve temerküz kamplarında, tahammülsüz ızdırapları ve kanları pahasına ödediler. Halk onları, bu delâletlerinden dolayı affetti; zira herkes gördü ki, halkın en aşağı tabakalarından çıkan, küçük yaştan itibaren komünist ruhunda terbiye gören ve "Karaçay muhtariyeti"nde en mühim makamları işgal eden en koyu Karaçaylı komünistler bile, artık kendi haklarının istismar ve imhasında, Kremlinin manyak çetesinin kör âleti olmak istemiyorlardı.

Senelerce süren iğrenç demagojinin halkla münevverleri arasında açtığı uçurum, böylece kapanmıştı. Şimdi, sosyal menşeiinden, mevkiinden, tahsilinden, mesleğinden ve partiye aidiyetinden asılı olmayarak, küçüğünden büyüğüne kadar bütün halk, bolşevizmin ve onun tarafından yaratılan polis ve kölelik nizamının amansız ve mültehit düşmanları haline gelmiştir. Zaten başka türlü de olamazdı, zira sovyet rejiminin memleketimize yerleştiği günden itibaren, bolşevikler tarafından durmadan tatbik olunan bu kanlı komünist tethis ve imhalarından zarar görmemiş bir tek Karaçaylı aile yoktur; babasını, kardeşini, annesini veya hemşiresini kaybetmeyen bir tek Karaçaylı mevcut değildir. Zavallı Karaçay ahalisinin en aşağı üçte biri kısmen kurşuna dizilmiş, kısmen

Sibirya ve şimal hapishaneleriyle temerküz kamplarına sevk edilmiş, kısmen de Türkistana sürülmüştür. Ahalinin geriye kalan kısmı ise soyulmuş, dilenci vaziyetine sokulmuş ve zoraki kolhoz köleleri haline getirilmiştir.

Bütün bunlardan başka, Karaçay ahalisi namütenahi manevi servetler de kaybetmiş fevkalbeşer ızdıraplara ve manevi zillete maruz kalmıştır. Mukaddesatı ve bütün mevcudiyetiyle bağlı bulunduğu İslâm dinine de hakaret edilmiş, camileri kolhoz ahılarına ve ahırlara

çevrilmiştir. Hürriyetsever mağrur Kafkasyanın asırlarca inkişaf eden güzel ananeleriyle âdetleri çamurlara sürülmüştür.

Bütün Kafkasyalılar gibi Karaçay ahalisi de, nefret ettiği bolşevizmden hesap sorulacak günü bekliyordu. Bu beklenen günün 22 Haziran 1941 de geldiği zannedildi. Fakat Sovyet Rusya ile harp, milletimize daha korkunç akıbetler hazırlayan bir netice ile bitti — Karaçay ahalisinin bakiyesi topyekûn olarak Sibiryaya sürüldü.

Emperyalizm müdafileri

Yazan: S. Kansau

Rusyanın parçalanması tehlikesi, bütün rus siyasi cereyanlarını ve bu meydana en radikal cephelerini dahi, eskiden beri endişeye düşürürdü.

Daha yüzelli sene evvel, gayrı-rus halkların ademi merkezîyet temayüllerinden çekinen dekabristler, Rusya imparatorluğunun federatif esaslar üzerinde yeniden kurulması fikrini takbih etmişlerdi. Lenin bile, tayini mukadderat hakkını müdafaa ederken buna müşabih mülâhazalardan mülmeh bulunuyordu. Nitekim Miljukov'ın Kadet partisi âzalarından Kokoşkin ile münakaşasında, Lenin, gayrı-rus halkların Rusyadan ayrılma haklarının tanınmasıyla, devletin parçalanması tehlikesinin azalacağını iddia ve ispat etmeğe çalışıyordu.

Sağ parti ve cereyanlar ise, bu meseleyi mevzu bahis etmek bile istemiyorlardı. Onlar, gayrı-rus milletlerle münasebetlerinde rus edebiyatına cehalet sembolü olarak giren muhafız Mumretzov'ın "yapış salıverme" şiarını esas olarak kabul etmişlerdi.

İkinci dünya savaşından sonra, bütün emperyalizmlerin tasfiyesi meselesinin, Garpte önemle ele alınması, eski Rusya imparatorluğunun da parçalanması tehlikesini arttırmış bulunmaktadır.

Kremlin böyle bir tehlikeyi önlemek maksadıyla, ruslaştırma tazyikini arttırmış, Kafkasya ve Kırım'da, Çeçen-İnguş, Balkar-Karaçay, Kalmuk ve Kırım Türklerini imha ederek, tetiş ve Gencide (halkın imhası) usullerine baş vurmuştur.

Yabancı memleketlerde bulunan rus siyasi grupları da, esir halklara "tayini mukadderat ve Rusyadan ayrılma hakkını" tanıyacaklarını vâdederek, Lenin'in sinsi taktikine baş vurmuşlardır. Fakat, buna mukabil esir Rusya halklarının siyasi teşkilâtları "müşterek düşman" — bolşevizm imha edilinceye kadar, kayıtsız şartsız milli istiklâl taleplerinden vaz geçerek, rus muhacir grupları tarafından teşkil olunan "Rusya halklarının kurtuluş şurası" na (SONR) dahil olmalı ve mezkûr şuranın taktik hükmü altına girmeliymiş.

Boylelikle, ecnebi memleketlerdeki rus teşekkülleri, milli-kurtuluş cereyanlarıyla mücadelede şu hedefi güdüyorlar:

1) Esir Rusya halklarının milli-kurtuluş hareketlerini, yalnız bolşevizmle mücadele hareketi haline getirmek ve onları nötrallize etmek;

2) Bu hareketleri "Rusya halklarının kurtuluş şurası" çerçevesi içine almak ve gayrı-rus halkların, beynelmilel ma-

hiyet arzeden kurtuluş dâvalarını, beynelmilel sahadan çıkararak, rus sahasına yâmı Rusyanın iç meselesi haline sokmak.

Bu teşebbüsün şimdiden suya düştüğünü kat'i olarak söyleyebiliriz. Çünkü, muhacerette bulunan gayrı-rus halkların belli başlı an'anevi hiç bir teşekkülü, bolşevizm yıkıldıktan sonra Sovyetler Birliğinin parçalanmasını önlemek hedefini güden, bu rus teşekküllerinin birleşme tekliflerini kabul etmemiştir.

Mamafi, tekrik kimseler, Rusların bu davetine icabet ettiler. Gayrı-rus halkların arasında da emperyalizm gönüllüleri, emperyalizm müdafileri bulundu. Kimsenin tanımadığı bir takım gayrı mes'ul kimseler, gayrı mevcut teşekküllerin mümessilleri sıfatıyla, Ruslarla bir araya gelerek, bir takım müzakerelerde bulundular, bir takım protokollara imza attılar, para ve direktif alarak işe koyuldular.

Bizim Şimali-Kafkasyalı kvislingler de geçenlerde "Svobodny Kavkaz" adında bir mecmua çıkararak faaliyete başladılar.

Bunların, emperyalizm cephesine bizi de çekmek için sarfettikleri gayret ve gösterdikleri faaliyet şayanı dikkattir.

Ecnebi memleketlerinde bulunan "Büyük Rusya" taraftarları, bolşevizmin bir rus tezahürü olduğunu inkâr etmekte ve onun, Rusyaya "yabancılar" tarafından sokulduğunu ispat etmek için büyük gayretler sarfetmektedirler. Bu tezi usak ruhlu dalkavuk "Svobodny Kavkaz" dahi müdafaa etmektedir.

Kvislinglerimiz "Büyük Rusya" taraftarlarının emirlerini yerine getirmek için, Stalinin "yüksek fikirlerine" müracaat etmekten bile çekinmiyorlar.

İhtilâl senelerinde, Stalin milliyetler işleri halk komiseri sıfatıyla mütevazî bir mevki işgal etmekte idi. Bu küçük mevkiini yükseltmek ve kendine bir pâyeye vermek arzusunu güden Stalin, o zaman şöyle demişti: "İhtilâl, kendi zaferini, eski Rusya imparatorluğunun esir halklarına ve onların müzaheret ve senatısına borçludur."

İşte, "şef'in bu "veciz" sözlerine istinat eden "Svobodny Kavkaz", bütün Sovyetler Birliği halklarının "bolşevizm sisteminin mes'ulleri" olduklarını, küstahça iddia etmektedir.

Hakikat halde ise, Stalinin ve "Büyük Rusya" taraftarlarının emirlerini yerine getiren Kvislinglerin iddiası tamamen boştur. Gayrı-rus halklar, derhal ve kat'i olarak bolşevizmi reddetmişlerdi. Komünist dalgası muhitten merkeze değil merkezden muhite akıyordu ve çöken imparatorluğun gayrı-rus mintakalarına, sovyet rejimi, kızılordu topçu ateşiyle harabeler haline gelmiş şehir ve kasabalarına zorla yerleştiriliyordu.

İhtilâl başlar başlamaz, imparatorluğun bütün halkları, şu veya bu şekilde, millî tayini mukadderat iradelerini izhar ettiler. Ekim ihtilâli ve onu müteakip başlayan vatandaş harbi, gayrı-rus halkların istiklâl faaliyetini kolaylaştırdı ve bundan bilistifade bir çok halklar, eski Rusyadan tamamen ayrılarak, siyasi istiklallerini ilân ettiler.

Kurtuluş gayretlerinin iyi teşkilâtlandığı ve Garp demokrasilerinin daha faal yardımlarına mazhar olduğu memleketler, istiklallerini muhafaza edebildiler. Bu âmillerden birisinin veya her ikisinin bulunmadığı diğer memleketlerde ise istiklâl muhafaza edilemedi. Fakat her yerde millî tayini mukadderat seyri, imparatorluğu muhafaza etmeğe çalışan kızıl emperyalizm ile amansız mücadele şeklinde tecelli etti.

Polonya, Finlandiya, Baltik memleketleri istiklallerini muhafaza edebildiler; Kafkasya cumhuriyetleri, Türkistan, Ukrayna, Kırım ve diğer memleketler istiklallerini kaybettiler.

Polonyalı Cercinski veya Letonyalı Latsis ÇEKA yı (aksi inkılâpçılara karşı mücadele etmek için fevkalâde komisyon) kurdular diye, bütün Polonya ve Letonya halkının bolşevizmin yerleşmesine yardım ettiklerini iddia etmek gülünç olur. Cercinskiler, Latsisler şimdiki Kvislingler gibi, eski çar imparatorluğu esir halklarının ya kvislingleri ve yahut halklarıyla her türlü teması kaybeden ruslaşmış kimselerdi.

Stalin'in fîncü boyacı

Gayrı-rus halklar kızıl emperyalizme karşı mücadele ettikleri gibi, beyaz irtica karşı da mücadele etmişlerdir. "Eski Rusya imparatorluğu esir halklarının müzaheret ve senpatisinden" ancak Stalin ve onun "yüksek" fikirlerinden istifade eden kimseler bahsedebilirler.

Bu sefer de, Lenin ve Stalin gibi "rehberlerin" sözlerine ikinci defa istinat eden bizim kvisingler, bolşevizmin milletlerarası bir mahiyet taşıdığını ispat etmeğe çalışıyorlar. "Svobodny Kavkaz" mecmuası diyor ki: "Lenin'in yazdığına ve Stalin'in tetsirine göre bolşevizm, Rusyaya has bir tezahür değildir.

Eğer bu böyle ise, eğer a la russe komünizm — milletlerarası bir tezahür ise, titoizmi nasıl tefsir etmeli? İlyek memleketleri komünist şetlerinin "anglo-amerikan casusluğu" ile itham edilerek, bilâtasıla ve kitle halinde idam edilmelerine ne mana vermeli? Ve nihayet Sovyetler Birliğinin gayrı-rus muntakalarında, kitle halinde sürgün ve idam edilen "burjuva nasyonalistlerine" ne demeli?!

Moskovanın bolşevizmi — Marksın, Garbî Avrupada doğan sosyolojik — felsefi akidesinin hunharca tahrif edilmiş şeklidir. Bu hunharlar kendi komünizmlerini yabancı bir memlekete tatbik etmeğe kalkıştıkları zaman da, irtica doğuyor, Titolar meydana çıkıyor ve "hainler" kitlevi idamlara maruz kalıyorlar.

Bunun için Rus Molotov, Gürcü Stalin, Yahudi Kaganoviç, Lehli Vişinski, Ermeni Mikoyan, Ukraynalı Gromko, Amerikalı Foster, Fransız Torez, aynı şeyler değildir. "Svobodny Kavkaz" ın yaptığı gibi, bunların arasında hiç bir fark olmadığı iddia olunamaz.

Stalin, Kaganoviç, Vişinski, Mikoyan, Gromko ve benzerleri asri Varyaglar, hristiyanlık kabul etmiş Moğollar, imparatorluk devrinin Almanları velhasıl rus tarihinin Rürikleri, Gordonları, Frederiksleri, Loris Melikovları ve Bagratyanlarıdır.

Kaganoviç'in tipini bile, Deli Petro'nun yakını Şafirof, 3 nci Aleksandr'ın hariciye nazırı Girs ve asalet unvanları almış Evreinofların şahıslarında görmek mümkündür.

2 nci Aleksandr saltanatının meşhur prensi Loris-Melikov'in rusçası, Jozef Cugaşvilininkinden çok daha kötü idi. Fakat bu demek değildir ki, 2 nci Aleksandr saltanatı hakiki rus tezahürü değildi. Varyag hâkimiyeti de dahil, bu her zaman böyle olmuştur.

Pollit, Torez ve diğerleri ise, haince faaliyetleri muvaffakiyetle neticelendiği takdirde, müstakbel birer Tito veya NKVD zindanlarının müstakbel adaylarıdır.

A la russe komünizm, yâni 30 seneden beri dünya medeniyetini tehdit eden mefkûre, muayyen coğrafi sahaya münhasır bir tezahür olup, kökleri de, bu sahada yerleşen etnokratik olayın tarihi geçmişinde bulunmaktadır. Ancak siyasi cahiller ve kötü ruhlu insanlar şu hakikatı inkâr edebilirler ki, bu müteassıp akideyi, ona tamamilen yabancı olan garp medeniyeti sahasına aşılamağa çalışan ve Torezle Pollit gibi Kremlin tarafından satın alınmış kimseler, Kremlin altını kesilir kesilmez derhal ortadan kaybolacaklardır.

Bütün dünya ve garp demokrasilerinin ileri gelen devlet adamları, an'anevi rus siyasi imparatorluğunun devamı olan Sovyet emperyalizminin tehlikesinden bahsettikleri halde, "Svobodny Kavkaz" kvisingleri, mahul emperyalizmin asırlık kurbanları olan bizleri inandırmak istiyorlar ki, böyle bir emperyalizm ve böyle bir tehlike yoktur, ancak "bolşevik gasıplar" vardır.

Sovyet emperyalizminin, eski emperyalizmin tâdil edilmiş, düzeltilmiş, tamamlanmış ve mükemmelleştirilmiş bir şekli olduğunu herkes bir hakikat olarak kabul ettiği halde kvisingler bu hakikati cerhetmeğe çalışıyorlar.

Sovyet emperyalizminin mütearrız kuvvet kaynağı rus halk kitleleri oldukları halde, "Svobodny Kavkaz" esir halklardan hiç birisinin "rus halkına-rus köylü ve amelesine karşı millî husumeti bulunmadığını" iddiaya kalkıyor.

Esir halkların millî "husumetleri", yalnız onların memleketlerinde saltanat süren emperyalizme karşıdır. Esir halklar, memleketlerinde hüküm süren bu emperyalizmden kurtularak, kendi millî

devletlerini yeniden kurmağa gayret ediyorlar.

Fakat milli istiklâl yolu, kvislinglerin iddia ettikleri gibi, Moskovadan geçmez. Milli istiklâl ve onun istinat ettiği hürriyet yolu, Moskovanın önderliğini terviç eden ve imparatorluk hudutlarının muhafazası için stratejik plânlar çizen "Rusya halklarının kurtuluş şurası"ndan da geçmez. Esir hakların, istiklâllerini elde etmek için, dolanbaçlı yollara sapmağa ihtiyaçları yoktur, zira "Büyük Rusya" taraftarları Moskovaya ulaşmaya kadar, esir halklar kendi başkentlerine, çok daha evvel, varmış bulunmaktadırlar.

Dünyanın, büyük manzumelerin kuruluşuna doğru gittiğini "Büyük Rusya" taraftarları ve onların profesyonel müdafileri kadar biz de nazarı itibara alıyoruz. Milletlerin diğer milletlerden tecrit edilmiş bir şekilde artık yaşayamayacaklarını ve eski milli şekiller ve emperyalizm baskıları yerine halkların "mıntakavi, kıt'avi ve dünyavi federasyon" devrine doğru gittiğimizi biz de anlıyoruz.

Fakat Sovyetler Birliği esir halkları, bu birleşmelerin ne ihzarı ve ne de nihai şekillerinde, kendilerini rus halkıyla her hangi bir surette müsterek siyasî bir manzumeye girmeyi asla düşünmüyorlar. Zira "Sovyetler Birliği halklarının vahit ve bölünmez cephesi" kuvvetlerin hakiki nispeti dolayısıyla, daima milli rus iradesinin izharına inkılâp edecektir. Bu irade ise hiç değişmez ve daima emperyalisttir.

Filhakika rus tarihinin başlangıcında, Rusyanın uçsuz bucaksız ovaları onun istilâ siyasetini kolaylaştırmış ve asırlarca süren fetih ve cebir an'anesinin doğmasına yardım etmiştir. Bu an'ane, Moskov prenslarının Kremlinde ve Çarların Petersburgunda nasıl hüküm sürü-

yor idise, kızıl Kremlinde aynı kuvvette ve aynı şekilde hüküm sürmektedir.

Moskovada Slav komitesi kurmak düşüncesi Stalinin "dâhiyane" kafasında doğmadı: vaktiyle Puşkin, rus slavcılarının hulyalarına tercüman olmuş ve "Slav dereleri rus denizinde birbirine kavuşacaklardır" kehanetinde bulunmuştu.

Mao-Ce-Tun ile ittifak yapmak fikri de bu günkü Kremlinin değildir, Stalin'den ve "Çinden ellerini çek" şiarından çok daha evvel, kimyager! Mendeleev (kendi "Zavetniye Mısı") kitabında Rusyayı, dünya hâkimiyetini kolaylaştırmak için, Çinle sıkı ittifak ve işbirliğine davet ediyordu.

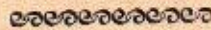
Nihayet sıcak denizlere, Boğaza ve Çanakkaleye, Basra körfezine, Balkanlara ve Moskovanın el uzattığı her yere karşı olan fütuhât temayülleri, Rusyada, Kremline yerleşen "bolşevik gasipler"dan çok daha evvel doğmuştu.

Bu olayları ve rus emperyalistlerinin an'anelerine girmiş olan bu marazi hâleti ruhiyelerini Sovyetler Birliğinin esir halkları hesaba katmak mecburiyetinde-dirler.

Binaenaleyh, dünyanın bir bütün haline girmesi seyrinin Kremlin reçetesiyle yapılmayacağına kat'i olarak inanan gayri-rus halklar, onların milli ve tarihî an'anelerine uygun, onların kültürel ve iktisadî ihtiyaçlarını tatmin eden ve yalnız ayrı ayrı milletlerin değil, bütün dünyanın emniyetini garanti edebilecek birliklere gireceklerdir.

Mıntakavi, kıt'avi ve müstakbel diğer birlikler, hâkim halkların emperyalist vaziyetlerinin muhafazası prensipi üzerinde değil, fakat istisnasız bütün emperyalizmlerin tasfiyesi esası üzerinde kurulacaktır. Bu yoldan başka bir yol yoktur.

Bizim emperyalist müdafiler bunu iyice bilmeli ve unutmamalıdır.

Kalmuk Cumhuriyetinin tasfiyesi

Yazan: S. Baalân

27 Kasım 1943.

Bu tarih Kalmukların kara günüdür. 8 sene evvel bugün Sovyetler Birliği Yüksek Riyaset Heyeti şu mealde bir "kararname" neşretti: "Kalmuk Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinin ilgası ve bütün halkının sürgün edilerek mecburi iş kamplarına gönderilmesi, ayrıca kızılordu saflarında bulunan Kalmukların da ordudan çıkarılarak, mecburi iş kamplarında çalıştırılmak üzere, Sovyetler Birliği cephe gerisi muntakalarına sevkedilmeleri."

Esbabı mucibe: "Kalmuk halkının Almanlarla yaptığı işbirliği."

"Kararname" hiç bir yerde neşredilmemiştir. Bunu, ilk defa harp senelerinde, 38 nci kızılordu komutanlığına gelen 24/1/44 tarihli emirnameden öğrenmiş bulunuyoruz filhakika bu emirnamede şöyle deniliyordu:

"Sovyetler Birliği Yüksek Riyaset Heyetinin, Kalmuk Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinin ilga edilerek halkının Sovyetler Birliği cephe gerisi muntakalarına sevkedilmeleri hakkındaki, 27/11/43 tarihli kararnameye uygun olarak, ordumuz saflarında bulunan bütün Kalmuk erbaş ve erlerinin fili askeri vazifelerden alınarak ihtiyat alaylarına sevkleri ve işarı ahire kadar bunların cephe gerisi hizmetlerde kullanmaları emredilmiştir. Kalmukların ihtiyat alaylarına sevkleri askeri nizamlara göre yapılacaktır. Bilhâhare daha gerilere gönderilmek üzere Kalmuklar daha küçük ihtiyat birliklerine taksim edileceklerdir. İhtiyat alaylarında bulunan Kalmukların miktarı kızılordu yüksek komutanlığına bildirilecektir. Bunu müteakip verilecek ikinci emirle, Kalmuklar cephenin daha gerilerine nakledileceklerdir. Kalmuk subayları hakkındaki hususi kararname de, kızılordu genelkurmay başkanlığı zatışleri ve yüksek siyasi şubelerinden ayrıca bildirilecektir. İmzalar: Smorrodinov, Braçkiyev."

Kararname hükümleri sadece kızılordu saflarından çıkarılan Kalmuklara değil, fakat aynı zamanda, bütün Kalmuk halkına da tatbik edildi: 200.000 nüfuslu Kalmuk halkı, sürgün edilerek, Şarki Sibirya'ya mecburi iş kamplarına gönderildi. Kalmuk Cumhuriyetinin başkendi Elista'nın ismi değiştirilerek, rusça Stepnoy ismi koyuldu ve bütün kalmuk araziisi Rus bölgelerine ihmal edildi.

Böylelikle kalmuk topraklarında Kalmukların izi bile kalmadı.

"Kızıl totaliter hükümet basit bir "kararname" ile küçük Kalmuk halkının mevcudiyetine işte böyle nihayet verdi ve onu köleliğe, açığa, tedrici ölüme ve yer yüzünden silinmeğe mahkûm etti. Kendi milli varlığı ve hayat felsefesi için bilâfasıla mücadele etmiş olan bu küçük milletin bin senelik tarihi işte böyle sona ermektedir.

Halbuki, Kalmukların bu hayat felsefesi gayet sade idi: Hayat — ızdırab demektir. Bu ızdırabı imkân nispetinde hafifletmek için, hayat yolunda, Buda'nın gösterdiği "on beyaz yol" ile yürümek ve mütemadiyen ibadet etmek lâzamdır.

Kalmukların cemiyet hayatını tanzim eden ve ötedenberi cari olan, ahlâk kaideleri iki esas üzerinde toplanmıştır: a) günah, ayıp ve şeref; b) merhamet, hürmet ve mûsamahakârlik.

Allahın emirlerine karşı gelerek günaha girme. Bilâhare utanacağın sözlerden ve utanacağın hareketlerden sakın... Bu ahlâk prensipleri cemiyet münasebellerini tanzim eden bir kanun mahiyetini taşıyordu ve bu dini ve ahlâkî esaslara dayanan Kalmuk efkârı umumiyesi de bu hususatta şedit davranıyordu.

Bunun için, bolşeviklerin "ilmini" ve onun: "din — halkın afyonudur!"; "kahrolsun — hayâl!"; "şeref ve namus — burjuva batıl ilikatlarıdır!" gibi esas

şiarlarını Kalmuklar tabiatıyla dehşet ve nefretle karşılamışlardı.

Kızıl istilâya ilk kurbanlarını 1918—20 yıllarının hazin ve karışık devresinde veren Kalmukların tarihindeki devrimleşim merhale işte böyle başlamıştı.

"İlhaksız ve tazminatsız sulh!"; "kulûbelerle sulh, saraylarla savaş!"; "yağma edileni, yağma et!"; "fabrikalar — amentin, toprak — köylünüdür!" — işte bolşeviklerin o zamanki oyunu kazanmalarını mümkün kılan sahte kâğıtlar.

Milliyetler meselesini ele alan bolşeviklerin, bütün halklara tayini mukadderat ve Rusyadan ayrılma hakkını vâdeden, şeytani demagojileri bilhassa şayanı dikkattir.

Fakat yarı münevver kimseler dahi, bolşevik propagandasının ve bolşevik vaatlerinin sahteliğini pek âlä anlıyorlardı.

2 Haziran 1918 de Lenin "kendisi" Kalmuk halkına hitap ederek şöyle demişti:

"Kardeş Kalmuklar! Halkınızın mazisi — fasılasız ızdıraplarla doludur. İktisadi ve siyasi geriliğiniz yüzünden, halkınız daima, sizden daha kuvvetli komşularınızın istismar mevzuu olmuştur. Mutlakiyetçi çar hükûmeti, kendi hâkimiyetini, kanlı istilâlarla bir çok yabancı haklar üzerinde tesis ettiği gibi, hürriyetsever Kalmuk halkını da esaret zincirine vurarak, her zaman esir muamelesi yapıyordu. Topraklarınız her fırsatta elinizden alınarak başkalarına veriliyordu. Sizi daha kolay ezmek için, size kasten tahsil yaptırılmıyordu ve ana dilinizde kitaplar tabettirilmeğe müsaade edilmiyordu."

Lenin, cazip vaatlerde bulunarak, Kalmukları "Sovyet hükûmetini desteklemeğe" davet etmiş ve hitabını şöyle bitirmişti: "Kardeş Kalmuklar! Halkınızın mukadderatı kendi ellerinizdedir!" ...

Bütün Rusya merkezî icra komitesinin kararile 4 Kasım 1920 de "Kalmuk muhtar eyaleti" teşekkül etmişti. Aynı komitenin kararı ile de 25 Kasım 1920 de bu muhtar

eyaletin arazisi ve hukukları tayin edilmişti.

Tesadüfen ve rastgele kimselerden acele toplanan "Kalmuk umum meclisi kurultayı", Lenin'in hitabına ve merkezî icra komitesinin kararlarına teşekkür ettikten sonra şöyle bir karar çıkarıyor: "Ekim ihtilaliyle hürriyete kavuşan hürriyetsever Kalmuk halkı, müstakbel hayatını hürriyet içinde inkişaf ettirmek imkânını bulmuştur." tabii Sovyet Rusyanın kanadının altında...

Mamafî, Kalmuklar bundan başka bir cevap veremezlerdi. Çünkü onların bolşevizme karşı iki senelik silâhlı mücadelesi sona ermişti.

Beş köşeli kızıl yıldızın tahakkümü altında, Kalmuk halkı işte bu suretle "mesut hayata" başlamış bulunuyordu.

Bundan sonra, 22 Ekim 1935 de bütün Rusya merkezî icra komitesi riyaset heyeti kararile Kalmuk eyaleti, Kalmuk muhtar sovyet sosyalist cumhuriyetine inkılâp etti.

Bu "muazzam" hâdiseden dolayı bütün Sovyetler Birliğinde "Lenin'in milliyetler siyaseti" nin zaferinden bahsedilerek büyük gürültüler koparıldı. "Pravda" gazetesi başta olmak üzere bütün başkent gazeteleri bu hâdiseyi ele alarak hususî makaleler dercettiller. Kalmuk "reisicumhuru" Purveef'in resimlerini ve Kalmuk şair ve ediplerinin şiir ve yazılarını neşrettiller.

Fakat tam iki sene sonra 1937 de, başta "reisicumhur" Purveef olmak üzere, bütün millî kalmuk münevverleri NKVD tarafından tevkif edilerek zindanlara atıldılar ve orada işkenceye tabi tutularak mahvoldular.

Nihayet, 1941 yılında, Rusya sovyet federatif sosyalist cumhuriyeti 3 nci içtima devresinde, Kalmuk muhtar sovyet sosyalist cumhuriyetinin anayasası tanzimî bir surette tastik edildi. İki sene sonra da, Sovyetler Birliği yüksek riyaset heyeti ani bir "karamame" ile, Kalmuk cumhuriyetini, bütün halkı ve anayasasıyla, tasfiye etti.

Böylelikle, "Lenin'in milliyetler siyaseti" yine galebe çalmıştı.

İşte bolşevikler, kendisini bir türlü beğendiremeyen küçük Kalmuk halkını garyı insanî ve merhametsiz bir surette böyle imha ettiler.

Harp esnasında, Kalmuk halkına reva gördüğü bu gayrı insanî muamelede, Sovyet hükümetini haklı çıkarmak maksadıyla sovyet ajanları şöyle bir sayfa çıkarmışlardır: "1942 yılında Almanlar Kalmuk arazisine yaklaştıkları zaman, kızılordu ile birlikte geri çekilen Kalmuk hükümeti, sözde bir mahalde, gizli toplantı yaparak, Kalmuk cumhuriyetinin Sovyetler Birliğinden "ayrılmasına" karar vermiştir. Kalmuk hükümetinin bu hiyaneti dolayı şöyle bütün Kalmuk halkı cezalandırılmıştır."

Yalandır! Çünkü Sovyetler Birliğinde herkesin malûmu olan korkunç tethiş ve gizli polisin geniş istihbarat şebekesinin mevcudiyeti, hiç bir hükümetin gizli toplantı yaparak buna benzer kararlar vermek şöyle dursun, aklından bile gecirmesine imkân bırakmamaktadır.

Başka bir sayfa da, Kalmukları Almanlarla işbirliği yapmakla itham ediyordu. Fakat böyle bir işbirliği de kat'iyen mevzu bahis değildir. 200 bin nüfuslu Kalmuk halkından, kadınlar ve çocuklar dahil, yalnız 4 bin kişi, kısmen zorla, kısmen de gönüllü olarak ve muhakkak bir ölümünden kurtulmak için, çekilen Almanlarla birlikte gitmişlerdi. Buna işbirliği değil, iki dev arasında sıkışan küçük bir halkın büyük bir faciası demek daha doğru olur.

Yalnız 4 bin kişi! Bütün halkın yüzde ikisinden daha az! Bütün halk ise, Almanlar yaklaştıkları zaman, korkudan, Sovyet hükümetine "sadık" kalarak, kızılordu ile birlikte memleketini terkederek, Şarka çekilmişti.

34 yıldanberi, sovyet propagandası, Sovyetler Birliğinde milliyetler meselesinin mükemmel bir şekilde halledildiğini bütün dünyaya küstahça ilân edip durmaktadır; bütün bu yıllar zarfında yapılan "en demokratik seçimlerde", bütün halklar "komünist ve partisizler bloku"na, "oybirliğiyle" rey vermişler ve "bü-

yük bir sevinçle" daima "büyük Stalinin peşinden" yürümüşlerdir!

Fakat şimdi, bütün küçük halkları (Kalmuk, Çeçen-İnguş, Kırım, Volga boyu Almanları) Sibiryaya sürerek onların cumhuriyetlerini tasfiye eden bolşevikler, yaptıkları cinayetleri haklı göstermek için, bu halkları "Almanlarla işbirliği" suçıyla itham etmektedirler!

Fakat bu küçük cumhuriyetlerin ilgası Almanlarla işbirliği yüzünden değil, tamamen başka sebeplerden ileri gelmiştir.

Bu sebeplerden birincisi, beynelmülül komünist mefkûresinin, rus dili esası üzerine yaratmak istediği vahit "sovyet" halkıdır. Bu mefkûre, büyük Rusyanın, Rusya imparatorluğu arazisi içinde bulunan etnografik ayrılıkların ortadan kaldırılarak, bu arazide toplu bir Rus halkı vücuda getirmek gayesine uygun gelmektedir.

Küçük halkların tasfiyesinde, stratejik mülâhazaların da rolü vardır. Zira, onlar Moskova hâkimlerine itimat telkin etmiyorlardı.

Bu küçük halkların tarzı hareketleri ne olursa olsun, bunların tasfiyesi ertec vukua gelecekti. Şimdiye kadar, bir çok sebeplerden dolayı bolşevikler, içini "sosyalist muhteviyat" ile doldurdıkları bir takım "millî şekiller" muhafaza etmek mecburiyetini hissetmişlerdi. İkinci dünya harbinden sonra bu "millî şekiller" in tasfiye anının geldiğine hükmettiler.

Bu tasfiyeyi kimden başlamak lâzım idi? Tabii küçük halklardan. Kimin aklına gelecek de, küçük Kalmuk, Çeçen-İnguş, Kırım halklarını müdafaa edecek?

Ve işte bütün dünya, "büyük" Stalinin dehasına ve "müterakki insanlığa" yaptığı hizmete hayranlık gösterdiği bir sırada, Sovyet hükümeti, kimsenin müdafaa etmeyeceğine kani bulunduğu küçük halkları tasfiye etti.

Muhakkak bir şey varsa, o da Sovyet Genocide'i (halkın katli) Kalmuk, Çeçen-İnguş ve Kırım halklarının tasfiyesiyle kalmayacaktır. Bu tasfiye, başka şekillerde diğer zayıf halklarda da devam edecektir.

Halkların fili tasfiyesini, şimdi de, Baltık memleketlerinde müşahede ediyoruz. Bu memleketlerde "millî şekil" muhafaza edilmekle beraber, 10 binlerce, 100 binlerce Baltıklı, Sovyetler Birliğinin derinliklerine sevk ve yerlerine Ruslar iskân edilmektedirler. Londrada intişar eden "Economist" gazetesi şöyle diyor: "Baltık halklarının tahliyesi ve yerlerine Rusların yerleştirilmesi daha bir kaç sene bu tempo ile devam ederse, Estonya, Letonya, Litvanyanın millî mahiyeti bütünüyle ortadan kalkacaktır"...

O zaman "millî şekil" de iptal etmek gayet kolay olacaktır. Estonyalıların, Letonyalıların ve Litvanyalıların gayubetinde yapılacak olan reyîâm neticesinde bu memleketler dahi, Estlandiya, Kurlandiya, ve diğer vilâyetler gibi "Büyük Rusya" terkibine girmiş olacaklardır.

Bolşevikler bu gün, halkların topyekûn imhasını haklı çıkarmak için, "küçük halkların Almanlarla işbirliği" yaptıklarını ileri sürmektedirler. Yarın da tekrar bu cinayeti işlerken Amerikalılarla — ("harp kundakçıları") işbirliği yapıldığını iddia edeceklerdir.

Bu gün Kalmuk halkının kara bir yıldönümüdür. Uzak Sibiryada, bir mahalde, tahammülü güç işlerde çalıştırılan Kalmukların ızdırabı devam etmektedir. Kremlin ihtisleri ve halkların cellâtları ise, küstah bir şekilde, sulhun ve müterakki bütün dünyanın müdafileri kesilmişlerdir.

Fakat dünya, Moskova hükümlerinin iğrenç çehrelerini ve şeytani tabiatlarını artık anlamış bulunmaktadır. Bunun için, korkunç sovyet rejiminin devrileceğine ve halkların ızdırabının sona ereceğine inanmak istiyoruz.

Kerenskinin entrikaları

Yazan: Kadircan Kaflı

Rusyada Bolşevik ihtilâli üzerine Çarlık yıkıldı, mahkûm milletler istiklâllerine kavuşma zamanının geldiğini anladılar; 270 sene büyük Rus sellerine granit bir kaya sertliğiyle Yakın ve Orta Doğu yolunu kapayan Kuzey Kafkasyalılar 11 Mayıs 1918 de millî bir cumhuriyet kurdular; memleketi komünistlerden temizlediler; çok geçmeden çarçı general Denikin ordularıyla karşılaştılar, sonra Sovyet Rusyaya karşı döğüştüler. İstiklâl savaşları 1921 senesine kadar sürdü. Savaş sırasında Lenin ve Stalin gerek radyolarla gerek diğer vasıtalarla şu vaitlerde bulundular: Çarların mahkûm ettiği milletlerin istiklâllarına ve hudutlarına hürmet edilecektir; bu milletler Rus Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğine girip girmemekte serbesttirler.

Fakat Moskovanın yalan söylediği kısa zamanda anlaşıldı, Kuzey Kafkasya

da diğer Rus olmayan memleketler gibi Kızıl Çarların orduları tarafından istilâ edildi. 1942 de Alman kuvvetleri Kuzey Kafkasyanın bir kısmına girdikleri zaman yeniden istiklâl umidi belirdi. Almanlar bunu vâdetmişlerdi, fakat sözlerinde durmadılar. O zaman Kuzey Kafkasyalılar Alman komutanlığına;

— Sözünüzde durup bize hürriyet vermezseniz dün Ruslara karşı kullandığımız silâhları size karşı da kullanmakta tereddüt etmeyiz — dediler.

Almanlar Stalingratta yenildiler, bunun üzerine Ruslar Kuzey Kafkasya halkından yüzbinlercesini tarihte pek nadir rastlanan bir zulüm eseri olarak meçhul semtlere sürdüler. Bugün yüz senedenberi yabancı memleketlere göçen veya sığınan Kuzey Kafkasyalılar istiklâl için çalışmakta devam ediyorlar, türlü milletlere mensup olup bolşevik cehenne-

minden kurtulmuş olanlar arasında en fazla faaliyet gösterenler Kuzey Kafkasyalılarıdır, fakat hiç bir taraftan maddi ve manevi yardım göremiyorlar.

Son zamanlarda beyaz Ruslar Almanya'da "Rusya halklarının kurtuluş mücadelesine yardım komitesi" kurmuşlar ve başkanlığına Kerenski'yi getirmişlerdir; Kerenski, kötü idaresi yüzünden Rusya'nın bolşevikler eline düşmesine sebep olan haris, beceriksiz, emperyalist ruhlu eski bir hakandır. Bu adam ve etrafındakiler Sovyet Rusya'yı yıkıldığı taktirde Rusya'nın bugünkü hudutları içinde milli veya faşist bir cumhuriyet kurmak istiyorlar; bu maksatla bütün Rusya halkları mümessillerini bir merkez etrafında toplamağa çalışıyorlar. Bu arada Amerikalıların da yardımıyla "Kuzey Kafkasya milli komitesi" diye bir teşekkül meydana getirilmiş, başına general Biçerahov isminde çarçı bir subayın başkan olması sağlanmıştır. Hristiyan Osetin olan Biçerahov 1918 senesinde Kuzey Kafkasya Cumhuriyetini yıkmaya çalışmış, bu memleketi hürriyete kavuşturmak için savaşan Türk kuvvetlerine silâh çeken, Kuzey Kafkasya devletini yıkan çarçı general Denikin tarafından

generallığe yükseltilen bir haindir; yanında on kişi bile yoktur. Çapulcu Rus kazakları Bakûda, Derbentte Türkleri ve müslümanları öldürürken, kadınlara muşallat olurken, camileri kirletirken, Türk-lüğe ve Müslümanlığa ait ne varsa yıkarken onları habasetlerinde cesaretlendiren adamdır. Nitekim Almanyadaki yürzlerce Kuzey Kafkasyalı bir protesto mitingi yaparak onun kendilerini temsil edemeyeceğini bildirmişlerdir.

Anlıyorum ki bu işlerle ilgili olan Amerikan şahsiyetleri meselenin iç yüzünden habersizdirler. Rusya'nın bugünkü 180 milyonluk nüfusundan yalnız 60 milyonu Rüstür; 120 milyonu esirdir. Kızıl Rusya kadar Kerenski gibilerin hayallerindeki Rusya da dünya için tehlikelidir, Rusyadaki mahkûm milletler kayıtsız şartsız istiklallerine kavuşmadıkça, bu milletlerin sürülen ve başka yerlere sığınan bütün fertlerinin vatanlarına dönmeleri sağlanmadıkça insanlık barışa kavuşamaz. Amerikalı dostlarımızın bu noktaya son derece dikkat etmeleri, milliyetçi ve çarçı Ruslarla onların uşaklarının entrikalarına kapılmamaları lazımdır; yoksa bütün emekler bir defa daha boşa gider.

Yalan ve iftira

Galiba "Rusya halklarının kurtuluş surası" partizanlığına yazılan Robert Chaplin isminde bir "muhabir", Amerikan gazetelerinden "Nev Leander" e 6. 10. 1951 tarihinde Münih'ten gönderdiği bir yazıda, bütün şiddetiyle "vahit ve bölünmez Rusya" dâvasını müdafaa etmeğe çalışıyor. Bu, onun bileceği iştir. Fakat müellif bunu yaparken, en adi metotlara baş vurmakta ve Kafkasya, Türkistan ve Ukrayna milli hareketlerini lekelemek küstahlığında bulunurken, aynı zamanda, Amerikan efkârı umumiyetini, Sovyetler Birliğindeki hakiki vaziyet hakkında, kasden aldatmağa çalışmaktadır.

Gayrı-rus milletlerin, Sovyetler Birliği dahilinde olduğu gibi dışarıda da, her

türlü rus emperyalizmlerinden kurtulmak ve istiklallerini ihya etmek üzere yaptıkları mücadeleyi kasden meskût geçen Chaplin, Sovyetler Birliği ahâlisinin hem siyasi, hem de etnik bakımdan bir kül teşkil ettiğini ileri sürerek kadar müthiş bir riya eseri gösteriyor ve diyor ki, "eğer Rusyalı separatistlerden ve bil-hassa Kafkasyalılarla Ukraynalılardan ibaret mutaasıp bir grup" azadlık işlerine mani olmasaydılar "Amerikan grubunun mali yardımıyla" bütün bu halklar, Ruslarla birlikte "bolşevizme karşı kuvvetli bir cephe" yarata bilirdiler.

Bu yalanlarına inandırıcı bir mahiyet vermek için müellif ucuz ve demagojik ithamlara baş vurmakta ve "Rozenberg'in yuvasından çıkan iki yüzlü Müslüman-

*Başını Rusya Federasyonu
ayakta tutulsa emekleri yavru
boşu pıskırcı olur
çiraka.*

larla, dört milyonluk Ukrayna'nın yalancı arşikatoliklerinin ve gizli İngiliz oyunlarının" Rusların işine mani olduklarını ileri sürerek tam manasıyla bolşevik ağzıyla konuşmaktadır.

Meğer bütün bu "oyunlar" daha ikinci dünya savaşı esnasında başlamış ve hâlâ devam ediyormuş.

Rus uşağı müellif "A.B.N. ("sovyet aleyhdarı milletler bloku") reisi olan Stezko namındaki Ukraynalı" ile "Millî Türkistan baş muharriri Kayyumhan'a" çatıktan sonra bakın Kafkasyalıları hakkında ne diyor:

"Münih'te ikamet eden Kafkasyalı Mehinet(i) Nebi Mağoma, otuz sene-denberi Almanların Orta Şark'taki oyunları içerisine dahildir. İkinci dünya savaşında o, Rozenberg'in etnik plânına göre (?) Orta Şark'ta Büyük Almanyaya ihak etmeğe çalışıyordu"...

"Bundan bir müddet evvel "Kafkasya" namı altında bir dergi çıkarmak üzere, Ali Han Kantemir adında, Türk teb'ası yeni bir sima gelmiştir. Fransızlar kendisine Almanyaya için vize vermek istemiyorlardı, fakat ona bu hususta İngiliz dostları yardım ettiler. Kantemir caketinin üzerinde altın SS rozeti taşıyordu"...

"İngilizler, kendilerine bir parça koparmak için, Rusyanın parçalanmasını istiyorlar"...

Müellif daha sonra, "İkinci dünya harbi esnasında, hem Almanlarla hem de gizli İngiliz teşkilâtlarıyla münasebatta bulunan iki yüzlü müslümanlar"dan bahsetmekte ve "separatist siyasetle yerli nasyonalizmlerin, Orta Şark'taki İngiliz menfaatlerine daha uygun geldiğini" ileri sürmektedir.

Suna feessüf etmek lâzımdır ki, Amerikan gazetesi, Kafkasya, Türkistan ve Ukrayna halkları için hayati ehemmiyeti haiz bulunan milliyet meselesi hakkında, kendi okuyucularına böyle saçma yazılar sunmağa razı oluyor.

Mezkûr halkların asırlık istiklâl mücadelesini, artık herkesi bıktıran "Rozenbergçilik" hikâyeleriyle ehemmiyetsiz göstermek mümkün değildir. Müellifin

yukarıda isimleri geçen şahıslar hakkındaki yalancı iftiralarına cevap vermeğe tenezzül etmeyeceğiz. Bu esassız ve pervasızca ithamların cevabını müellif mahkeme karşısında verir.

Şimdilik ancak şunu söylemekle iktifa edeceğiz ki, makale sahibinin Şimalî Kafkasya millî komitesi başkanı Bay A. N. Mağoma ve baş muharririmiz Bay A. Kantemir aleyhindeki ithamları, adı bir iftira değilse, muhakkak ki bir delinin sayıklamalarıdır. İkinci dünya savaşı esnasında her ikisi de Almanyada idiler, orada kendi milletlerinin menfaatlerini müdafaa ediyorlardı ve millî meselelerde ne Alman hükûmetine ve ne de Vlasov'a hiç bir tavizde bulunmadılar.

Mr. Chaplin'in ithamları sovyet uslubunu çok andırıyor ve komünistlerle bolşeviklerin Amerikadaki faaliyetlerini tahkik eden hususî senato komisyonu için enteresan bir mevzu teşkil edebilir.

Milletlerin asırlık mücadelelerini ancak siyaset sahtekârlarıyla Stalinin ajanları bu şekilde tahrif edebilir ve bu mücadeleyi yalnız onlar harici tesir altında ve "mutaassıp separatistler" in eseri olarak gösterebilirler.

Kafkasya'nın millî harekâtı Rozenberg'den ve üçüncü Reich Almanyasından da evvel mevcuttu. Kafkasya'nın istiklâli için, bilâ inkıta 75 yıl devam eden harple, bilâhare Kafkasya Cumhuriyetlerinin — Azerbaycanın, Ermenistanın, Gürcüstanın ve Şimalî Kafkasyanın — sovyet müstevililere karşı yaptıkları harpler, artık tarihin mahi olmuştur ve boş palavralarla silinemez.

İkinci dünya savaşına kadar Kafkasya'nın her tarafında müteaddit defalar patlak veren büyük halk isyanları da mı "bazı separatistlerin" teşebbüsleri idi?

Mr. Chaplin biçimindeki yazarların itham ve iftiraları, Kafkasyalıların istiklâli için döktükleri mübarek kanlara bir hakarettir.

Rus emperyalizminin esaretine düşen milletlerin faciasını ancak "vahit ve bölünmez Rusya"nın kör ve azgın taraftarları veya Stalin ajanları inkâr edebilirler.

"Kafkasya"

İki hiddetli vatandaşsıma

F. Daryal

Azerbaycan muhaceretinin bir çok muhacirlerinden aldığım mektuplar üzerine ve onların arzularına uygun olarak, muhaceretin birleşmesi lehine, mecmuamızın 2—3 sayılı nüshasında çıkan bir yazımda, Sayın Bay Mehmet Emin Resulzade hakkında yazdığım hürmetkâr bir iki cümle, kendilerinden başka kimseyi beğenmeyen iki vatandaşımı tena halde kızdırmış. Bana, mektuplar yazarak, çatup duruyorlar.

Bunlardan birisi de bana başka bir münasebetle, Karsta çıkan "Ekinci" gazetesini okumamı tavsiye ediyor. Okudum ve Sayın Bay Mehmet Emin Resulzade'nin şahsiyeti hakkında, "Ekinci" ile aramızda tam bir fikir mütabakatı bulunduğunu memnuniyetle gördüm.

Yazıyı buraya aynen naklediyorum ki, kızgın iki vatandaşım yalnız bana değil, biraz da "Ekinci" ye çıtımlar:

("Ekinci" gazetesi 26 Aralık 1951)

"1911 nci yılında üç yurtsever milliyetçi ile birlikte Mehmet Emin Resulzade Azerbaycanı kurtarma ve teşkilâtlandırma işine başladılar. Bu dört kişinin kurduğu Müsavat fırkası Azerbaycana milli istiklâlini kazandırdı. Bunlar bir müddet bayrakları altında hür ve müsta-

kil yaşadılar. Bu parti bütün ruslaştırma hareketlerine karşı koymuş ve Türklük için korkunç olan bu hareketi önlemekle beraber, Azerbaycanda yakıldığı Türk milliyetçilik meş'alesini ve Rusya esir Türklerinin kurtuluş ışığını tam bir kudret ve selâhiyetle taşımasını bilmıştır.

Mehmet Emin beyin sağlam bir şekilde devam ettirdiği Kafkasya ve Azerbaycan dâvasını bütün dünya benimsemiştir.

Ahuntzade Mirza Fethali ile Hasan bey Zerdabi, Kırımli İsmail bey, Ali bey Hüseyinzade, Ahmet Ağaoğlu gibi mütefekkir ve milletçi Türkler, bir çok sahalarda çalışmış ve bütün Türklere büyük faydalar sağlamışlardır. Fakat bunların sonuncusu dediğimiz Mehmet Emin Resulzade bütün dış Türklerin hür ve müstakil yaşama dâvasını uzun bir mücadele ve çalışma neticesinde çizmiş ve plânlaştırmıştır.

O, umumî bir haleti ruhiye şeklinde içtimai bir ceryan şekline giren ve tebelür ederek millî-içtimai bir ideoloji mahiyetini kesbeden Azerbaycan milliyetçiliğini formüle ederek bir sisteme sokmuş, bir program hâline koymuş, onu devlet teşkilâtı halinde ebedileştirmek için taazzuv ettirmiştir."

Sırası gelmişken, iki hiddetli vatandaşsıma, Sabir'den de bir kaç mısra:

Zulmet sever insanlarız üç-beş yaşımızdan
Fitne göğeri toprağımızdan, daşımızdan;
Târâc ederek bâc alırsız kardamızdan;
Çıkmaz, çıkabilmez de bu âdet başımızdan.
Eslâfımıza çünkü hakikî halefiz biz,
Öz kavmimizin başına engel kelefiz biz.

WIESBADEN TOPLANTISI MÜNASEBETİLE

Kafkasvalılar siyasi sahtekârlığı ve sergüzeşti şiddetle protesto ettiler

Gayrı mes'ul bazı eşhasın, gayrı-rus milletlerin "mümessilleri" sıfatıyla, rus siyasi teşkilâtlarının Wiesbaden'de tertipleedikleri "müsterek müzakerelere" iştirak etmeleri ve bu suretle, Rusların oyunlarına kapılarak, Rusya mahkûmu milletlerin millî dâvalarını, Rusya'nın dahilî meselesi halinde teşhir etmeleri, — beklendiği gibi — gayrı-rus milletlerin siyasi muhaceretinde derin bir infial uyandırdı.

Her taraftan yükselen protestoların tafsilatını, yerimizin azlığı dolayısıyla vermeğe imkân olmadığı gibi, gazetemize gelen bir çok mektubu da, aynı sebeplerle neşretmek maddeten imkânsızdır. Bunun için biz sadece, bunlardan bazılarını aşağıya nakletmekle iktifa edeceğiz.

Azerbaycanlıların protestosu

Ankarada

21 Kasım 1951 de Dr. H. Ataman'ın riyaseti ve mühendis İsmail Sarıyal'ın kâtipliğinde, Ankara'da, Azerbaycan kolonisinin önde gelenleri bir araya toplanarak 7 Kasım 1951 de Batı Almanyanın (Wiesbaden) şehrinde Velikorus partileri mümessilleriyle, kendilerine Rus olmayan milletlerin mümessilleri süsünü veren, bazı zevat arasında yapılan toplantı ve imzalanan deklarasyon münasebeti ile sabık Azerbaycan Millî Şurası Başkanı Sayın Mehmet Emin Resulzadenin hulâsası aşağıya dercolunan mufassal ve müdellel raporu dinlenmiştir. Raportör izahatını şu hulâsa ile bitirmiştir:

"Bolşeviklerin sukutundan sonra, Rusya'nın alacağı idare şekli hakkında hür milletler camiası ve bilhassa Amerika umumi efkârında iki türlü görüş mücadelesi halindedir: Sovyetler Birliği, diğer tabiriyle, Rusya parçalanmalı mı? yoksa, rejim değişmesiyle yetinilerek sabık Rusya imparatorluğundan baki kalan toprakların bütünlüğü muhafaza mı edilmelidir? diye yürütülen münakaşa gittikçe ciddileşmektedir.

Rusya'nın parçalanması tezi — ki buna milletlerin tezi dahi deniliyor — Rusya

mahkûmu gayrı Rus milletlerin bütün teşkilât ve siyasi mümessilleri tarafından ötedenberi müdafaa edilmektedir. Bu tezin müdafileri ikinci cihan harbinden sonra, Sovyetler Birliği tarafından ısgat olunan demirperde arkasındaki peyk memleketlerdeki komünist aleyhdarı millî zümre ve teşekküllerle dahi birleşmişlerdir. Senelerdenberi ciddiyet ve enerji ile devam eden bu mücadele Amerika'nın kendisinde muhtelif mahfiller, zümreler, nim resmî makamlar ve nüfuz sahibi senatörler tarafından desteklenmektedir.

Amerika'da yerleşen beyaz Rusların bu cereyana karşı yaptıkları propagandanın tesiri ile, demokratik Rusyanın Bolşevik rejiminden bir bütün halinde kurtulması tezini destekleyenler de az kuvvetli değildirler.

Amerika kongresinde, matbuatında ve umumi efkârı temsil eden mahfillerinde bu tezin kuvvetli taraftarları vardır. Ötedenberi maruf, vahid ve bölünmez Rusya tezini müdafaa eden Velikorus partileri hürriyetsever dünya umumi efkârını kazanmak maksadı ile Rusyanın parçalanmasını isteyen millî zümreleri dar milliyetçilik ve milletler arasında mü-

naferet sokmakla itham ederek demokrasi süsüyle yaldızlanan "Demokratik Rusya Federasyonu" şiarını ortaya atmış ve umumî efkârı oyalamak maksadiyle milliyet meselesinde nazari bir takım tavizlerde bulunmak edasına baş vurmuşlardır.

Bu maksatla, Velikorus partilerinden beşi 28. 8. 1951 de Batı Almanyanın Stuttgart şehrinde bir toplantı yaparak bu toplantıda "Rusya Milletlerini Kurtarma Şurası" ünvanı altında siyasi bir merkez teşkiline karar vermişler. Ve bunu tahakkuk ettirmek için, bir de büro vücade getirmişlerdir. Bu "büro" nun en büyük vazifesi, onların tabirince, Rusya'daki milli "akaliyetler" in de mümessillerini bu Şura'ya celbetmek olmuştur.

7 Kasım 1951 de Batı Almanya'nın (Visbaden) şehrinde bu maksadın temini için beş Velikorus partileri mümessilleri ile Rus olmayan milletlere mensup sözde beş teşekkülün sözde delegeleri bir araya gelerek bir anlaşma yapmış ve bir de deklarasyon imzalamışlardır.

Hüviyetleri meçhul bir takım şahıslardan ibaret olan bu uydurma mümessiller arasında "Azerbaycan Milli Birlik Meclisi" denen bir teşekkül adına Ceyhun Hacibeyli, Ekber Ağa Şeyhulislamov ve İsmail Ekber adında üç Azerbaycan'ının imzası dahi görülmektedir.

Rus olmayan milletlerden Ukrayna bu toplantıya iştirak etmemiştir. Ermenilerin, Gürcülerin, Şimali Kafkasyalıların ve Türkistanlıların belli başlı tanınmış hiçbir şahsiyetinin isimleri dahi bu vesikada yoktur. Böylelikle toplantının "Rusya Milletlerini" temsilden uzak olduğu kendiliğinden aşikârdır.

Bolşevizmle mücadelede ziyade "Rusya topraklarının bütünlüğünü" hedef ittihaz eden bu harekete karşı milli istiklâl ve özelliklerine sadık kalan Azerbaycanlıların uyanık olmaları lâzımdır. Kendisini "Rusya Milleti" saymayan ve Rusya dahilinde bir "azınlık" gibi telâkki etmeyen ve 28 Mayıs 1918 den itibaren milletlerarası mahiyet kesbeden Azerbaycan istiklâl davasını Azerbaycanlı hiç bir grup Sovyetler Birliğinin ve tabiri diğerle Rusyanın bir iç mese-

lesi halinde mütalaa ve müzakere ettirmek hakkında değildir.

İstiklâlcî bütün Azerbaycanlılarla aynı fikri taşıyan Ankaradaki Azerbaycan kolonisi dahi meseleyi Millî Haysiyet ve Menfaat namına ciddiyetle müzakere ederek müsbet bir karara bağlamakla mükelleftir.

Toplantıda hazır bulunanlar Resul-Zade Mehmet Emin beyin bu raporunu müzakere ve münakaşa ederek aşağıdaki tahrir suretini oybirliği ile kabul ve bunun her türlü vasitalardan faydalanarak yayınlanmasına karar vermişlerdir.

"(Visbaden) de beş Rus partisinin mümessilleri ile birlikte 7 Kasım 1951 de vukubulan toplantıya göya Azerbaycan adına iştirak etmek ve beynelmîl mahiyetteki davamızı Rusyanın bir iç meselesi halinde mütalaa ettirmek cür'etini göstererek Millî Azerbaycan davasına ihanet eden ve Millî davayı mevcut olmayan "Azerbaycan Milli Birlik Meclisi" namına temsile kalkmakla da efkârı umumiyeği iğfal eden Şeyhulislamov Ekber Ağa, Hacibeyli Ceyhun ve İsmail Ekberi bu hareketlerinden dolayı şiddetle protesto eder."

24 Kasım'da yine Ankarada, H. Zeynallının başkanlığı ve Dr. A. Yaşatın kâtipliğinde, Azerbaycan kolonisi ileri gelenlerinin ikinci toplantısı vukubulup aynı konu ve aynı tezler etrafında müzakere ve münakaşalar yapılarak, neticede aşağıdaki tahrir oybirliği ile kabul edilmiştir:

"7 Kasım 1951 de Batı Almanya'nın (Visbaden) şehrinde beş Velikorus partisinin teşebbüsü ile vukubulan toplantıya "Azerbaycan Milli Birlik Meclisi" denen uydurma bir teşekkül adına delegeler olarak kendi başlarına katılan Ceyhun Hacibeyli, Ekberağa Şeyhulislamov ve İsmail Ekberlerin beynelmîl mahiyette olan Azerbaycan istiklâl davasını Rusya'nın bir iç meselesi halinde mütalaa ettirmek cür'etini gösterdiklerini ve umumî efkârı göz göre iğfal ettiklerini bir ihanet eseri olarak telâkki eden Azerbaycan kolonisi ileri gelenlerinin toplantısı takbih eder."

Istanbulda

5 Aralık 1951 tarihinde Millî Azerbaycan Cumhuriyetinin sabık emniyet genel müdürü **Naki Keykurun**'ın reisliği ve **Halil Boyu**'nun kâtipliği altında İstanbulda mukim Azerbaycan kolonisinin ileri gelenleri bir araya gelerek 7 Kasım 1951'de Batı Almanya'nın Wiesbaden şehrinde Velikorus partileri mümessilleriyle kendilerine rus olmayan milletlerin mümessilleri süsünü veren bazı zevat arasında, o cümleden mevcut olmayan "Azerbaycan Millî Birlik Meclisi" namına iştirak eden Ceyhun Hacıbeyli, Ekberağa Şeyhulislamov ve İsmail Ekber ile beraber yapılan toplantı ve işbirliği hakkında imzalanan deklarasyon müzakere edilmiştir.

Toplantıda bu hususta Profesör **Ahmet Caferoğlu**, muharrir **Mirza Bala**, **Selim Ağasibeyli** ve öğretmen **Süleyman Tekiner** izahat vermişler, gerek rus partilerinin kendi aralarında imza ettikleri ve rus olmayan milletleri de "Rusya milletleri" içerisinde tasavvur eden deklarasyonlarının metni, gerekse bu metni izah eden tefsirler okunmuştur. Ondan sonra Rus parti mümessilleriyle birlikte rus olmayan milletler namına imzaları ve dâvaya karşı bir ihanet vesikası telâkki edilen mütemmim deklarasyonun metni okunmuş ve müzakereye geçilmiştir. Gerek bu hususta izahat verenler gerekse sonradan söz alanlar Azerbaycan Türkünün "Rusya camiası" ile hiç bir ilgisi olmadığını ve 28 Mayıs 1918'de istiklâlini ilân etmiş olan Azerbaycan'ın müstakil bir millet olduğunu tebarüz ettirerek "büyük ve parçalanmaz Rusya" hulyası peşinde koşan Ruslara alet oldukları tel'in edilmiştir.

Hatipler, "Millî Birlik Meclisi" namında bir teşekkülün mevcut olmadığını ve Ruslarla müşterek deklarasyonu imza etmek suretiyle milletlerarası bir mesele olan Millî Azerbaycan dâvasını Rusya'nın iç meselesi haline sokmağa çalışan mesuliyet hissinden mahrum üç kişinin vatan haini ilân edilmelerini ısrarla teklif etmişlerdir. Aynı zamanda hatipler, müstakbel Rusya'nın ayrı ayrı millî

devletlere parçalanması bahis mevzuu olduğu bir zamanda, Ruslara alet olmak suretiyle millî dâvaya ihanet edenlerin şiddetle protesto edilmesini talep etmişlerdir.

Toplantı reisinin talep edilen protesto ve tel'in aleyhinde söz söylemek isteyenlerin bulunup bulunmadığını sorması üzerine, mecliste bulunanlardan **Aflan Muğan**, böyle bir sualin yersiz olduğunu ve içimizde böyle bir hainin olamayacağını söylemiştir. Neticede toplantı **Naki Keykurun**, **Mirza Bala**, **Selim Ağasibeyli**, **Aflan Muğan** ve **Süleyman Tekiner**'den ibaret bir heyet seçerek, koloni namına bir protesto kararı tanzim etmelerini ve bu karar suretinin her türlü vasıtalarla faidelenerek yayınlamalarını kendilerine bir vazife olarak vermişlerdir. Heyetin hazırladığı karar sureti aşağıda veriliyor.

Karar Sureti

Istanbuldaki Azeri kolonisi, "Rusya milletlerini kurtarma şurası" nam teşekkülün teşkilini intac eden 7 Kasım 1951 tarihinde "Wiesbaden" deki beş rus partisi mümessilleri toplantısına göya Azerbaycan namına iştirak etmiş Şeyhulislamov Ekberağa, Hacıbeyli Ceyhun ve İsmail Ekber'in bu çirkin hareketlerini mukaddes Millî Azerbaycan dâvasına ihanet telâkki ederek şiddetle protesto ederken, aşağıdaki mühim hususata da açıklamayı lüzumlu adlleder:

1) Kan, dil, din ve hars itibarile rus milletiyle müşterek hiç bir şeyi olmayarak müstakil olabilmenin bütün evsafını haiz olup 28 Mayıs 1918 inci yılda teşkil ettiği "**Millî Şura**" vasıtasıyla millî istiklâlini ilân etmiş ve kurduğu Cumhuriyetin büyük devletler tarafından tanınmasıyla da **milletlerarası bir mahiyet** almış Azeri Türkü millî istiklâl dâvasının, Rusya'nın bir iç meselesi gibi dünya efkârına aksettirilmesini istihdaf eden mahut beyannameyi imzalayanları Azeri Türkü ilelebet nefret ve lânetle anacaktır.

2) 1917 nci yıl Şubat ihtilâli ile ilân edilmiş olan halk hakimiyeti prensiplerinin Rusya'da berpasını esas gaye edi-

nen "Rusya milletlerini kurtarma surası" siyasî hareket hattı, gaspedilmiş millî istiklâliyetine kayıtsız şartsız olarak kavuşmak için mücadele eden Azeri Türkü'nün ana menfaatleriyle asla kabili telif değildir.

Rusyanın parçalanması, Azeri Türkü'nün tamamen siyasî, kültürel, iktisadî ve hem de hayatî menfaatleri icabıdır. İstiklâliyeti gaspedilmiş rus olmayan milletler için göya "menfaatleri icabı doğru yol" olarak gösterilen federatif ve millî kültür muhtariyet esasında kurulacak Rusya hür milletler ailesinin muhafazası tezi ise, sözü geçen milletler üzerindeki müstakbel rus esaretinin maskelenmiş yeni şeklinden başka bir şey değildir.

3) İstanbuldaki Azeri kolonisi, Şeyhulislamov Ekberağa, Hacıbeyli Ceyhun ve İsmail Ekber'i, millî istiklâl davamızı mevcut olmayan Milli Birlik Meclisi namına kalkmakla efkârı umumiyeği iğfal ettiklerinden dolayı da ayrıca takbih eder.

Devlet adamlarının mektubu

7 Kasım 1951 tarihinde Batı Almanyanın (Wiesbaden) şehrinde yapılan bir toplantı tarafından yayınlanan bir beyannameye beş Velikorus partisinin mümessilleri ile birlikte Rus olmayan milletler namına hareket eden bir takım hüviyetleri meçhul adamlar sırasında Azerbaycan namına Ceyhun Hacıbeyli ile Ekberağa Şeyhulislamov'ın adları dahi büyük bir hayretle görülmüştür. Bunların, "Azerbaycan Milli Birlik Meclisi" denen bir teşekkül namına imza atmaları ise, bu hayreti bir kat daha arttırmaktadır. Çünkü, Ceyhun ile Ekberağa bir ferd olarak bizce belli ise de, "Azerbaycan Milli Birlik Meclisi" denen bir müesseseden kat'iyen haberimiz yoktur. Mevcut olmayan bir teşekkül namına söz söylemek umumî efkârı göz göre iğfal etmektedir.

Keyfiyetin alâkadarlarca bilinmesi maksadıyla bu mektubun, çıkarmakta

olduğunuz Dergi vasıtasıyla açıklanmasını rica eder ve saygılarımızı sunarız.

Mehmet Emin Resulzade
Sabık Azerbaycan Millî Şura Başkanı
Mehmet Ali Resuloğlu
Azerbaycan Parlamentosu üyesi
Mehmet Sadık Aran
Azerbaycan Parlamentosu üyesi

Müsavat partisinin tebliği

28. 8. 1951 Stuttgart toplantısında beş Rus partisinin kararı gereğince "Rusya Milletlerini Kurtarma Surası" nı teşkil etmek üzere vücuda getirilen "Büro"nun teşebbüsü ile 7 Kasım 1951 de Batı Almanya'nın Wiesbaden şehrinde aynı rus partilerinin mümessilleri ile birlikte Rus olmayan milletlere mensup sözde beş teşekkülün, sözde mümessillerinden mürekkep bir toplantı vukubulmuştur. Bu toplantıda müsterek bir deklarasyon dahi imzalanmıştır. Hüviyetleri meçhul bu imzalar arasında "Azerbaycan Milli Birlik Meclisi" denen bir teşekkül namına Ceyhun Hacıbeyli, Ekberağa Şeyhulislam ve İsmail Ekberlerin isimleri dahi görülmektedir.

Millî Azerbaycan "Müsavat" Halk Fır., Yabancı Memleketler Bürosu bu münasebetle aşağıdaki maddelerin umuma tebliğine mezdur:

1) "Azerbaycan Milli Birlik Meclisi" denen bir teşekkül mevcut değildir; bu nam ile hareket edenler umumî efkârı iğfal edenlerdir.

2) Beynelmîl bir mahiyette bulunan Azerbaycan istiklâl davasını, Azerbaycanlı hiç bir zümre Sovyetler Birliği'nin veya başka bir tabirle Rusyanın bir iç meselesi halinde mütalaa ve müzakere ettirmek hakkında değildir. Bu umdeye mugayır olarak hareket edenler millîyetçi ve istiklâlcî bütün yurttaşların nefret ve protestolarını hak etmişlerdir.

20. 11. 1951

Gürcülerin protestosu

Milli Merkezin tebliği

Bütün Gürcü siyasi kurullarıyla partilerinin sosyal-demokrat partisi hariç olmak üzere temsilcilerinden müteşekkil bulunan ve sovyet müstevîlerine karşı devamlı ve amansız bir surette mücadele eden Haricteki Milli-Siyasi Gürcü Merkezi — bizzat ismi dahi rus teşekküllerinin emperyalist emellerine ve onlara katılan gayri-rus figüranların mesuliyetsizliğine şahadet eden "Rusya halkının kurtuluş şurası"nda sahte bir Gürcü mümessillığının ilüdasını şiddetle protesto eder.

Gürcü milli merkezi şunu beyan eder ki, sipariş üzerine (21 Ekim 1951'de) yapılan ve sırf Wiesbaden toplantısı için uydurulan sözde "Gürcü muhaceretinin umumî kongresi" gibi oradan çıkan "Gürcü milli şurası" da Gürcü muhaceretini temsil etmez ve hiç bir suretle selâhiyetkar değildir.

Wiesbaden toplantısı Gospodin Kerenksi ile şürekâsının ve onların arkasında duran dirijörlerin tertibidir.

Gürcü milli merkezi, bolşevik aleyhdarı bir cephe kurmak bahanesi altında üçüncü bir rus imparatorluğu hazırlayan Wiesbaden manevrasının riyakâr mahiyeti üzerine bilhassa nazarı dikkati celbeder.

Gürcü milli merkezi şunu hatırlatır ki, Sovyet Rusya tarafından işgal edilen memleketler, kendileriyle müsterek hiç bir şey bulunmayan bir memleketin ve bir rejimin kurbanları olmuşlardır ve bolşevik istilâsının neticesi, Rusya tarafından esaret altına alınan hükümler devletlerin nihai ve nakabili içtinap ihtiyacı olmalıdır.

Gürcü siyasi merkezi uluslararası akidelerle ve üç bin yıllık tarihiyle filen teyyüt etmiş olan Gürcü devletin müktesep haklarına ve hükümlerine hâfel getirecek taahhütlere girişmeyi sureti kat'iyyede reddeder.

Gürcü milli merkezi Rusya tarafından istilâ edilen devletlerin muhaceretteki mümessilliklerini, Sovyetler Birliğinin tasfiyesi ve parçalanması hususundaki

müsterek gayelerinin tahakkuku yolunda, bütün kuvvetlerini bir araya toplamağa dâvet eder.

Gürcü milli merkezi, bütün Atlantik Paktı milletlerinin nazarı dikkatlerini şu noktaya celbeder ki, Sovyetler Birliğinin, büyük ehemmiyette potansyele malik bulunan yüz milyonluk gayri-rus ahalisi, onların en iyi müttetikleridir.

Gürcü Milli Merkezi icra komitesi
Paris, 27 Kasım 1951

Paris'de

Paristeki Gürcülerin 20 Kasım 1951 tarihinde vukubulan toplantısı "Haricteki Gürcü Milli Siyasi Merkezi'nin enformasyon mahiyetindeki raporunu dinledikten sonra, onun siyasi istikametini tamamen teyit eder ve siyasi çevrelerimizden bazılarının, Rus muhaceretiyle münasebatta bulunmak üzere ayrı bir "Şura" kurmak teşebbüslerini takbih ederek, bunu Gürcü muhaceretinin bütünlüğü için tehlikeli addeder.

1921 yılında Sovyet Rusya Gürcüstanı işgal etmiş ve Gürcü milleti, o zamandan beri, dünya medeniyetini bolşevizmle yıkmak isteyen Moskova emperyalizmine karşı mücadelesine durmadan devam etmiştir.

1- Toplantı, Gürcü milletinin, devlet istiklâlini ihya hakkını, dünya muvacehesinde bir defa daha teyit eder.

2- Toplantı, Gürcü kurtuluş mücadelesinin rus muhaceretinin mücadelesiyle bağlanmasını protesto eder.

3- Gürcü milli-siyasi muhacereti, bütün Rusya mahkûmu milletlerle omuz omuza, milletlerin hürriyet ve hükümlerlik bayrağı altında mücadele eder.

4- Toplantı, Rusya mahkûmu milletlerin müstakil devletlerini ihya yolunda — Rus emperyalizminin düşmanı olan — medeni insalıktan yardım rica eder.

D. Maçavariani

Toplantı başkanı

A. Manvelişvili

Toplantı sekreteri

Avtorhanov'ın tardı hakkında Şimali Kafkasya Milli Komitesinin tebliği

Şimali Kafkasya Milli Komitesi, 24 Kasım 1951 tarihli toplantısında aldığı aşağıdaki kararın neşrinı bizden rica etmiştir:

Abdurrahman Avtorhanov'ın (Kunta'nın), Şimali Kafkasya Milli Komitesinden ihracına dair oy birliğiyle verilen karara aşağıdaki noktalar sebebiyet vermiştir:

1 - "Şimali Kafkasya bolşevik aleyhdarı millî Birliği" namını verdiği ve haddizatında mevcut bulunmayan bir teşekkül namına, Şimali Kafkasya mümessili olarak, kendi, başına Wiesbaden konferansına iştiraki.

2 - "Rusya halklarının kurtuluş şurası" etrafında toplanan rus muhacir teşkilatlarıyla işbirliği.

3 - Metni, millî davalarımızla tezat halinde bulunan "Hür Kafkasya" namındaki derginin neşri.

Komite, Avtorhanov'ın bütün bu hareketlerini, daha 16 Eylül 1951 de Münihle vukubulan Şimali Kafkasya Kurultayının bir defa daha teyit ettiği, millî siyasetimizin esas prensiplerinin caniyane bir ihlali suretinde telâkki etmiştir.

A. N. Magoma
Komite Başkanı

Türkistanlıların protestosu

Wiesbaden toplantısı Türkistan millî çevrelerinde de şiddetli bir tepki uyandırmıştır.

"Millî Türkistan" mecmuasının 75-A sayısında şunları okuyoruz:

"Rusların "Golos Naroda" namındaki gazetesinin 11. 12. 51 — 39 (43) tarihli sayısında bildirildiğine göre, Almanya'nın Wiesbaden şehrinde, beş rus siyasi teşkilâtının (Kerenski'nin "Rusya halklarının azatlık şurası" nı teşkil edenlerin) temsilcileri bir toplantı yapmışlardır. Bu toplantı 3. 11 den 7. 11 e kadar devam etmiştir. Buna, "Türk İli" komitesi" nin temsilcileri olarak K. Kanatbay ve D. Tageberli (Türkistanlı) ler iştirak ve Ruslarla teşriki mesailerini tasdiklemişlerdir.

Bu toplantının kararları, beyanname-leri ve bunları kabul eden Kerenski ile diğerleri yanında, Kanatbay ve Tageberli namındaki adamların imzaları da mezkûr gazetede çıktı.

K. Kanatbay eskiden beri Rusların dostu olup rus "Vlasov komitesi" nin 1943/44 yılındanberi âzası idi.

Vlasov "bölünmez, parçalanmaz büyük bir Rusya" imparatorluğunun kurulması yolunda çalışan bir rus emperya-

listi olup, Türkistan ve başka gayri-rus milletlerin istiklâlini reddeden bir şahıstı.

Kerenski'nin hali-hazırdaki hareketi de umumî rus emperyalistlerinin siyasi yoludur.

(Onlara verilen cevaplar hakkında "Millî Türkistan" mecmuasının 70-71-A ve 74-A sayılarına bakılsın.)

Rusların türlü türlü maskeler altında çıkışları ve hareketleri bütün Türkistanlılara çoktan malûmdur.

1944 nci yılda çağırılan Türkistan Millî Kurultayında, Ruslara ve onlara koşulanlara karşı icabeden keskin cevaplar verilmişti. Hatta Kurultay, Kanatbay ve başkalarını Millî Türkistan Birliği istiklâl hareketi dairesinden taretmişlerdi. Bunlara bütün Türkistanlılar öz lanet ve nefretlerini yeniden bildirüp ilan ederler.

1950 nci yılının Eylül ayında, Zeki Velidi Toğan Almanya'ya geldiği zaman München-Schleissheim'daki bir kampta 4-5 kişiyi toplayarak yukarıda ismi geçen "Türk İli" "uyuşma" sını hafi bir surette tertipleiyüp vekilini tayin etmişti.

Bunların, 18. 9. 1950 de, kendi aralarında yaptıkları anlaşma M. T. B. K. (Millî Türkistan Birliği Komitesi) ne malûmdur.

Bu 4-5 kişi ile ve rus teşkilâtlarıyla Milli Türkistan Birlik Komitesinin ve hakiki Türkistanlıların hiç bir alakası yoktur."

"Kafkasya" — Alim, milliyetçi ve türkçü bir zat olarak tanıdığımız profe-

sör Zeki Velidi'nin rus oyuncuğu haline gelmiş bazı eşhas ve onların teşkilâtlarını destekleyebileceğine biz bir türlü inanmak istemiyoruz ve bunun daha ziyade bir suitefehhümden ileri geldiğini düşünüyoruz.

Doğu Avrupa, Kafkasya ve Türkistan siyasi muhacirlerinin konfransı

30 Kasım 1951 günü, Münih'te, "Arzte Haus"ın merasim salonunda, Doğu Avrupa, Kafkasya ve Türkistan muhacirlerinin bir toplantısı yapılmıştır. Toplantıya, Konfransa resmen iştirak eden muhacirlerin temsilcilerinden başka, aşağıdaki memleketlerin temsilcileri de iştirak etmişlerdir: Polonya, Letonya, Litvanya, Estonya, Çekya, Slovakya, Slovenya, Hırvatistan, Macaristan.

Toplantıda, ayrıca, Alman, Avusturya, Norveç, Amerikan, İtalyan gazetecileriyle, Bavarya hükümetinin, işgal makamlarının ve Bulgaristan, Romanya ve diğer muhacir teşkilâtlarının temsilcileri de hazır bulunmuşlardır.

Konfransa M. Levitzkiy başkanlık etmiştir.

Ukrayna millî konseyi azalarından Bay M. Andrievskiy "Sovyet devleti, mahkûm milletler ve beynelmîl siyaset" mevzuunda bir konfrans vermiştir.

Bunu müteakip, toplantıya iştirak eden milletlerin temsilcileri, kendi teşkilâtlarının görüşlerini bildiren beyanatlarda bulunmuşlardır. Neticede aşağıdaki karar sureti kabul edilmiştir:

KARAR SURETİ

I

Doğu Avrupa, Kafkasya (Azerbaycan, Ermenistan, Gürcüstan, Şimalî Kafkasya), Ukrayna, Belorusya, İdil-Ural, Kazakiya, Kırım ve Türkistan teşkilâtlarının temsilcileri olan bizler, dünya efkâr umumiyesinin nazarı dikkatini, milletlerimizin kurtuluşu meselesi üzerine celbetmeği bir vazife biliriz:

1- Hali hazırda beynelmîl münasebeler arasında müşahade edilen gerginlik, komünist rejimî bütün dünyaya yaymak isteyen Sovyetler Birliğinin emperyalist siyasetinden ileri gelmektedir. Bu siyasetin kökleri yalnız komünist ideolojisinde değil, fakat aynı zamanda Rusyanın tarihi inkişafında da gizlenmektedir. Nitekim Birleşik Amerika Devletleri dışişleri bakanı Mr. D. Acheson, 26 Haziran 1951 de, Mümessiller Meclisinde söylediği bir nutukta, bu noktaya işaret etmiştir.

2- Sovyetler Birliği şeklini alan Rus imparatorluğu geçmişin kalıntısıdır. Buna rağmen, sovyet diktatörlüğü sovyet imparatorluğunu bu esas üzerine kurmuş ve istilâ ettiği memleketleri de zorla kendi bünyesine ithal ederek, bütün dünya memleketlerini esaretle tehdide devam etmektedir. Sovyet imparatorluğunun mahkûm milletleri kurtulmadıkça, dünya bu imparatorluğun teves-sü tehlikesinden kurtulamaz. Orta ve Doğu Avrupa memleketleriyle, Kafkasyanın ve Türkistanın rus hâkimiyeti altında bulunmaları, Sovyet Rusyaya hür milletleri tehdit etmek imkânını vermektedir.

3- Sovyetlerin hâkimiyeti altında bulunan memleketlerdeki en dinamik kuvveti millî harekât teşkil etmektedir. Binaenaleyh, sovyet sistemine karşı, milletlerin kurtuluşu ve müsavat esasları üzerindeki teşriki mesalleri fikrini vazetmek lâzımdır.

4- Sovyetler Birliğindeki gayri-rus halkların Amerika için tabii müttelikler

oldukları ve binaenaleyh kurtuluş uğruna yaptıkları mücadelede her türlü yardıma hak kazandıkları ve muhtemel bir harpte galibiyetin mühim bir nispette onlardan asılı olacağı hususunda kongre azası Mr. C. Kersten tarafından, 1951 yılı Mayısında, Amerika Birleşik Devletleri temsilciler meclisinde teklif edilen karar sureti, beynelmilel siyasetin Sovyetler Birliği karşısındaki esas vazifesini tamamlıye doğru olarak göstermesi bakımından mühimdir.

5- Sovyet Rusya mahkûmu milletler su teminatı olmalıydılar ki, onlar, kurtuluşlarını müteakip, kendi arzularıyla hür milletlerle tesriki mesai etmek ve Avrupa ile Asyanın siyaseten ve iktisaden yeniden teşkilatlandırılması için elzem olan beynelmilel büyük manzumelere müsavi haklar esası üzerinde girmek imkânlarını bulacaklardır. Bundan dolayı, onların temsilcileri "Avrupa hareketi", "Hür Avrupa komitesi" gibi teşkilâtlara şimdiden kabul olunmalı, "Avrupa Konseyi" ise onların menfaatlerini göz önünde bulundurmalıdır.

II

1- "Rusya halklarının kurtuluşu için Amerikan yardım komitesi" namındaki kurulan yardımıyla, 1951 yılı Haziranında sözde demokratik bir blok içerisinde birleşen bazı rus muhacirleri, Sovyetler Birliğindeki gayri-rus halkların haklarına tecavüz etmektedirler. Beş rus teşkilâtı tarafından kurulan "Rusya halklarının kurtuluş şurası", Sovyetler Birliğinin bütün milletleri namına hareket etmek iddiasında bulunmakta ve bu hakkın ancak Sovyetler Birliğindeki mahkûm milletlerin milli teşkilâtlarına ait olduğu hususunu nazarı itibara almamaktadır. "Rusya halklarının kurtuluş şurası" bu suretle, kendisine ait olmayan bir hakkı gasbetmektedir.

2- "Rusya halklarının kurtuluş şurası" başında bulunanlar, milletler zindanı olan ve böyle kalan rus imparatorluğunu, Sovyetler Birliği hudutları dahilinde muhafaza etmek gayesini gütmektedirler. Halbuki, mahkûm milletler, serbest reyâmlarıyla 1917—18 yıllarında kendi

müstakil devletlerini kurmuşlar ve zamanında bir çok devletler tarafından resmen tanınarak, bazıları da âza sıfatıyla Birleşmiş Milletler Kuruluna dahil olmuşlardır. Milletlerin tayini mukadderat haklarını sözde tanıyan "Rusya halklarının kurtuluş şurası" idarecileri, e'âl ve hareketleriyle bu hakları tanımamakla kalmayıp, aynı zamanda Sovyetler Birliğindeki gayri-rus halkların kurtuluş temayüllerine karşı da düşmanca hareket etmektedirler.

3- "Rusya halklarının kurtuluş şurası" idarecileri, Sovyetler Birliğindeki gayri-rus halkların tayini mukadderat şekli olarak, komünist diktatörlüğünden sonra plebisit fikrini ortaya atıyorlar. Müstakil devlet hayatına olan azimlerini milletlerin müteaddit defalar izhar ve kanlarıyla teyid ettikleri ülkelerde böyle plebisitlerin yeri yoktur. Diğer taraftan, sovyet hükûmetinin yerli halkı sürerek yabancıları yerleştirdiği memleketlerde plebisit, zorbalığı teyit ve milletlerin tayini mukadderat haklarını inkâr etmek demektir.

4- "Rusya halklarının kurtuluş şurası" idarecileri, kendi iradelerini gayri-rus milletlerin muhaceretlerine zorla kabul ettirmek için, onların mânen zayıf unsurlarını kullanmakta ve bunları, bu milletlerin temsilcileri sıfatıyla, "Rusya halklarının kurtuluş şurası" kuruluna dahil etmektedirler. Siyasi hastalıkların bu nevi sahtekârlığı meselâ Şimali Kafkasyalılarla Türkistanlılar hakkında vâki olmuştur. Rusların tesiri ve teşvikiyle, 6—7 Ekim 1951 de, sözde "Ukrayna kurtuluş hareketi şurası" kurulmuş ve aynı zamanda hiç kimseye mâlûm olmayan ve Ukrayna efkârı umumiyeti üzerinde zerre kadar nüfuzu haiz bulunmayan yirmi kadar Ukraynalıdan müteşekkil altı yeni "Ukrayna partisi" ayduruşturulmuştur.

5- Gayri-rus halkların muhaceretini parçalamaya çalışan ve rus muhaceretinin safları arasında kargaşalık çıkaran "Rusya halklarının kurtuluş şurası" idarecilerinin bu faaliyeti, "demir perde" arkasındaki bütün milletlerin bolşevik tehdidine karşı müşterek bir cephe kur-

malarına ciddi bir surette mani olduğu için, zararlıdır. "R. H. K. S.", mahiyeti itibarile, emperyalist temayülleri meydana olan halis bir rus teşebbüsü olduğundan, böyle bir cephenin kuruluşuna hiç bir suretle esas teşkil edemez.

6- Biz „Rusya halklarının kurtuluş şurası“ idarecilerinin maksat ve hareketlerini rus halkının arzu ve haleti ruhiyesinin ifadesi olarak kabul etmek istemiyoruz. Biz zannediyoruz ki, bolşevizmden kurtulduktan sonra, bizim milletlerimizle Rus halkı arasında dostane münasebat tesis etmek zor değildir. Bunun için, her şeyden evvel, Sovyetler Birliğinin gayı-rus milletlerine, etnik hudutları içerisinde müstakil devletlerini ihya etmek imkânı verilmeli, böyle müstakil devleti yaratmış olanlarına ise, serbest reyâm hakkı verilmelidir. Bu esaslar dahilinde milletlerimizin haklarını samimi olarak tanıyan Rus muhacirleriyle teşriki mesal etmeğe hazırız.

7- Yukarıda serdedilen esaslardan hareketle Azerbaycan, Ermenistan, Gürcüstan, Şimali Kafkasya, Belorusya, Idil-Ural, Kazakiya, Kırım, Türkistan ve Ukrayna milli teşkilâtlarının temsilcileri olan bizler, hür milletlerin efkârı umu-

miyelerine ve siyasi muhitlerine müracaat ediyor ve rus-bolşevik emperyalizmine karşı yaptıkları mücadelede milletlerimize yardım ve Atlantik beyanamesi prensipleri dahilinde hür milletler camiasına katılmalarını temin etmelerini rica ediyoruz.

İmzalayanlar

Azerbaycan Milli Merkezi Mümessiliği yerine **Dr. M. Kengerli**.

Belorusya Cumhuriyeti Milli Konseyinin Almanya şubesi namına **V. Bortnik**.

Orta Avrupadaki Gürcü Siyasi Komitesi namına **A. Korzaya**.

Idil-Ural Türklerinin Yeni Mücadele Birliği namına **M. Veli**.

Milli Kazak Baş Mümessiliği namına **I. Bezuglov**.

Kırım Milli Komitesi namına **Dr. A. Soysal**.

Şimali Kafkasya Milli Komitesi namına **A. N. Magoma**.

Ukrayna Milli Konseyi namına **D. Andriyevskiy ve M. Levitskiy**.

Rus emperyalizminin emrinde

SVOBODNIY KAVKAZ VE "2 No LU HAKİKAT"

İlk numarasından sonra sahneden inen "Kavkazskiy Narodnik" mecmuası yerine, A. Avtorhanov'ın (Uralov'ın) başmuharrirliği altında, "Svobodniy Kavkaz" adında rusofil temayüllü yeni bir mecmua çıktı.

Wiesbaden toplantısına, mevcut olmayan bir Şimali Kafkasya teşkilâtının "sağ duyulu" mümessili sıfatıyla iştirak eden Avtorhanov, mecmuasının baş makalesinde "inkâr edilemeyecek hakikatler", serdetmekte ve rus imparatorluğunun vahdetini muhafaza etmek için nasihatler vermektedir.

Kendisiyle fazla meşgul olmağa ne yerimiz, ne de vaktimiz müsait olduğu

için, sadece "hakikat No 2" sine temas edelim:

"Tiflis, Bakü, Vladikavkaz, Taşkent, Kiyev yolu Moskovadan geçer".

Bu "hakikat"ın neticesi olarak da, Avtorhanov, her şeyden ve herkesten evvel rus milletinin hürriyeti için harbedilmesi lâzım geldiğini söylüyor, zira:

"Evvelâ Rus halkının hürriyeti, diğer halkların hürriyeti için esas şarttır".

Demek ki evvelâ hep beraber Moskova kurtarılacak ve ancak ondan sonra, oradan alacak müsaade ile "hür" vatana gidilecek... Yahut Sibiriyaya...

Matbuata bir Nazar

RUSYADAKİ TÜRKLER VE DİĞER Milletler

İstanbulda çıkan " Gece Postası" gazetesinden ıktıbas

Yerli ajanslarımızdan biri Rusyadaki kızıl tahakkümün altında inleyen ve bilhassa Türklerin mukadderatı bakımından sayarı dikkatli bir haber vermiştir. Komünist düşmanı beyaz Ruslar ve diğer mültecilerle temas eden „Rus Halkının Kurtuluş Komitesi" namında mühim bir teşekkülün Batı Avrupada ve bilhassa Münihle faaliyette bulunduğu malumdur. Beyaz Rusların gayesi ise bir harp taktirinde "Büyük Rusya"nın muhafazasıdır. Halbuki Rus olmayan mülteciler bu faaliyete karşı protestoda bulunmağa başlamışlardır. Bu protestolar, Vaşington siyasi çevrelerinde ehemmiyetle dikkate alınmıştır. Zira aslen Rus olmayan Rusya mültecileri, her ne şekilde olursa olsun, Rusyanın kendilerine tahakküm etmesini istemiyor ve milli istiklallerini talep ediyorlar.

Rusyada bir çok yabancı milletler, bilhassa Türkler, komünizmle mücadelede büyük rol oynayabilirler. Bugün bile Kremlinin gizli polis çenberi içinde kıskıvrak bağlanmış olmalarına rağmen, her türlü tehlikeyi ve ölümü göze alarak, Rusyadaki Türklerin komünizme karşı mücadelesi sayarı dikkattir. Bir harp vukuunda ise bu mücadele daha sert ve daha faydalı bir mahiyet alacaktır.

Bütün Türklerin komünizme olan nefreti bolşevik rejimin gözünden kaçmamış ve Rusyadaki Türklere karşı imha, sürgün siyasetini takip edegelmıştır. Rusyadaki Türkleri, muhtelif bölgelere dağıtmak, parçalamak, imkân bulunca imha etmek, Kremlinin ötedenberi takip ettiği malûm siyasettir. Buna rağmen komünist diktatörya, Türklerin komünizm düşmanlığını söndürmeğe muvaffak olamamıştır. Rusyadaki Türkler arasında rejime muhalefet, kül altındaki ateş gibi için için yanmakta ve parlamak için müsait rüzgâr beklemektedir. Sovyet Ru-

syada, sayısı 40 milyona yaklaşan Türklerin mevcudiyeti, komünist rejimin aleyhinde ve Batı demokrasilerinin lehinde olan çok mühim bir noktadır.

Türk milleti, dünyanın hangi bölgesinde bulunursa bulunsun yarattığı, seçiyesi, an'anesi, hayat telâkkisi, milliyetçiliği ve inancı itibarile hiç bir zaman komünist ideolojiye yaklaşamaz, daima onu nefretle red ve tel'in eder. Bunu, Birleşik Amerika, İngiltere ve diğer Batı demokrasileri iyice anlamışlardır. Türk milletinin komünizm düşmanlığı artık bütün dünyaca malumdur.

Rusyada, bolşevik tahakkümü altında inleyen milletlerin ve bilhassa Türklerin durumunun Vaşington siyasi çevrelerinde ehemmiyetle dikkate alınması memnuniyet vericidir.

"KAFKASYA" NIN NESRİYATI DERİN AKISLER UYANDIRDI

"Kafkasya"nın intişarı, siyasi muhaceret matbuatında emsaline az rastlanır derin akisler bulmuş ve her tarafta büyük bir alaka uyandırmıştır.

Bu alaka sadece bir çok memleketterden gelen yüzlerce tebrik mektubuna münhasır kalmamış fakat aynı zamanda, siyasi muhaceret çevrelerini de aşarak bilhassa Türk ve Pakistan matbuatında derin akisler bulmuştur.

Bu arada "Nafen Ajansı" 30 Ekim tarihinde neşrettiği ve Türk gazeteleriyle Pakistan gazetelerinde çıkan bir Londra haberinde ezcümle şöyle demektedir:

"Kafkasyalı müslümanlar Münich'te toplanmışlar ve yeni bir birlik kurmuşlardır. Bu birlik tarafından çıkarılmakta olan "Kafkasya" adlı dergide, son sene zarfında Sovyetlerin islâm halkına karşı artan bir şiddetle hareket ettikleri belirtilmekte ve bu husus ehemmiyetle tebarüz ettirilmektedir. "Kafkasya" milletlerinin Türkiye ve diğer islâm memleketleriyle derin bağları mevcuttur. Kafkasya milletleri ister müslüman ister hristiyan olsunlar, Kremlinle ve bolşevizmle

mücadeleye sonuna kadar devam etmek azmindedirler."

"Kafkasya" adlı dergi, türkçe, ingilizce ve rusça olarak intişar etmektedir."

"Türk Havadis Ajansı"nın Vashington'daki muhabiri de büyük fedakârlıklarla elde ettiğimiz ve mecmuamızın ilk sayısında çıkan Atatürk-Mak Artur yazısını Vashingtona gelen ingilizce metninden alarak Türkiye'ye göndermiş ve bu makale içlerinde en büyük gazetelerin de bulunduğu 27 Türk gazetesinin birinci sahifesinde çıkmıştır. Gazeteler bu tarihî vesikaya Atatürk-Mak Artur'un 20 sene evvelki fotoğrafının da ilâve etmişlerdir. Bundan başka Türk radyosu da bu makaleyi dinleyicilerine nakletmiştir.

Bu suretle mecmuamızın ilk sayısında çıkan bir tek yazı milyon müteccaviz okuyucu ve dinleyici bulmuş oluyor ki, bu hiç bir muhacir gazetesine nasip olmayan bir rekor teşkil etmektedir.

Bundan başka, Türkiye'nin en büyük tirajlı gazetesi olan "Hürriyet" 16 Kasım tarihli nüshasında mecmuamızın intişarını, kapığının klîşesini sütunlarına basmak suretiyle okuyucularına bildirmek nezaketini göstermiş. "Yeni Sabah" gazetesinin fıkra muharriri Kadircan Kafi de mecmuamızın ilk nüshasına temas etmiştir.

Her iki refikimize candan teşekkürlerimizi sunarız.

ŞİMALİ KAFKASYA KONGRESİNİN UYANDIRDIGI ALAKA

Toplantı bilhassa Türk matbuatında büyük akisler uyandırdı

Almanyanın her tarafından gelen mümessillerin iştirakiyle 16 Eylül günü Münih'te yapılan Şimali Kafkasya Kurultayı her tarafa büyük bir alaka uyandırmıştır.

Amerikada, Avrupanın muhtelif yerlerinde ve bilhassa Yakın Şarkta ve Türkiye'de yaşayan Şimali Kafkasyalılardan "Şimali Kafkasya Milli Komitesi" ne gelen yüzlerce tebrik ve teşci mektubundan başka, bilhassa kardeş Türkiye matbuatının gösterdiği alaka çok büyük olmuştur.

Sovyetler Birliği ve Rus siyaseti hakkındaki istihbaratıyla tanınmış "Türk Havadis Ajansı" (T.H.A.)nın yayınladığı bir haber bir çok Türk gazetesi tarafından neşredilmiştir.

Bu meyanda Türkiye'nin en büyük tirajlı sabah gazetesi olan "Hürriyet" / Kasım tarihli nüshasında, bu meseleye temasla şöyle demektedir:

"Bolşevik rejiminden kaçarak dış memleketlere sığınan milyonlarca siyasi muhaciri bir araya toplamak ve bunların bolşevizme karşı mücadelesini desteklemek üzere kurulan "Amerikan Yardım Komitesi"nin son zamanlarda gösterdiği faaliyet buradaki gayri Rus milletlerin temsilcileri ve bilhassa Rusya Türk ve Müslümanları arasında derin bir infial uyandırmıştır. Başlarında sabık hükümet reislerinden Kerenski bulunan beyaz Ruslar "Amerikan Komitesi"ni iğfal ederek 40 milyon müteccaviz Türk ve Müslümanın istiklâl mücadelesini baltalamağa ve bunların Rusyadan ayrılma teşebbüslerine mani olmağa başlamışlardır."

İzmirde çıkan "Demokrat İzmir" gazetesi de aynı tarihte bu haberi, birinci sahifesinin yedi sütunu üzerine koyduğu bir manşetle neşretmekte ve ezcümle şunları yazmaktadır:

"1918 de Kafkasyayı bolşevik rus istilasından kurtarmağa gelen Türk ordu-suna karşı mücadelesi ve Türklerle Müslümanlara karşı husumeti ile maruf bulunan beyaz rus generallerinden Lazar Biçerahof'un Şimali Kafkasya temsilcisi olarak Amerikalılara kabul ettirilmesi büyük bir nümâyîşe yol açmıştır. Almanyanın her tarafından Münih'e gelen yüzlerce Şimali Kafkasya Türk ve Müslümanları millî komitelerinin başkanlığı altında toplanarak, Kafkasya istiklâlinin ve Türklükle Müslümanlığın düşmanı olan bu hain generalin faaliyetini protesto etmişlerdir."

İstanbulun akşam gazetelerinden "Gece Postası"da bu haberi birinci sahifesinin en görünür bir yerinde vermekte ve ayrıca 6 Eylül tarihinde Londradan aldığı şu haberi ilâve etmektedir:

"Rusyadan Batı Almanya'ya ve diğer hür memleketlere firarlar çoğalmaktadır.

Bu ara siyasi mültecileri bir araya toplayacak teşkilât vücuda getirildiği gibi demir perde gerisindeki halkı hürriyete kavuşturmak ve bolşevizmden kurtarmak için de Batı Almanyada bir Amerikan Yardım Komitesi vücuda getirilmiştir. Kafkasyada ve Asyada istiklâl aşkı ile çırpınan kırk milyon İslâm ve Türk amansız düşman bildikleri bolşevizmi devirmek için and içmişlerdir. Bu müslüman ve Türkler yıllardır rus zulmü altında inlemektedirler. Diğer taraftan "komünist düşmanı" maskesi altında bazı şüpheli şahısların yardım komitesini iğfale çalışmaları beyan edilmiştir. Bu meydana Türk düşmanı beyaz bir Rus generalinin Amerikalılara nüfuza muvaffak olduğu görülerek mülteciler tarafından protesto edilmiştir. Bolşevizme karşı mücadele bayrağını açan siyasi mülteciler ve mazlûm Türkler, Müslümanlar, Amerikan yardım komitesinin iğfalden kurtarılmasını da beklediklerini bir mesajla Amerikan yüksek makamlarına bildirmişlerdir."

Tanınmış Türk muharrirlerinden Kadircan Kafı de İstanbulun en büyük tirajlı gazetelerinden biri olan "Yeni Sabah" da bu hâdiseye temas etmektedir.

Okuyucularımız bu dikkate şayan makaleyi aynıyle bu nüshamızda bulacaklardır.

Yeni derili eski kurtlar

Londrada çıkan "A to Z" namındaki Polonya dergisi yukarıdaki başlık altında nesrettiği bir yazıda ezcümle şöyle demektedir:

"Rus muhaceretinde, bir müddetten beri, büyük bir canlanma ve faaliyet görülmektedir.

Rus inkılâp ve aksi-inkılâp arşivlerinden çıkarılan Kerenski, Amerikan dolarlarıyla dolu olan para cantasını sağa sola göstererek Avrupa kıtasında ve adalarında dolaşır duruyor.

Ağustos ayı içerisinde, beş rus teşkilâtı Stuttgartta toplanarak "Rusya halklarının kurtuluş şurası" nı kurmak istemişlerdir.

Bundan bir sene evvel, Amerika-

da, milli kurtuluş harekâtı şiarı altında toplanan büyük kongrede bizim Polonya parolamız kabul olunmuştu — "bizim ve sizin hürriyetlerimiz için". Bu harekâtın liderlerinden biri olan Nikolskiy, büyük Polonya tarihçisi Lelevel'in bu parolasının, hali hazırdaki hakiki zaruretleri -yâni bolşevik aleyhdarı cephenin kuruluşunu - en mükemmel bir surette ifade ettiğini söylemişti.

Bolşevik aleyhdarı cephenin nasisi efkârı olan „Osvobojdeniye“ gazetesi Münchende çıkmaktadır. „Osvobojdeniye“ kurtuluş demektir ve bu isim gayri-rus halkların kulaklarında endişe verici bir aksi sada uyandırmıştır.

Bu mecmuanın daha ilk nüshasında, Kerenski, ve Romanov, "Rusya halklarının kurtuluş şurası" namına şu beyanatta bulunuyorlar:

"Biz eminiz ki, rus muhaceretinin bir düğüm rolü oynaması icap eden Birleşmiş Batı dünyası cephesi bolşevizme bir ölüm darbesini indirecektir".

Bunun, Sovyetler Birliği halklarının "diğer birliğe" (yâni "Rusya halklarının kurtuluş şurası" na) katılmaları hususunda yapılan davet takip etmektedir.

"Kafkasya" dergisinin çıkışı yeni bir hava yarattı ve şu kat'i mesele meydana çıktı: "düğüm rolünü" neden beş rus teşkilâtı oynamalı? Meselâ, neden Ukrayna veya İdil-Ural değil?

"Kafkasya" dergisi kendi vaziyetini gayet sarîh olarak ifade etmiştir: Cenupla beraber Şimale karşı. Biz bu vaziyeti tamamilen tasvip ediyoruz. Şimale ancak Cenuptan, yâni Kafkasya ile Türkistandan ölüm darbesi indirilebilir.

Biz sayın „Kafkasya“ dergisini, parlak çıkışı dolayısıyla tebrik ediyoruz. Kensine inkişaf ve hedefinin tahakkukunu temenni ederiz."

Müellif yazısını, Polonya parolasıyla bitirmektedir: "Sizin ve bizim hürriyetlerimiz için!"

MUHTELİF HABERLER

AMERİKADA

Ukraynalıların mitingi

Geçen Kasım ayının 11 nde, Nev York'ta, Ukraynalıların muazzam mitingi yapılmıştır. Kızıl ve beyaz rus emperyalizmleri aleyhine yapılan bu nümayışta parola şu idi: "Müstakil, hükümrân ve hür Ukrayna devleti için".

Mitingte beş binden fazla insan katılmış ve bunların ekseriyetini Ukrayna soyundan Amerikalılar teşkil etmiştir.

Mitingte söz alan hatipler arasında Amerikanın siyaset ve ilim sahasında maruf bulunan şahıslar da vardı: Nev York Belediye reisi Vincent Impliteri, Senatonun muhacirler komisyonu âzası O'Connor, Columbia Üniversitesi profesörü Filip Mozli, profesör Lemkin, Amerikan cumhuriyetçi partisinin vilâyet başkanlarından Gabrielson ve diğer bir çok tanınmış zevat.

Hatipler, her türlü Moskof emperyalizmini şiddetle tenkit etmişler ve Amerikanın Ukrayna kurtuluş harekâtına yardım lüzumu üzerinde ısrarla durmuşlardır.

Mitingin riyyaset divanına Ukrayna Millî Konseyi icra komitesi âzalarından Dr. Vitvizkiy, Ukrayna millî partizanlarının kumandanlarından Binbaşı Mikolenko-Bayda, Amerikan Kongresinin Ukrayna komitesi âzaları ve Rusya mahkûmu milletlerin temsilcilerinden bazıları seçilmişlerdir: Azerbaycanlılar, Arnavutlar, Beloruslar, Gürcüler, Estonyalılar, Kazaklar, Letonyalılar, Litvanyalılar, Macarlar, Polonyalılar, Romanyalılar, Idil-Ural Türk-Tatarları, Hırvatlar, Çekler, Çinliler, ve Koreyalılar.

Nev York Belediye reisi M. Impliteri, açılış nutkunu şu sözlerle bitirmiştir: "Ben eminim ki, bütün Amerikalıların fikir ve arzuları burada toplananlarınkinin aynıdır: Ukraynanın hür ve müstakil bir devlet olarak ihyası. Tarih de bunu icap ettiriyor"...

Mitingi tertip eden komitenin başkanı D. Galıçin de şöyle demiştir: "Bugünkü nümayişimiz, Mr. Acheson'ın 500 yıllık Moskof emperyalizmi hakkındaki beyanatının tarihi bir hakikate istinat ettiğini teyit etmektedir. Biz Amerikan hükümetinin nazarı dikkatini şu noktaya celbetmek istiyoruz ki, dünyada devamlı bir sulhu ancak Moskof imparatorluğunun sukutu ve mahkûm milletlerin millî devletlerini ihyaları temin edebilir. Bu toplantı aynı zamanda, Kerenski ile Abramoviç'e ve kızıl imparatorluk yerine beyaz rus imparatorluğu kurmak isteyen kvislinglere bizim cevabımızdır."

Corcia Üniversitesi profesörlerinden Dr. Dobrianskiy de şunları söylemiştir: "Bütün mahkûm milletler hürriyetlerine kavuşmak ve müstakil devletlerini kurmak gayesini takip etmektedirler. Bu, Amerikaya, milletlerin kurtuluş harekâtından istifade ederek, gerek kendisi, gerekse bütün hür dünya üzerinde asılı duran kızıl tehditten kurtulmak için mükemmel bir fırsat vermektedir. Amerika, Moskova tarafından mahkûm edilen milletlere karşı siyasetini değiştirmeli ve 'demir perde' arkasındaki kurtuluş hareketlerini manen ve maddeten desteklemelidir. Bu, Moskovanın en çok korktuğu manevî atom bombasıdır."

Cumhuriyet partisinin vilâyet komitesi başkanı Mr. Gabrielson da nutkunda ezcümle şunları söylemiştir: "Amerikanın, hür dünya müdafii sıfatıyla vazifesini ifa etmesi zamanı hâlâ gelmedi mi? Moskof-bolşevik düşmanlarıyla bu gün gizli olarak mücadele eden kahraman erkeklere ve kadınlara, Amerikanın icap eden manevî ve maddî yardımı göstermesi zamanı hâlâ gelmedi mi? "Amerikanın Sesi" kendisini ne zaman icap ettiği şekilde duyuracak?"... Mr. Gabrielson netice itibarile şunu tebarüz ettirmiştir ki, Cumhuriyet partisi, caniyane Moskof emperyalizmine karşı ciddî ve faal bir surette mukavemet gösterilmesi fikrini müdafaa etmektedir.

Senator Mr. Eduard O'Connor da şöyle demiştir: "Mahkûm milletler, Mokof imparatorluğunun en zayıf noktasıdır ve bolşevikleri, dünya hâkimiyeti hususundaki plânlarından alıkoyan yegâne âmil de bu milletlerin kurtuluş mücadelesidir. Sovyetler Birliğinin 202 milyonluk nüfusundan 110,5 milyonunu (yani 54%) gayrı-rus milletler teşkil eder. Bunlar meyanında, kurtuluşları için kahramanca mücadele eden 42 milyon Ukraynalı da vardır. Batı dünyası ve bilhassa Amerika, kendi menfaatleri ve gelecekte dünyada devamlı bir sulhun temini icabı olarak, bu kurtuluş harekâtına siyasi ve manevi yardımı göstermek zorundadırlar".

Mitingin sonunda, hatiplerin kaydettikleri esaslara uygun olarak, bir karar sureti kabul olunmuştur.

AMERİKADA

Gayrı Rus milletlere karşı alâka artıyor

Washington (T.H.A.) — Bir harp takdiriinde "Büyük Rusya"nın muhafazası gayesini güden beyaz Rusların tesiri altında kalarak, bir senedenberi Avrupanın muhtelif yerlerinde ve bilhassa yarım milyon siyasi mültecinin yaşadığı Münih'te faaliyet gösteren "Rusya halklarının kurtuluşu komitesi" namındaki Amerikan Kurulunun bu faaliyetine karşı gayrı-rus milletlerin temsilcileri tarafından yapılan protestolar buradaki bazı siyasi çevrelerde derin akisler uyandırmıştır.

Bu arada Azerbaycan Türklerinin kayıtsız şartsız istiklâl taleplerine tercüman olan "Müsavat Partisi" ile "Ukrayna Milli Konseyi" tarafından neşredilen beyannameler Senato muhitlerinde derin bir tesir husule getirmiştir.

Bolşevizme karşı yapılan mücadelede, Amerikanın bilhassa Sovyetler Birliğindeki gayrı-rus milletlere yardım etmesi hususunda, Senatör Kersten tarafından verilen bir projenin önümüzdeki hatta içerisinde müzakereye konulacağı anlaşılmaktadır.

Bazı senatörler, Garp Demokrasileri ile Ruslar arasındaki gerginliğin artması takdirinde, Amerikanın Sovyetler Birliğindeki gayrı-rus milletlerin millî temayüllerini ciddiyetle ele alması lâzım geldiği fikrini ileri sürmekte ve Sovyetler Birliğinde yaşayan 40 milyon Türkün üzerinde nazif olabilecek Türkiyenin de bu siyasete iştirakini faideli bulmaktadırlar.

MAHKUM MİLLETLERİN KURTULUŞ HAREKATI İÇİN

yüz milyon dolarlık tahsisat

Yabancı devletlere askerî ve iktisadî yardım olarak Amerikanın tahsis ettiği 6 milyar dolardan, yüz milyonluk bir meblâğ da "komünist memleketlerindeki kurtuluş hareketlerine yardım" için ayrılmıştır. Bu yardım, cumhuriyetçi kongre âzası Mr. Kersten'in Mümessiller Meclisinde yaptığı malûm teklif üzerine, hususî bir madde ile kabul olunmuştur.

Kanunun bu maddesine göre, Cumhurbaşkanını Şimalî Atlantik bölgesinin müdafaası ve Birleşik Amerikanın emniyetini takviyesi namına lüzum gördüğü takdirde, yüz milyona kadar olan bir meblâğı Sovyetler Birliğinde, Polonyada, Çekoslovakya'da, Romanyada, Bulgaristanda, Arnavutlukta, Letonyada, Litvanyada, Estonyada veya Almanyanın ve Avusturyanın komünist idaresindeki bölgelerinde yaşayan veya bu memleketlerden kaçan bir grup insana yardım olarak verebilir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KURULUNDA

Sovyetlerin şikâyetleri fiyasko ile neticelendi

Amerikanın, güya Sovyetler Birliğinin ve "Halk cumhuriyetleri" memleketlerinin dahili işlerine müdahale ettiği hususunda vâki Sovyet şikâyeti Genel Asamblenin siyasi komisyonu tarafından ekseriyetle reddedilmiştir.

Başkan Truman tarafından, 10 Ekim 1951 de, imzalanan mütekabil emniyet kanunu Visinski tarafından yapılan bu Sovyet şikâyetine sebep olarak gösterilmiştir.

Vişinski'nin iddiasına göre, Amerika 100 milyon dolarlık bir meblâğı, "siyasi muhacirlerin kendi vatanlarındaki hainane faaliyetlerini teşvik için" tahsis etmiştir ve bu da 1933 de Vaşington ile Moskova arasında imzalanan anlaşmanın "açık bir ihlâli" imiş.

Sovyet noktaî nazarını, Ukrayna ile Çekoslovakya temsilcileri desteklemişlerse de, komisyonun diğer âzaları Sovyet şikâyetinin esassızolduğu neticesine varmışlardır.

Amerikan mümessili Mr. Manstfield, Vişinski'nin şikâyetini "gülünç" olarak tavsif etmiş ve bu şikâyetin diğer memleketlerin dahili işlerine sistematik bir şekilde müdahale eden ve evvelâ kominterni, sonra kominformu, şimdi de „sulh komiteleri“ ni bu yolda birer âlet olarak kullanan bir memleketin bu nevi hareketlerle baskalarını itham etmeğe hakkı olmadığını söylemiştir.

Bundan sonra söz alan Yeni Zellanda temsilcisi Sovyetleri en çok kızdıran cihetin "demir perde" gerisinden vukubulan mütemadi firarlar olduğunu söylemiş ve Sovyetlerin Amerikaya "komünist aleyhdarı cereyan" ın başında bulunduğu için kızdıklarına işaret etmiştir.

Buna fena halde sinirlenen Vişinski, elindeki kalemi ve yumuruklarını masaya vurmağa başlamış, "zencileri linc eden" Amerikalılara hücum ederek meşhur gangster Al Kaponeyi de hatırlatmış; Fransanın "temerküz kamplarından" (!) bahsetmiş ve netice itibarile Bahdaki hürriyetin "açlıktan ölmek hürriyeti"! olduğunu söyleyecek kadar kendisini kaybetmiştir.

Müzakereler esnasında şu da anlaşılmıştır ki, müteakıl emniyet kanunu, muhacirlere, Atlantik blokunun müselleh kuvvetlerine ve Avrupa müdafaasına iştirak hakkını vermektedir.

TÜRK MATBUATI

Türk Havadis Ajansının Berlinden aldığı şu haberi neşretmiştir.

Almanyanın Şark bölgesinden buraya sızan haberlere göre, geçen Ağustos ayı içerisinde, Azerbaycanın her tarafında

ve bilhassa Bakû'de, yeniden geniş mikyasta tevkifat yapılmıştır.

Bu tevkifatın sebebi kat'iyetle malûm olmamakla beraber, bunun, milliyetçi teşekküller tarafından son zamanlarda yapılan bazı sabotajlarla ve yayınlanan bir takım gizli beyannamelerle ilgili bulunduğu zannedilmektedir.

Filhakika kitle halindeki tevkifata takaddüm eden günler içerisinde, sabahleyin sokağa çıkan halk, büyük şehirlerin muhtelif semtlerinde duvarlara yapıştırılmış rus aleyhdarı beyannameler bulmuşlardır.

"Müsavat Partisi" tarafından yayınlanan bu beyannamelerde kurtuluş gününün yaklaştığı yazılmakta ve "1918 yılı hâdiselerinin tekrerrür etmek üzere bulunduğu bu sıralarda" halk tesanüde davet edilmekte idi.

T. H. A. nın notu: Malûm olduğu üzere 1918 yılında, Türk ordusunun yardımıyla, Azerbaycanın millî istiklâli ilân edilmisti. Mevzubahs beyannamelerin bunu kastettiği anlaşılmaktadır.

AMERİKADA ERMENİ KİLİSELERİ

Ermenistandaki Katalikosı tanımıyorlar

Nafin ajansının Nev-York'tan bildirğine göre Birleşik Amerikadaki Ermeni kiliselerinin ekseriyeti Sovyet Ermenistanında bulunan Katalikos Ermeni Başruhanlığına karşı isyan etmişler ve Sovyet Ermenistanında faaliyette bulunan Kevork VI yı artık başruhani olarak kabul etmeyeceklerini bildirmişlerdir.

Bu ayrılmaya sebep, Kevork VI nın Amerikadaki Ermeni Kiliselerine gönderdiği son emirnamedir. Bu emirnamede Ermenilerin kurtuluş gününün 29 Kasım da tes'it edilmesi icabettiği bildirilmektedir.

Amerikadaki Ermeniler ise bu tarihi Ermenilerin esarete girdikleri gün diye kabul etmektedirler. Çünkü Sovyetler, Ermenistanda 29 Kasım 1920 de ilk defa idareyi ele almış bulunmakta idiler.

Amerikadaki ekseri Ermeni kiliseleri 29 Kasım da hususî âyinler yapmışlar ve bu âyinlerde Ermeni kardeşlerinin sovyet esaretinden kurtulması için dua etmişlerdir.

AVRUPA KONSEYİNDE Türk delegesinin Kafkasya lehindeki parlak müdahalesi

Avrupa Konseyinin 8 Aralık Cumartesi günü oturumunda "Avrupa Konseyinde temsil edilmeyen milletlerin menfaatlerini koruma" mevzuu ile meşgul olan hususi komisyonun raporu müzakere edilmiştir.

Bir çok hatipler arasında Türk delegesi Bay Ziyad Ebüzziya da söz almış ve yaptığı parlak bir müdahalede, kendilerine maddi ve manevi yardım gösterilmesi düşünülen demirperde gerisindeki memleketlerin harici teşkilatları meyanına Kafkasya, Ukrayna ve Belorussyanın da ithalini istemiştir.

Bay Ziyad Ebüzziya, yüksek ideallerin tahakkukunu gaye iltihaz eden Avrupa Konseyinin, bazı siyasi endişelerle ve bilhassa sovyet propagandasına köz vermemek endişesiyle, haksızlık etmemesi lâzım geldiğini söylemiş ve hukuki bakımdan, meselâ Baltik memleketleriyle bir farkı olmayan Kafkasya, Ukrayna ve Belorussyanın da menfaatlerinin korunması lâzım geldiğini ilâve etmiştir.

Türk delegesine cevap veren hususi komisyon başkanı İngiliz delegesi Mr. Beamish, Konseye gelen bütün yardım müracaatlarını, hususi komisyonun maailemmunniye tetkik edeceğini bildirmiştir.

TÜRKİYENİN HARP POTANSYELİ

Türk matbuatı Türk Havadis Ajansı (T. H. A.) nın Münih'ten aldığı aşağıdaki dikkate şayan haberi neşretmiştir:

"İkinci dünya savaşında Alman ordusu saflarında Ruslara karşı harbeden Türk aslından 200 bine yakın gönüllünün işleriyle yakından alakadar olan ve isminin açıklanmasını istemeyen selâhiyetli bir zat ajansımıza şu beyanatta bulunmuştur:

"Türkiyenin Atlantik Paktına iştiraki, Moskovanın bütün askerî plânlarını altüst edecek öyle mühim bir hâdisedir ki, bunun ehemmiyetini büyük Garp devletleri belki de hâlâ lâyikiyle kavrayamamaktadırlar. Fakat Stalin bunun mânasını iyi anlamakta ve Türkiye

verilen Sovyet notasının aksettirmekten çok uzak kaldığı büyük bir endişe duymaktadır.

Bir harp takdirinde Türkiyenin müttefiklere vereceği askerî potansyel 100 Türk tümeninden ibaret kalmayacaktır. Türkiyenin harbe iştirakiyle Sovyetler Birliğinde yaşayan Türk aslından 40 milyon Türkün kızıldorduya verecekleri 4 milyon asker, yâni 200 tümen de Türkiyenin 5 nci kolu haline gelecektir. Moskova bunu herkesten iyi bildiği için, bu 200 tümeni belki de ateş hattına sokamayacak ve, dağınık bir halde, geri hizmette kullanmak mecburiyetinde kalacaktır. Bu suretle, Türkiyenin harbe iştiraki, kızıldorduyu, son harpte kat'i rol oynayan en güzide 200 tümeninden mahrum bırakacaktır.

Burada bir çok kimseler tarafından meçhul kalan, dikkate değer bir noktayı da tebarüz ettirmek isterim:

İkinci dünya savaşında Almanlar, Rostov cephesinde "Türkiyenin Rusyaya harp ilân ettiğini" bildiren beyannameler atmak suretiyle, kendilerine mukavemet gösteren ve tamamen Türk aslından askerlerden müteşkil bulunan iki sovyet tümenini kendi taraflarına geçirmeğe muvaffak olmuşlardır. Ruslar da, Türkiyenin Almanyaya harp ilân etmek üzere bulunduğunu propagandalarında yayınlamak suretiyle, bu güzide askerlerini harbe sürüklemeye çalışmışlardır.

Bu iki hâdise, muhtemel bir harpte, Türkiyenin Rusya için ne büyük bir tehlike olduğunu göstermeğe kâfidir ve Stalin Türkiyenin Atlantik Paktına alınmasından endişe etmekte haklıdır."

Mc. Gee'nin Ankaraya tayini

Mc. Gee'nin Amerikan Büyük Elçisi olarak Türkiye'ye tayini dünya matbuatında büyük bir alâka uyandırmıştır.

Amerikan hariciyesinin Orta ve Yakın Şark işlerinde en büyük mütehassıs sayılan Mc. Gee'nin bu vazifeye tayini Amerikanın Türkiye'ye verdiği ehemmiyetin yeni bir nişanesi olarak sayılmaktadır.

Amerikan matbuatının bu konu üzerindeki neşriyatı bilhassa şayanı dikkattir.

Washington Star gazetesi bu tayin hakkında yayınladığı baş makede şöyle demektedir:

"Başkan Trumanın Georg Mc Gee'yi Türkiye'ye Büyük Elçi tayin etmesi, Başkanın Türkiye ile olan münasebetlerimize verdiği ehemmiyeti göstermektedir. Korede komünist tecavüzüne karşı kahramanca savuşan Türkler, komşuları Sovyet Rusyanın 3 ncü bir dünya harbine sebebiyet vermesine mani olmak üzere, hür dünyanın Sovyet tecavüzüne karşı kuvvelli ve müsterek bir müdafa cephesi kurmak gayretlerinde büyük rol oynamaktadır. Böyle bir devlete Mc. Gee gibi kabiliyetli ve meziyetli bir kimsenin Büyük Elçi olarak tayini çok yerindedir."

Oleveland Plain Dealer gazetesinde de deniliyor ki:

"Mc. Gee'nin Türkiye'ye tayini Türkiye ile aramızdaki münasebetlerin yalnız idamesine değil, aynı zamanda kuvvetlenmesine yardım edecektir.

Bir orta doğu komutanlığı kurmak hususunda Batılı devletlerin devamlı surette karşılaştıkları güçlükler, Türkiye'nin demir perdenin güney kısmında emin bir kale olarak ehemmiyetini artırmaktadır.

Yakın Doğu, Güney Asya ve Afrika işleri bakan yardımcılığını yapmış olan Mc. Gee'nin bu hususta geniş malûmatı vardır.

Mc. Gee, Türkiye'nin Kuzey Atlantik Paktına girmek üzere olduğu bir zamanda Ankaraya gitmektedir. Türkiye, her hangi bir Sovyet tecavüzüne karşı kendini müdafaaya azmetmiştir.

Amerikanın en büyük askeri yardım heyeti Türkiye'dedir. Yeniden teşkilatlandırılmış ve modern silâhlarla teçhiz edilmiş olan Türk ordusu her hangi bir tehlike anında kendi kendini müdafaaya muktedirdir."

"KAFKASYA" DERGISİ, OKUYUCULARINA VE KAFKASYANIN KURTULUS DAVASINA SENPATI GÖSTEREN BUTUN DOSTLARINA, YENİ YIL MÜNASEBETİYLE EN SAMİMİ TEBRIKLERİNİ SUNAR.

KAZAKLAR ARASINDA

Aralık ayının 23-27 si arasında, Münchende, muhaceretteki Yüksek Kazak kurultayının umumi toplantısı yapılmıştır.

Almanyadaki Kazakların mümessillerinden başka, / vusturya, Italya, İngiltere ve Belçikadan da mümessiller gelmiştir.

Raporların okunmasından ve bir çok hatiplerin nutuklarından sonra Kazakların kurtuluş hareketi hakkındaki esas meseleler gözden geçirilmiş ve neticede gizli oyla seçimler yapılmıştır.

Yeni Kazak "Ataman"ı olarak General Sergey Makeyev seçilmiştir. Yüksek Kazak mümessiliği başkanlığına ise yenisinden mühendis Vasilij Glaskov intihap edilmiştir. Başkan muavinliklerine başmuharir I. Bezuglov ve Albay M. Kolesov getirilmişlerdir.

Yüksek "Ataman", intihabından sonra, eski kazak âdetlerine göre and içmiştir.

OKUYUCULARIMIZA

Mecmuamıza yardım olarak vatandaşlarımızdan Bayan A. Terk, Londradan bir İngiliz lirası göndermiştir. Kendisine teşekkür ederiz. Bayan Terk gönderdiği mektupta ezcümle şöyle demektedir: "Ben bütün vatandaşlarımı "Kafkasya" mecmuasının fondına yardımda bulunmağa davet ediyorum. "Kafkasya" mecmuası muhaceretteki yegâne millî organımızdır. Onu yaşatmağa mecburuz."

Pariste ikamet eden diğer vatandaşımız B. Gazihan da "Kafkasya" mecmuasına 3 Amerikan doları bağışladığını bildiriyor. Kendisine de teşekkür ederiz.

Şimali Kafkasya Millî Komitesinden (Neşri ricasıyla gönderilmiştir)

Şimali Kafkasya Millî Komitesi, bütün Kafkasyalı vatandaşlarını yeni yıl münasebetiyle tebrik ve biran evvel hür ve müstakil Kafkasyaya avdet temennisini izhar eder.